

M. B. A. P. 49

71

~~14~~ 71 M. B. A. P. 49
Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ

239 A

ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΛΩΡΗΣ

ΘΑΛΑΣΣΙΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΜΟΣ Β'

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΜΕΝΗ

ΘΕΙΟΝ ΟΡΑΜΑ. - ΚΑΚΟΤΥΧΟΣ. - Ο ΚΑΤΩ ΚΟΣΜΟΣ.
ΠΕΙΡΑΓΜΑΤΑ. - ΓΕΡΑΚΑΣ. - ΚΑΚΟΣΗΜΑΔΙΑ. - ΝΑΥΑ-
ΓΙΑ. - ΟΙ ΚΟΥΡΣΑΡΟΙ. - ΤΕΛΩΝΙΑ. - ΤΟ ΓΙΟΥΣΟΥΡΙ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"

44 - ΕΝ ΟΔΩΙ ΣΤΑΔΙΟΥ - 44

1919

πλωμένης σὲ πουπουλένια προσκέφαλα. Καὶ ὁλοῦθε κρεμασμένα τὰ ροῦχα, στὸ λάδι καὶ στὸ κάρβουνο βουτημένα· οἱ μουσαμάδες ξεσχισμένοι καὶ μυριουπαλωμένοι· τὰ χοντρά ποδήματα καὶ τὰ κασκέτα καὶ οἱ χρωματιστοὶ σκοῦφοι, ἔδειχναν τὸ χῶρισμα καλογερικὸ κελί. Ἄλλὰ τὸ φλίφλισμα τοῦ νεροῦ ποῦ ἀκούοταν στὰ πλευρά, ἢ μυρωδιὰ τοῦ κατραμιοῦ καὶ τὰ ψημένα πρόσωπα τῶν ἀνθρώπων, ἔδειχναν πῶς ἡ ζωὴ ἐδῶ ἀγωνίζεται τὸν τελευταῖο ἀγῶνά της. Γιὰ τοῦτο καὶ κανένας δὲν πρόσεξε τόρα στὸ ἀστεῖο κατρακύλιμα τοῦ θερμαστή.

— Δὲ λέτε, ρὲ παιδιὰ καὶ τίποτα νὰ ζεσταθοῦμε; ξαναδευτέρωσε κείνος, ἀγκαλιάζοντας τὴ θερμάστρα σὰν ἐρωμένη.

— Τί νὰ εἰποῦμε; ρώτησε μελαγχολικὸς ὁ Κώστας ὁ Ἀξιῶτης. Νυχτιὰ σὰν τὴν ἀποψινὴ δὲ θέλει παραμύθια· ὄχι, δὲ θέλει παραμύθια! Ἐδῶ στὸν ἄγριον κόρφο ποῦ εἴμαστε κλεισμένοι, τριγυρισμένοι ἀπὸ τὸ μούγκρισμα τῆς Μαύρης Θάλασσας, σαβανωμένοι ἀπὸ τὸν πουπουλένιο θυμὸ τ' οὐρανοῦ, ἄς ποῦμε κατιτὶ θεϊκὸ καὶ παρήγορο. Στὰ παλιὰ χρόνια οἱ γέροντές μας δὲν εἶχαν τὴν καταδίκη ποῦ ἔχουμε μεῖς τόρα. Περνοῦσαν τὶς ἄγιες ἡμέρες κάτω ἀπὸ τὴ στέγη τους, κοντὰ στὴ φωτιά, ἀνάμεσα στὴ φαμίλια τους. Ὅπως ὁ ἀμπελοφυτευτὴς τ' ἀμπέλι του τρυγούσανε καὶ κείνοι τὸ καλοκαίρι τὴ θάλασσα καὶ χαίρονταν τὸ χειμῶνα τὰ

καλά της ἄφοβα. "Ἦξεραν τὴ γιορτὴ καὶ τὴν καματερὴ τους. Εἶχαν καιρὸ γιὰ τὴ χαρὰ καὶ γιὰ τὴ θλίψη τους. 'Εμεῖς τίποτ' ἀπ' αὐτά! Χειμῶνα-καλοκαίρι τ' ὀργώνουμε τὸ κῦμα. Βῶδια καματερὰ στὴ βουκέντρα τῆς 'Ανάγκης ὑποταχτικὰ θ' ἀβλακώνουμε τὸ ἄρμυρὸ χωράφι, μονάχα τὴ φάκνα μας ἔχοντας γιὰ πληρωμὴ. Γιὰ τοῦτο καλὰ ποῦ ἔτυχε ἡ κακοκαιρία ν' ἀφήσουμε λίγο τὸν κάματο. Δὲ λέω πῶς θὰ μείνουμε καὶ τὸρα ἡσυχιοι. Ὁ ἀφέντης θέλει δουλειὰ ἀπὸ τὸ δουλευτὴ γιατί φοβᾶται μὴν ὀκνέψη μὲ τὴν ἀκαμοσιά. Φαντάσου ὅμως ἂν ἦταν καλοσύνη, τί δρόμο θὰ παίρναμε τὸρα! Ἔτσι τοῦλάχιστο ἔχω ἐλεύθερο τὸ νοῦ νὰ συλλογισθῶ τὸ σπίτι μου.

"Αχ, τὸ σπίτι μου! "Αρχισα τὸ παράπονο καὶ κοντεύω νὰ δακρῦσω σὰν ἄπραγο παιδί. Μὰ δὲ φταίω γώ. Φταίει αὐτὴ ἡ νύχτα. Φταίει τὸ ἀποψινὸ ἀποσπέρρισμα, τ' ἀστὲρι τὸ λαμπρὸ ποῦ ἔτρεμε βασιλεύοντας πίσω ἀπὸ τὰ χιονισμένα βουνὰ καὶ τάραξε τὸ εἶνε μου. Ὅπως τοὺς Μάγους ὠδήγησε καὶ μένα πίσω ἀπὸ τὰ βουνὰ καὶ τὰ πέλαγα στὴ Νάξο, στὸ Γρίτι μου τὸ πρασινοντυμένο, στὸ ταπεινὸ μὰ ὀλόχαρο σπιτάκι μου. Καὶ ὄχι ὡς ἐδῶ· παραμπρός, παραμπρός ἀκόμη. Μ' ἔφερε στὰ παιδιάτικα χρόνια μου, πρὶν ἀφήσω τὴ στεριά καὶ πρὶν νὰ ταξιδέψω τὴ θάλασσα.

Καθόμαστε ὅλοι στὸ παραγῶνι, διπλοπόδι στὰ μάλλινα στρωσίδια, ντυμένοι μὲ τὰ ζεστὰ φορματάκια

μας, ποῦ τὰ ἔραψε τῆς μάνας ἢ φροντίδα καὶ τῆς ἀδερφῆς μας, τῆς Ὅμορφούλας τὰ πιδέξια χέρια. Ὁ πατέρας μου, θεριακωμένος καὶ νιοφάνταχτος γέροντας, καθότανε στὶς προσκεφαλάδες ψηλὰ καὶ ρουφοῦσε ἀπολαυστικὰ τὸ τσιμποῦκί του.

Ὅταν μᾶς ἔβλεπε ἔτσι συναγμένους, τοῦ ἄρρεσε νὰ διηγέται παραμῦθια καὶ ἱστορίες τῆς ζωῆς του. Τῆς θάλασσας οἱ κίνδυνοι, τῆς στεριάς οἱ χαρές, ὁ τρόμος τῶν κουρσάρων, τὰ ναυτικὰ κατορθώματα τῆς Ἐπανάστασης διάβαιναν ζωντανὰ καὶ ὀλοφώτιστα μπροστά μας. Μὰ κείνη τὴ νύχτα δὲ θέλησε νὰ μιλήσῃ οὔτε γιὰ παραμῦθια, οὔτε γιὰ ταξίδια του. Μόλις βάλουμε τὸ λύχνο στὸ λυχνοστάτη καὶ φάγαμε τὴ λειψόπητα, μᾶς ἄρχισε θρησκευτικὲς κουβέντες. Ἦταν θρησκός ὁ ἀγιοχώματος καὶ τὰ ἱερὰ βιβλία δὲν τ' ἄφινε ἀπὸ κοντά του. Ἀλήθεια στὰ ταξίδια του εἶχε πρόχειρα τὰ τροπάρια καὶ τὶς βλαστήμιες. Μὰ τότε ποῦ ἔπαψε τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς φρόντιζε γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς του.

— Δὲ μοῦ λές, εἶπε στὸν ἀδερφό μου τὸ μικρότερο, τί ὄραμα εἶδε ἡ Παναχία τὴ νύχτα ποῦ γέννησε τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό;

Κόκκαλο ἐκεῖνος. Ρωτάει ἐμένα, τὸ ἴδιο.

— Ἄ, δὲν τὸ ξέρτε! πρόσθεσε μὲ ἡμερὴ φωνή. Μὰ δὲ φταίτε σεῖς· φταίω γὰρ ποῦ δὲ σᾶς τὸ ἔμαθ' ἀκόμη. Ἐγὶνε πέρα στὴν Ἀνατολή, στὸν τόπο

τὸν παράδοξο. Ποιὸ χρόνο δὲ σὰς λέω. Φτάνει νὰ μετρήσετε τὸ φτεινὸ καὶ τὸ βρίσκεται ἀμέσως Ἐκείνη τῇ νύχτα μιὰ γυναῖκα συντροφιασμένη ἀπὸ τὸν τέχτανα τὸν ἄντρα της, στάθηκε μισοστρατὶς σὲ μιὰ σπηλιὰ καὶ γέννησε ἓνα παιδί. Φτωχὰ ἦταν τὰ ρούχά της, ἡ ὄψη της πικραμένη· μὰ εἶχε κατιτί τόσο λαμπρὸ στὴ ματιά, ποῦ ἔλεγες θ' ἀναστήσει καὶ τὴν πέτρα. Κάτω ἀπὸ τὸ γαλάζιο φόρεμα καὶ τὸ κόκκινο στηθοπάσι, τὸ κορμὶ φάνταζε λυγρό, ἄξιο γιὰ νὰ θροιάσει μιὰ πάναγνη ψυχὴ. Καὶ κάτω ἀπὸ τὸν ἄσπρο της κεφαλοδέτη τὰ μυγδαλωτὰ μάτια, τὰ φρούδια τὰ σμιχτά, τὸ λεφαντένιο μέτωπο, λαμπρότερο κι ἀπὸ τὰ χρυσᾶ οτολίδια του, φανέρωναν τὴν αἰσθαντικὴ πηγὴ ποῦ θὰ σαρκώσῃ τὴν Ἀγάπη καὶ τὴν Καλοσύνη.

Γέννησε τὸ παιδί, τὸ βύζαξε, τὸ τύλιξε μὲ τὸ σάλι της καὶ τ' ἀπίθωσε στὴ φάνη, ἀπάνω στ' ἄχυρα νὰ κοιμηθῇ. Σὲ λίγο ὁ ἀνασασμὸς ἔβγαινε ἀπὸ τὸ στηθάκι του ἤσυχος, σὰν ἀνασασμὸς βαλσαμόδεντρο. Γύρω τὸ σκοτάδι ἀπλωνόταν πίσσα. Κάτω στὸ χῶμα πλαγιασμένα τὰ ζωντανά, βώδια καὶ πρόβατα καὶ ἄλογα μαζί, ἔνιωθαν κάποια φρίκη νὰ χαμοπετᾶ πάνω τους, σύγκρουο νὰ τὰ περιγλείφῃ κι ἔμεναν ἄγρυπνα. Μὰ οὔτε βέλασμα οὔτε χλιμίντρισμα οὔτε βούγεμα ἤχολογοῦσε. Ἡ φάκνα ἔτριζε κάποτε· ἀλλὰ καὶ κείνη ἔμενε ξερομασημένη στὸ στόμα τους. Ἀπάνω ἡ σπηλιὰ μὲ τὸν οὐρανὸ της νεροστάλαχτο, μὲ τὰ πλευρά

της αὐλακωμένα ἀπὸ τὶς νεροσυρμές, πράσινα ἀπὸ τὰ πολυτρίχια, σκισμένα ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ ὄρνιου, τρύπια ἀπὸ τοῦ σφαλαγγιοῦ τὸ κεντρί, κλεισμένα μὲ τὸν πλοκὸ τῆς ἀράχνης, ξεθεμελιωμένα ἀπὸ τὸν ποντικό, ψήλωνε βουβῆ κι ἀτάραχη. Καὶ κάτω ἀπὸ τὴ χαμηλὴ ἔμπατή, τὸ φῶς ἀστροστόλιστης νύχτας χυνότανε στὶς πλαγιὲς καὶ τὰ λακκώματα. Οἱ κουρμάδες ἐκεῖ ψήλωναν λαμπάδες, μὲ τὰ καμαρωτὰ κλωνιὰ καρποφορτωμένα. Ἐκεῖ τ' ἀμπέλια ἔδειχναν κλαδιὰ ἔτοιμα ν' ἀνοίξουν μάτια χλωροπράσινα στὸ πρῶτο φύσημα τῆς ἀνοιξης. Ἐκεῖ ἀσπραργυρανθισμένες οἱ ἑληές λαγάριζαν ἀπὸ τόρα τὸ χυμὸ ποῦ θὰ κατῆ θυσία στὸ νεογέννητο. Ἐκεῖ καὶ τὰ σπίτια τῆς Βηθλεὲμ μικρά, τετράγωνα, μὲ τὸ δῶμα πάνω καὶ τὴν πόρτα στὸ πλάγι, ἔλαμπαν στὸν ἀσθέστη, λὲς καὶ στολίσθηκαν νὰ καλωσορίσουν Ἐκεῖνον ποῦ θὰ τοὺς χαρίσῃ τὴ δόξα. Βαθειὰ ὁ Ἰορδάνης στέναζε μέσα στὴ χαλικοστρωμένη κοίτη του καὶ πρόσμενε μὲ τρόπο τὸ θεϊκὸ κορμὶ ποῦ θ' ἁγίαζε τὰ νερά του. Δεξιὰ στὴ χούνη σὰν κατάρατο πνεῦμα βρουχιόταν ἡ Νεκρὴ Θάλασσα, λὲς κι εἶχε ἀκόμη μέσα της τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορα. Ἀριστερά, ἀπάνω ἀπὸ τοὺς ζυγούς, ἐκεῖ ποῦ δὲν ἔφτανε τὸ ἀνθρώπινο μάτι, ἦταν ὅμως ἀσήκωτος ὁ λογισμὸς τοῦ Θεοῦ, στὴ χαρὰ καὶ στὴν ἀκολασία παραδομένα οὐρλιαζαν τὰ Γεροσόλυμα, τὸ ἄσμα τῶν Προφητῶν κι ἡ λατρεία λαοῦ μεγάλου.

Ὁ Ἰωσήφ μόλις εἶδε κοιμισμένο τὸ παιδί, κατέ-

βηκε στο χωριό νά φροντίση γιά τή λεχώνα. Καί κείνη
όλομόναχη, άδυνατισμένη, μέ τή μητρική λαχτάρα στά
στήθη, σταύρωσε τά χέρια ακούμπησε τό κορμί σ' ένα
στύλο κι έκλεισε τά ματόφυλλα. Μά στάθηκε άδύνατο
νά κοιμηθῆ. Ἡ τύχη τοῦ θεόσταλτου ἦρθε νά τῆς τυ-
ραννήσῃ τήν ψυχή. Τί θ' άπογένῃ στοῦ κόσμου τήν
άντάρα ό τρυφερός της Κρίνος, Ἐκεῖνος ποῦ τῆς δόθηκε
μέ τό χέρι άσπροντυμένου Χερουβείμ; Ποιά θά εἶνε
ἡ ζωῆ καί ποιό τό τέλος του; Θά περάσῃ τό δρόμο
πορφυρόστρωτο ἢ θά βάψῃ μέ τό αἷμά του τ' άγκάθια
καί τίς στουρναρόπετρες; Ὁ κόσμος παραλυμένος δέν
προσέχει πιά στά λόγια τῶν Προφητῶν. Ὁ Ἰσραήλ
στενάζει κάτω άπό τό ψέμα τῶν Φαρισαίων καί τῶν
Ρωμαίων τό ζυγό. Δέν κιθαρίζει ό Δαβίδ οὔτε ἡ
Δεβόρρα δικάζει τό λαό κάτω άπό τοῦς κουρμάδες.
Τοῦ Ἄαρῶν τά τέκνα ληστεύουν: άπιστίας σύγνεφο
κάθεται στήν Ἱερή Κιβωτό καί στοῦ Μεγάλου Ναοῦ
τά ἄδυτα. Πίνει τό αἷμα τῶν Μακκαβαίων ἡ γῆ,
χωρίς ν' άποδώσῃ ἐλευθερία καί δικαιοσύνη. Ὁ
Γαυλωνίτης Ἰούδας χάθηκε χωρίς ν' άνορθώσῃ τό Νόμο.
Ἡ Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, χωρισμένη σέ βασιλεία καί
τοπαρχίες, φθείρεται άπό τόν ἐμφύλιο σπαραγμό, σάν
νά τή βαραίνει ακόμα ἡ ἀπίθεια τῶν προγόνων στήν
ἐρημο τοῦ Σίν. Κόλαση ἔγινε ό ποτέ Παράδεισος! Ἐγωί-
στης κι ἐκδικητικός καί ἄδοξος ό περιούσιος λαός τοῦ
Κυρίου! Πῶς θά ζῆσῃ σέ τέτοιον κόσμο τό παιδί της;

"Αξάφνα λύχνος ἡλιοστάλαχτος κρεμάσθηκε μπρὸς
 στῆς μάνας τὴν ψυχὴ, ἔτοιμος νὰ δείξῃ τὸ μέλλον τοῦ
 νιογέννητου, ὅπως ἡ νεφέλη ἔδειξε ἄλλοτε τὸν ἄγνωστο
 δρόμο στὴ φυλὴ τῆς. Καὶ τὸν εἶδε τριαντάχρονο
 λεβεντονιὸ νὰ μαγνητίζει τὶς ψυχὰς τοῦ λαοῦ. Ψηλός,
 λυγερός, μὲ σεβαστὴ μελαγχολία στὸ ροδοζύμωτο
 πρόσωπο, μὲ τὰ καστανὰ μαλλιά κυματιστὰ στοὺς
 ὤμους, μὲ τὸ στόμα γλυκοστάλαχτο καὶ τὰ γαλανὰ
 μάτια μιλοῦσε στὸ λαὸ καὶ τὸν ἔπειθε. Ἐκέρυττε
 στὶς συναγωγὰς καὶ χίλιοι τὸν ἄκουαν ἀνέβαινε
 στὸ βουνὸ καὶ μύριοι τὸν ἀκολουθοῦσαν. Διαβαίνει
 ἀνάλαφρα τὴ λίμνη τῆς Γενησαρέτ καὶ ρίχνονται
 λαμνοκοπῶντας οἱ κόσμοι στὰ βήματά του. Οἱ Προ-
 φῆτες ποῦ τὸν προσπερνοῦσαν, τὴν ἀπιστοῦν ὑπο-
 ταχτικοὶ του. Ὁ Νόμος τοῦ Μωϋσῆ ἀναζῆ στὰ λόγια
 του καὶ συμπληρώνεται. Ἡ ἔρμη γῆ ἀναδρoσιζεται·
 τ' ἀπελπισμένα στήθη ξαναθαρρεῦθουν· τὰ πλανημένα
 πρόβατα γυρίζουν πάλι στὴ μάντρα τους. Ἡ ἀγάπη
 τρέχει ἀδαπάνητη ἀπὸ τὰ πλατεῖα στέρνα του καὶ
 δροσιζει τὸ καμίνι τῆς κακομοιριάς. Οἱ ἄπιστοι πιστεῦθουν
 καὶ σηκώνονται οἱ ταπεινοὶ· τυφλοὺς φωτίζει, χωλοὺς
 ὀδηγεῖ. Τὰ Γεροσόλυμα στρώνουν τοὺς δρόμους μὲ
 βάγια νὰ τὸν δεχθοῦν. Σύγκαιρα ὅμως καρφώνουν τὸ
 σταυρὸ. Ὁ φθονερός μαθητὴς τὸν παραδίνει μὲ φίλημα.
 Ὁ δειλὸς φίλος τὸν ἀρνιέται πρὶν λαλήσῃ ὁ πετεινός.
 Μὰ Ἐκεῖνος ἀνώτερος ἀπὸ τὰ τέκνα τῶν ἀνθρώπων.

συγχωρεῖ τὴν ἄρνηση καὶ τὴν προδοσία, διαβαίνει πρᾶος μέσα ἀπὸ τὶς κοροϊδίες καὶ τὰ φτυσήματα, πίνει τὸ ξίδι καὶ τὴ χολή, φορεῖ τὸ ἀγκαθερὸ στεφάνι, τὴν περιφρονητικὴν χλαμύδα, κρατεῖ τὸ καλαμένιο σκῆπτρο καὶ ἀνεβαίνει στὸ μαρτύριο.

— Γυναῖκα, νὰ ὁ γιός σου λείπει τὴν τελευταία στιγμή.

Καὶ ἀποχαιρετᾷ μ' ἓνα βλέμμα μελαγχολικό, τὴ μάνα ποῦ τὸν γέννησε, τοὺς φίλους ποῦ τὸν πίστεψαν, τὸ λαὸ ποῦ τὸν τυράννησε· τὴ Γῆ ποῦ εἶδε τὶς πίκρες του καὶ τὸν Οὐρανὸ ποῦ θὰ δεχόταν τὸ Σῶμά του.

Ἡ μάνα ἦταν ἐκεῖ καὶ τὰ ἔβλεπε ὅλα. Ἦθελε νὰ φωνάξῃ, νὰ τρέξῃ γιὰ νὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια τῶν κακούργων· ἀλλὰ δὲμποροῦσε νὰ βγάλῃ φωνή. Τὸ σῶμα δὲν ἀκολουθοῦσε τοὺς πόθους τῆς ψυχῆς. Μὰ ὅταν εἶδε ἓνα στρατιώτη ἀγριοπρόσωπο, ἔτοιμα νὰ λογχίσῃ τὰ πλευρά του.

— Μή! . . . ἐφώναξε μὲ ὅλη της τὴ δύναμη.

Καὶ μὲ τὸ μή! ξύπνησε. Δὲν εἶδε ὀλόγυρά της τίποτα ἀπὸ τὸ φριχτὸ ὄραμα. Τὸ βρέφος κοιμότανε ἀκόμη πλάγι της, μέσα στὴ φάτνη, ἀπάνω στὸ ἄχυρο. Μὰ δὲ βασίλευε ἡ σιγή καὶ τὸ σκοτάδι, ὅπως πρὶν. Ἀγγελικὴ ἄρμονία κατέβαινε ἀπὸ ψηλά καὶ λαμπρομέτωπο ἀστὲρι ἔχυνε θάλασσα τὸ φῶς του στὴ σπηλιά. Καὶ μπρὸς στὰ πόδια της, οἱ Μάγοι γονατι-

στοὶ μὲ τὰ δῶρά τους, τὴ σμύρνα καὶ τὸ μύσχο καὶ τὸ λιβάνι, ὠνόμαζαν τὸ γιό της Βασιλέα καὶ Θεό.

Ἐκείνη τὴν ὥρα φάνηκε στὴν ἔμπατὴ χλωμὸς ὁ Ἰωσήφ.

— Νὰ φύγουμε· λέει τρέμοντας στὴ γυναῖκά του. Ὁ Ἡρώδης θέλει τὸ παιδί κι οἱ ἀνθρώποι τοῦ ψάχνουν στὴ χώρα. Γλήγορα νὰ φύγουμε! . . .

Ἐκείνη ἄρπαξε ἀμέσως τὸ βρέφος, τὸ ἔσφιξε στοὺς κόρφους της καὶ πῆραν δρόμο γιὰ τὴν Αἴγυπτο. Ἡ νύχτα τοὺς ἔκρυψε. Μὰ τὰ αἵματα τῶν ἄλλων παιδιῶν κι ὁ θρῆνος τῶν μανάδων, ἀνέβαιναν ἀπὸ τὰ σπίτια τῆς Γαλιλαίας, πρωτόλουβη θυσία στὸν ἀναμορφωτὴ τοῦ κόσμου.

— Πόσα αἵματα θὰ χυθοῦν ἀκόμη! ψιθύρισε προφήτης ἢ γυναῖκα. Πόσα αἵματα! . . . »

Τέλειωσε ὁ Ἀξιώτης τὸ διήγημά του κι οἱ σύντροφοι ἔμειναν ἀκόμη ἀκίνητοι σὰν ὄνειροπλανεμένοι. Μερικοὶ σταυροκοπήθηκαν· ἄλλοι στέναξαν βαθεῖα σὰν νὰ ξύπνησε κάτι παρήγορο μέσα τους. Μὰ ὁ Κώστας ὁ θερμαστής, ἴδιος στ' ἀστεῖα καὶ στὰ σοβαρά, ρώτησε πονηρὰ τὸ σύντροφό του :

— Δὲ μοῦ λές, βλάμη· εἶδε ἡ Παναγιὰ στ' ὄνειρό της καὶ τὸν πατριώτη σου τὸ Βαραβῆ ;

Ἐκεῖνος χολοταράχτηκε· φοβερὴ βλαστήμια ἀνέθηκε στὰ χεῖλη του. Μὰ τὴν κατάπιε. Δὲν ἦταν καιρὸς τότε νὰ κολασθῇ κανεὶς! Χαμογέλασε, ἔκαμε

τὸ σταυρό του καὶ ξαπλώθηκε στὸ ἔρημο κρεβάτι του.

— Καὶ τοῦ χρόνου, παιδιὰ, στὰ σπίτια μας!
εὐχήθηκε.

— Στὰ σπίτια μας μὰ θὰ μᾶς θερίζει ἡ πείνα·
εἶπε ὁ θερμαστής.

Καὶ γέλασε δυνατά.

Κ Α Κ Ο Τ Υ Χ Ο Σ

Η «Παντάνασα» τὸ νιόχτιστο μπάρο του Βά-
ραγγα φρεσκοβαμμένο, σημαιοστόλιστο, ἀρμένιζε μὲ
φλόκους καὶ πανιὰ μέσα στὸν κόρφο τοῦ Γαλαξιδιοῦ.
Ἔκανε τὸ πρῶτο ταξίδι του. Χτὲς πῆρε τὴ σαβοῦρά
του, σύναξε ὅλες τὶς προμήθειες: ψωμί, τυρί, ἐλιές,
παστὰ κρέατα, νερό, καφέ καὶ ζάχαρη καὶ μὲ τὸ
χάραμα ἔλυσε τὰ πρυμόσχοινα. Οἱ συντοπίτες ὄλοι,
ἄντρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, χυμένοι ἔξω στὸ ἀκρω-
τῆρι τὸ κοίταζαν, τὸ καμάρωναν καὶ τὸ καταβόδωναν
μὲ τὴν ψυχὴν τρεμάμενη. Ἐμεῖς ἀπὸ μέσα δέκα ναῦ-
τες, ὁ γραμματικὸς ἔντεκα καὶ ὁ καπετὰν Δρακόσπιλος
δώδεκα μιὰ ματιὰ ρίχναμε στ' ἄρμενα καὶ μιὰ στὴ
στεριά.

— Καλὸ ταξίδι· καὶ καλὴ ἀντάμωση! . . .

— Ναί· καλὴ ἀντάμωση! . . .

Ὁ Μπουρίνας ὁ σχύλος μας ἔτρεχε ἀπάνω κάτω
χαρούμενος καὶ κείνος. Μπλεκότανε στὰ πόδια μας,
κατέβαινε στὴν πλώρη, ἔμπαινε στοῦ καπετάνιου τὴν
κάμαρη, γύριζε στὸ μαγεριό, πηδοῦσε στὸ τσιμποῦκι

καὶ γάβ! γάφ! ἀλύχταγε κατὰ τὶς στεριές, σὰν νὰ τοὺς ἔλεγε καὶ κείνος: — Καλὲς ἀντάμωσες!

Ὁ οὐρανὸς καταγάλανος ἀπάνω· τὰ νησιά, τ' ἀκρογιάλια γύρω ἡμερα καὶ γελαστά· ἡ θάλασσα χρυσάχτινη. Πρῦμος ἄνεμος φούσκωνε τὰ πανιά κι ἔσπρωχνε τὸ κκράβι γοργὸ στὸ δρόμο του. Μὰ τί τὰ θές! Μὲ ὄλη τὴ χαρὰ ποῦ ἔδειχναν ψυχωμένα κι ἄψυχα γύρω, κάτι κρεμόταν ἀόρατο ψηλὰ καὶ κάθιζε μυλόπετρα στὴν ψυχὴ μας. Ἦταν ἡ πίκρα τοῦ χωρισμοῦ; Ἦταν ὁ φόβος τοῦ κίνδυνου; Ὁχι· δὲν τὸ πιστεύω. Ἦταν ἡ « Παντάνασα » πρωτοτάξιδη ἐμεῖς εἶμαστε παλιοὶ θαλασσομάχοι. Ὁ Βάραγγας διάλεξε τὸν ἀθέρα γιὰ νὰ βάλῃ μέσα. Χρόνια, ταξίδια καὶ θαλασσοδαρμούς δὲν ἤξερε ποιὸς εἶχε τὰ περισσότερα. Κι οἱ ἀπέξω ποῦ μᾶς καταβόδωναν δὲν ἦταν ἄμαθοι. Χίλιες φορές εἶδαν τὸ μισεμὸ καὶ τὸ γυρισμὸ μας. Τὰ δάκρυα κι οἱ χαρὲς ἔχασαν τὸ σύνορό τους σὲ κάθε ναυτότοπο. Τραγούδια καὶ μυρολόγια βρίσκονται ἀδερφωμένα, ὅπως τὸ κυπαρίσι κι ἡ τριανταφυλλιά στὸ νεκροταφεῖο.

Δὲν ἦταν λοιπὸν ὁ μισεμὸς· ἦταν ἡ τύχη τοῦ πρώτου μας. Θαλασσινὸ σὰν τὸν καπετὰν Δρακόσπιλο δὲ γέννησε δεύτερο. Ζωντανὴ χάρτα ἦτάν τὸ κεφάλι του. Ποῦ τὰ ρέματα, ποῦ ξέρες, ποῦ πάγκοι τὰ ἤξερε μὲ τὸ διαβήτη, σὲ Ἄσπρη καὶ Μαύρη θάλασσα. Τὰ λιμάνια, τ' ἀκρωτήρια, τὶς λένες, τὰ ρέχη, τὰ πόρτα

μποροῦσε νὰ τὰ εἰπῆ ἕνα κι ἕνα μὲ τὰ μίλια τους. Ἄν ρωτᾶς γιὰ τοὺς ἀνέμους; ἔνιωθε τὸ φύσημάα τους τρεῖς ὥρες πρὶν κινήσει τὸ πρῶτο φύλλο. Θάλασσα, οὐρανός, στεριές, ἄστρα, σύγνεφα, τοῦ ἡλίου ἀνατολή καὶ βασιλεμα δὲν εἶχαν γι' αὐτὸν μυστικόν. Μιλοῦσαν στὴν ψυχὴ του.

Καὶ δὲν τὸν ἔφταναν αὐτά· ἤθελε περισσότερα... Ἦθελε πάντα νὰ μαθαίνη τὰ μακρινά. Ὅπου δὲν ἔφτανε τὸ μάτι πετοῦσε ἡ φαντασία του. Ἄμα ἔβρισκε κανένα κοσμοπερπατημένο, τὸν ρωτοῦσε γιὰ ἄλλα. Γιὰ τοὺς Ὠκεανούς, γιὰ τὴν Ἀμερική, γιὰ τοὺς Πόλους, γιὰ τοὺς πάγους ποῦ κατεβαίνουν ὡς τ' ἀκρογιάλια τῆς Ἀγγλίας καὶ τὰ ρέματα ποῦ ἔρχονται ἀπὸ τὸ Μεξικὸ στὴ Νορβηγία κι ἔχουν τὸ νερὸ ζεστό καὶ φέρνουν βανάνες, καφέδες, τῶν τροπικῶν καρπούς, σὰ παγωμένα κλίματα. Ὀνειρο εἶχε νὰ κλείση στὸ κεφάλι του ὅλη τὴν Ὑδρόγειο.

Καὶ ὅμως — θὰ τὸ πιστέψετε; — αὐτὸς ὁ θαλασσομάχος ἕνα καλὸ δὲν εἶδε ἀπὸ τὴ θάλασσα. Δέκα χρόνια καπετάνιος καὶ τρόμαξε τὸν ναυτόκοσμο μὲ τὰ ναυάγια. Ἐνα μπάρκο του μαδέρια τὸ σκόρπισε ἡ λεονάδα στὸν Καβοκόρσο. Ἐνα μπρίκι ποῦ εἶχε μισακὸ μὲ τὸ Δήμαρχο, τὸ δάγκωσαν οἱ πέτρες στὸ Βονιφάτσιο. Τοῦ πεθεροῦ του μιὰ γολέτα τὴν ἔφαγε ὁ ἄμμος τοῦ Ἀλαφονησιοῦ. Μὲ κανένα ξύλο δὲν ἔμπορεσε νὰ τελειώσῃ ταξίδι. Ἄν γλύτωνε στὸ πρῶτο,

τὴν πάθαινε στὸ δεύτερο. Ἄν γλύτωνε καὶ στὸ δεύτερο, στὸ τρίτο ἦτανε ξωφλημένος. Κατάντησε οὔτε τ' ἔνομά του νὰ μὴ θέλουν ν' ἀκούσουν οἱ ναυτικοί. Κανείς καρaboκύρης δὲν τοῦ ἔδινε καράβι νὰ κυβερνήσῃ· κανείς ναύτης δὲν τοῦ μπιστευότανε τὴ ζωὴ του. Ἄκόμη καὶ γιὰ ἐπιβάτη δὲν τὸν ἤθελαν. Ἐλεγεσ καπετὰν Δρακόσπιλο κι ἀνατρίχιαζε ὅλο τὸ Γαλαξίδι, σὰν νὰ πλάκωνε ὁ Παπακώστας μὲ τοὺς ἀντάρτες του. Οἱ καπετάνοι ποῦ θὰ ταξίδευαν φρόντιζαν νὰ μὴ τὸν ἀπαντήσουν στὸ δρόμο τους. Τὸ εἶχαν κακοσημαδιά.

Ἐκεῖνος τὰ ἔβλεπε κι ἀναστέναζε κατὰκαρδα. Δὲν παραπονιόταν ὅμως, γιὰτὶ γινώριζε τὸ δίκηό τους. Ἐκεῖνο ποῦ τὸν ἀπέλιζε ἦταν ἡ τύχη του. Μὲ κείνη πάλαιβε στὸν ὕπνο καὶ στὸν ξύπνο του. Πίστεψε πῶς κάτι κακὸ γεννήθηκε μὲ τὴ γέννησή του καὶ τὸν ἀκολουθοῦσε στὰ ταξίδια του. Ἀναγινώριζε πῶς δὲν εἶχε πιά δικαίωμα νὰ συνεπαίρῃ στὴν κακοτυχιά του ξένη περιουσία, μὲ βάσανα καὶ ἰδρωτα ἀποχτημένα καὶ ξένη ζωὴ πολυάκριβη.

Αὐτὸ δὲ ἦταν ἡ μεγαλειότερη δυστυχία του. Ἦρθε καὶ ψυχομαράθηκε· σούρωσε σὰν τὸν Ἄρειο. Ἄρχισε ν' ἀποφεύγῃ ὄχι πιά τοὺς ξένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς δικούς του. Πήγαινε πάντα μοναχός, μιλοῦσε, χειρονομοῦσε πότε δυνατὰ καὶ θυμωμένα, πότε κουφὰ καὶ φοβισμένα. Καὶ κάθε ἡλιοθασίλεμα ξεκινοῦσε ἀπὸ τὸ

σπίτι του, ποῦ ἦταν στὴ Χηρόλακκα ψηλά, γλύστραγε ἀμίλητος στὴν ἀγορά, κατέβαινε στὸ λιμάνι, ἔστεκε κατάνακρα στ' ὀρθολίθι, κοίταζε τὴ θάλασσα. Κοίταζε κάπου μισὴ ὥρα. Ἔκανε φτου! φτου! . . . τρεῖς φορές· ἄλλες τρεῖς τὴν ἔδερνε μὲ τὶς πέτρες. Ἐπειτα πάλι ἔπαιρνε τὸν ἀνήφορο, διάβαινε στὴν ἀγορά, ἔφτανε σπῆτι του.

Ἡ γυναϊκά του, ἡ ὁμορφη Χρυσούλα, ὁ γυναϊκά-δερφός του ὁ Βάραγγας κι ὁ γεροπεθερός του ἦταν ἀπαρηγόρητοι. Δὲν ἤξεραν τί νὰ κάμουν· πῶς νὰ τὸν σώσουν. Νέος ἀνθρωπος, βλέπεις, χεροδύναμος, πολυκάτεχος, ἄτρομος, γιὰ τὸν κίνδυνο καὶ τὸν ἀγῶνα γεννημένος, πῶς μπορεῖ νὰ κάθεται ἄδουλος, σὰν ἄκαρπο δεντρί; Καὶ ὄχι μονάχα οἱ συγγενεῖς του, ἀλλὰ κι οἱ ξένοι πόναγαν γιὰ τὴν κατάστασή του. Ὁ ναυτόκοσμος, βλέπεις, εἶνε ὅλος μιὰ φαμελιά. Ἦθελαν πολλοὶ νὰ τὸν βγάλουν ἀπὸ τὴ νέκρα του, νὰ τοῦ δώσουν δουλειά· ἔλα ὁμως ποῦ τρώμαζαν τὴν τύχη του! Δὲν ἦταν παῖζε - γέλασε. Καλὰ ἂν γύριζε πίσω τὸ πλεούμενο. Μ' ἂν τὸ κάρφωνε σὲ καμιὰ ξέρα;

Ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ ἔχτιζε τὴν « Παντάνασα » ὁ γυναϊκάδερφός του στὰ Καταλόνια. Ὁ πρωτομάστορης ἔβαλε ὅλη του τὴν τέχνη νὰ τὸ κάμη γερό, κομψό, τέλειο· τὰ δάση ἔδωκαν τὰ καλύτερα ξύλα τους· οἱ μαστόροι κι οἱ καλαφάτες ὅλη τὴ μαστοριά τους. Ὁ Βάραγγας ζόδεψε ἀλύπητα. Πούλησε καὶ κάτι χωρά-

φια ποῦ εἶχε προῖκα στὴ Γλύφα. Ἡ τοῦ ὕψους ἢ τοῦ βάθους· συλλογίστηκε.

Ἡ Χρυσούλα ρίχτηκε στὸν ἀδερφό της κολλιτσιίδα :

— Λυπήσου τον· λυπήσου τὰ παιδιὰ μου! βάλε τον μέσα γρεντῆ.

— Μωρέ, ἀδερφή, τὸν λυποῦμαι, μὰ τί νὰ κάμω; ἔλεγε κείνος στενοχωρημένος. Βλέπεις ποῦ ξόδεψα τὰ μαλλοκέφαλά μου. Θεὸς νὰ μὴν τὸ ξαναἰδῶ; Ἔχει κακοτυχιά ὁ ἄνθρωπος· μάλαμα πιάνει στάχτη γένηται. Δὲν τὸν θέλει ἡ θάλασσα. Ἄς πιάση στὴ στεριά δουλειὰ καὶ νὰ τὸν βοηθήσω ὅσο μπορῶ.

— Τί δουλειὰ νὰ πιάση; ἐπίμενε κείνη κλαίοντας. Μπορεῖ νὰ κάμῃ ἄλλη δουλειὰ ὁ ναύτης; Ζῆ τὸ ψάρι ὄξω ἀπ' τὸ νερό :

Θέλοντας καὶ μὴ τὸν ἔβαλε καπετάνιο στὴν «Παντάνασα» τὸ Δρακόσπιλο.

— Τήρα, μωρὲ Θύμιο, τοῦ εἶπε πικρογελῶντας, ὅταν τὸν ἀποχαιρετοῦσε στὴν ἀνεμόσκαλα· τήρα νὰ μὴν τὸ κάμης μαδέρια καὶ τοῦτο.

— Ἄν δὲν ἔρθῃ τὸ μπάρο, δὲ θὰ ἔρθω καὶ γώ· ἀπάντησε κείνος.

— Ὅχι, καλῆτερα νὰ ἔρθετε κι οἱ δύο.

Τώρα ἡ «Παντάνασα» ἔτρεχε ὀλάρμενη στὸν Καβομαλιά. Πηγαίναμε ἴσα στὸν Ποταμὸ γιὰ φορτίο. Τὸ κῦμα ἔτρεχε πίσω της παιγνιδιάρικο, δροσόλουζε τὰ σμαλτωμένα πλευρά της, ἀρμονικὰ τὴ λίκνιζε.

Ρίζι σκόρπιζε τὸ νερὸ ἢ πλώρη της. Ὁ ἄνεμος φούσκωνε τὰ ὀλοκαίνουργα πανιά, καμάρωνε τὰ σχοινιά, σφύριζε στους μακαράδες, στις στραλιέρες, στις μούδες. Δίπλα πισωδρομοῦσαν οἱ στεριές καταπράσινες, ἔφευγαν τρεχάτες, ἔσβυναν τὴν ὥρα ποῦ ἄλλες ἔβγαίναν ἔμπρὸς γιὰ νὰ χαθοῦν καὶ κείνες κι ἄλλες νὰ φανερωθοῦν. Δέκα κόμπους ἔπαιρνε στὴν ὥρα. Ἔβλεπα τὰ γερά της δεσίματα, τὸ λυγερὸ σκαφίδι, λαμπάδες τὰ κατάρτια, τὸ γοργὸ τρέξιμο, τ' ὀρθοπλώρισμά της καὶ τὴν καμάρωνα. Δὲν ἦταν καλύτερο μπάρκο σὲ ὄλη τὴ Σφαῖρα! Τὰ βουνά, ἔλεγα, πρόβαιναν νὰ τὸ καλωσορίσουν· τὰ κύματα ἔτρεχαν νὰ στρωθοῦν στὴν καρίνα του.

— Τὴν τάδε ὥρα στὸν Καβογρόσο· λογάριαζε ὁ γραμματικός. Αὔριο πρῶτ' στὸν Καβομαλιᾶ· αὔριο βράδυ στὸν Καβοντόρο· ἀντιμεθαῦριο στὰ Δαρδανέλια· σὲ ὄχτῳ ἡμέρες στὸν Ποταμό.

— Καὶ ἂν τύχη καμιὰ φουρτοῦνα; ἔκανε νὰ ψιθυρίση κανεὶς ναύτης.

Ἔολοι γύριζαν καὶ τὸν κοίταζαν μὲ ἀγριεμένα μάτια: Μπὰ ποῦ νὰ δαγκώση τὴ γλῶσσα του! Κοτάει μωρέ, ἢ φουρτοῦνα νὰ βγῆ σὲ τέτοιο ὀμορφοκάρabo!

Πίσω της ὅμως ἡ «Παντάνασα» ἔβαλε ὅλους σὲ μεγάλη ἀγωνία. Τόσα καράβια ντόπια ἦταν παραδομένα στὸ κύμα καὶ κανένα δὲ συλλογιζόταν κανεὶς. Φαινότανε φυσικό. Ἄλλὰ τὸ μπάρκο τοῦ καπετάν

Δρακόσπιλου φαινόταν άφύσικο. Έκείνοι ποϋ ἦταν συγγενείς του καί κείνοι ποϋ δέν εἶχαν κανένα πάθαιναν τὸ ἴδιο.

— Ποϋ νὰ εἶνε τάχα ἡ «Παντάνασα»; ρωτοῦσε στὸ συναπάντημά του ἕνας τὸν ἄλλον.

Στὰ καφενεῖα, στὰ κρασοπουλειά, στοὺς ταρσανάδες ἡ ἴδια κουβέντα. Ὁ Βάραγγας ἀπελπίστηκε. Δέν ἔφτανε ἡ δική του στενοχώρια· εἶχε καί τὸν κόσμο. Ὅποιος τὸν ἔβλεπε πρῶτο λόγο εἶχε νὰ τὸν ρωτήσῃ:

— Ἐ, τί μαντάτα; Εἶχες κἀνά χαμπέρι ἀπὸ τὸ γαμπρό σου;

Ἄρχισε νὰ θυμῶνῃ.

— Θὰ μὲ κάμουν νὰ μὴ βγῶ πιά στὸ δρόμο! συλλογίστηκε.

Ὅταν ὁμῶς λάβαινε γράμμα εἶτρεχε νὰ τὸ διαβάσῃ στὸν καφενέ, στὰ κρασοπουλειά, στοὺς ταρσανάδες νὰ τὸ ἀκούσουν ὅλοι. Καί γράμματα λάβαινε συχνά. Ὅλοι γράφαμε. Τόσο οἱ ναῦτες ὅσο κι ὁ καπετάνιος. Καί γῶ ποϋ δέν ἤξερα νὰ πιάσω τὴν πένα, ἔβαλα τὸ γραμματικὸ κι ἔγραψε τρία γράμματα στὴ μάνα μου. Ἀπὸ κάθε πόρτο κι ἕνα γράμμα: «Σήμερα φτάσαμε στὸ τάδε μέρος· σήμερα φεύγουμε ἀπὸ τὸ τάδε μέρος. Τέτοιον καιρὸ εἶχαμε ὡς τὸν Καβομαλιᾶ· μὲ τέτοιον καιρὸ περάσαμε τὸν Καβομαλιᾶ.» Σωστὸ ἡμερολόγιο.

Ὁ καπετάν Δρακόσπιλος τὰ μάτια του τέσσερα.

Τὸ εἶχε ἀπόφαση. Ἡ νὰ γυρίσῃ πίσω τὸ καράβι στὸν κύρη του ἢ νὰ μὴ γυρίσῃ καὶ κείνος. Τὶς πρῶτες μέρες δὲν εἶχε ὕπνο· δὲν εἶχε σὲ κανένα μπιστοσύνη. Ἄτοῦ! τὸ χέρι στὸ τιμόνι· τὰ μάτια στὰ οὐρανοθέμελα.

Οἱ ἄλλοι ἄρχισαν νὰ μουρμουρίζουν. Τοὺς πείραζε στὸ φιλότιμο.

— Τί διάβολο, καπετὰν Θύμιο, τσοπάνιδες εἴμαστε! τόλμησε νὰ τοῦ παραπονεθῆ μιὰ ἡμέρα ὁ γραμματικός. Δὲν πιάσαμε καὶ μεῖς τιμόνι, δὲν ἴδαμε μπούσουλα! . . .

Ἐκείνος τὸ αἰσθάνθηκε. Τὸν κοίταξε κατάματα καὶ δακρυσμένος γυρίζει καὶ τοῦ λέει:

— Συχώρα με τ' ἀδέρφι· δὲ φταίω γώ. Σὲ γνωρίζω καλύτερό μου. Δὲ φταίω γώ· φταίει ἡ τύχη μου. Συλλογίσου καλὰ νὰ σπάσω καὶ τοῦτο! . . .

Δὲν κατέβηκε νὰ πλαγιασῆ παρὰ ὅταν βγήκαμε ἀπὸ τὰ Μπουγάζια κι ἔβαλε γραμμὴ γιὰ τὴν Καληάκρια! Ἄνοιχτὴ θάλασσα τώρα, ἄς σκαμπανεβάζῃ ὅσο θέλει. Μακριὰ ἀπὸ ξέρες! Μὲ τὸ φοῦντο στὸ λιμάνι γράμμα τοῦ караβοκύρη: «Ἀδερφέ Βάραγγα· ἀφίχτημε καλὰ μὲ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ. Οὔτε σκοινάκι δὲν κόπηκε» . . .

✱

Ὅταν τελείωσε τὸ φορτίο καὶ πήραμε τὴν ἄγκυρα, ὁ καπετὰν Δρακόσπιλος εἶπε τοῦ γραμματικοῦ:

— Τρέμουν τὰ νεφρά μου τ' ἀδέρφι! τώρα εἶνε τὸ μεγάλο πῆδημα.

— Ντροπή μας! . . . ἀποκρίθηκε θαρρετὰ ἐκεῖνος. Δὲν κοιτᾶς τί καιρὸ ἔχουμε; Διαμάντι.

Διαμάντι, ναί. Ἄλλὰ ἔτσι τὸν εἶχε πάντα πρὶν ἀφήσῃ τὸ λιμάνι ὁ καπετάνιος μας. Ἡ θάλασσα παμπόνηρη γνώριζε, νομίζεις, τὴν ἀξία του καὶ πάσχιζε μὲ χίλια δολερὰ καμώματα νὰ τὸν ξεγελᾷ ὡς ποῦ νὰ τὸν ἀρπάξῃ στὰ φτερά της. Μιὰ τὸν ἀρπαζε, τὸν ἄλεθε καὶ τὸν ἄλεθε, ὥστε νὰ τὸν κάμῃ πασπάλη. Φιλοτιμήθηκε ὁμως στὰ λόγια τοῦ γραμματικοῦ κι ἔδωκε ρότᾳ μὲ καρδιά. Γραμμὴ θὰ κατεβαίναμε στὴν Πόλη. Εἶχαμε πρῦμο τὸν καιρὸ τὰ σημάδια καλά. Ἡ «Παντάνασα» φορτωμένη ὡς τὰ μπούνια μὲ τ' ἀμπάρια σφιχτοσφαλισμένα, τὰ πανιά γιομαῖτα ἔφευγε ἴσκιος στὸ πρασινόγλαυκο κύμα. Τὰ δελφίνια ἔτρεχαν καὶ κείνα μαζί μας. Οἱ γλάροι σύγνεφο ἔσκουζαν ὀλόγυρα.

— Τὰ Μπουγάζια! ψιθύρισε ὁ καπετάνιος ἕνα πρωί.

Καὶ στύλωσε τὰ μάτια δίδουλα ἀπάνω τους, σὰν νὰ ἤθελε νὰ τὰ καλοπιᾶσῃ καὶ νὰ τὰ ἡμερώσῃ, σὰν νὰ ἤθελε νὰ τὰ φοβερίσῃ καὶ νὰ τοὺς βγῆ στὸ πάλαιμα. Ἐκεῖνα ὁμως στρωτά, καταχνιασμένα, ἔστεκαν ἐμπρὸς σκοτεινογάλαζος τοίχος σὰν νὰ τοῦ ἀπαντοῦσεν: δὲν ἔχει πόρο ἐδῶ! Καὶ ὁ δύστηχος δεΐλιασε.

— Τὰ Μπουγάζια! ψιθύρισε πάλι.

Καὶ ἠθέλησε νὰ ὀρθοπλωρίσῃ στὸν ἄνεμο. Ὁ γραμματικὸς τὸν ἐμπόδισε.

— Κουράγιο, καπετάνιε! Τὰ Μπουγάζια δὲν εἶνε θεριά νὰ μᾶς χάψουν. Δὲν εἴμαστε Μαυροθαλασσίτες νὰ πᾶμε τὴν ἄκρη - ἄκρη. Γαλαξιδιώτες μᾶς λέν!

— Ὁ χιονιάς πλακώνει! εἶπε ὁ καπετάνιος δείχνοντας πίσω του.

— Σὺν πλακώνει καὶ τί; Σαράντα μίλια θέλουμε ἀκόμα. Ἡ μέρα μόλις ἄρχισε. Ὡς ποῦ νὰ πλακώσῃ τὸ χιόνι φουντάρομε στὰ Καβάκια.

Καὶ φώναξε πάλι:

— Ντροπή μας!

Ἄλθῃαι ἦταν ντροπή μας! Κάπου δέκα ξύλα μικρά - μεγάλα ἔρχονταν πίσω καὶ ἄλλα φύτρωναν στὸ θαλασσοφρύδο. Κανένα δὲν ἄλλαζε δρόμο· κανένα δὲν ὀρθοπλώριζε. Πῶς νὰ τὸ κάνουμε πρῶτοι ἐμεῖς!

— Μωρέ, νομίζεις πῶς φοβᾶμαι γιὰ τὴ ζωὴ μου; εἶπε ὁξύθυμος στὸ γραμματικό. Ζωή, παιδιά, γυναῖκα ὅλα τὰ σφάζω ἐδεπαδὰ γιὰ τὸ τίποτα. Συλλογιέμαι τὸ μπάρο καὶ τὸ Βάραγγα. Φαντάσου νὰ τὸν καταντήσω ζητιάνο ἀπὸ καραβοκύρη! . . .

Δὲν πρόφτασε νὰ τελειώσῃ τὸ λόγο του καὶ τὸ πλοῖο λάγκηψε ξαφνισμένο. Ὁ χιονιάς ξέσπασε καρβοπνίχτης. Τὸ χιόνι ἄρχισε νὰ πέφτῃ χοντρό, ἀνάλαφρο στὸ κατάστρωμα, νὰ κάθεται στὰ ξάρτια, νὰ πιάνῃ στὰ πανιά, νὰ λυώνῃ στὴ σκοτεινὴ τὴ θά-

λασσα. Τριγύρω ἔκλεισαν τὰ οὐρανοθέμελα, ἔσβησαν τ' ἄλλα πλεούμενα, χάθηκαν τὰ Μπουγάζια. Χάθηκαν ἀπὸ τὰ μάτια μας ὄχι ὁμως κι ἀπὸ τὴν ψυχὴ μας. Ὅλοι τὰ νιώθουμε κάπου ἐκεῖ λουφασμένα. Καὶ ὁ χιονιᾶς προδότης ἔσπρωχνε ἀπάνω τους τὸ καράβι μας.

— Χαθήκαμε! ψιθυρίζει χαλκοπράσινος τόρα ὁ γραμματικός.

— Σώπα, μωρέ, ποῦ χαθήκαμε! φωνάζει ἀγαναχτισμένος ὁ καπετὰν Δρακόσπιλος.

Ἄλλαξε ἀμέσως πρόσωπο. Μυρίστηκε τὸν κίνδυνο κι ἔδραμε νὰ τὸν ἀπαντήσῃ στηθᾶτα. Ἄστραψε τὸ βλέμμα του· ἀγρίεψε τὴ φωνή του. Ξεφέσωτος, μὲ τὰ μαλλιά πίσω, τὴ βράκα ζωσμένη στὴ μέση, ἄρπαξε τὸ δοιάκι ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραμματικοῦ.

— Κάτω τοὺς κούντρος! . . . Στίγγα τὴ μποῦμα!.. προστάζει ἀγριόθυμος.

Ἐπεσαν κάτω οἱ κούντροι, σφιχτοδέθηκε ἡ μποῦμα στὰ κέρκια της. Ὁ χιονιᾶς ὄλο καὶ δυνάμωνε. Φύλλο στὸ φύλλο πλάκωνε ἀποπίσω, ἔπεφτε στὰ πανιά, τὰ φούσκωνε καὶ τὰ τέντωνε μὲ πείσμα νὰ τὰ ξεσχίση. Καὶ τὸ κῦμα κάτω, θολὸ καὶ ἀφρισμένο, ἔπεφτε στὴν πρύμη τῆς «Παντάναςας», τὴν κλόνιζε ἀπὸ ἄρμὸ σὲ ἄρμὸ, μὲ βρούχημα σὰν νὰ τίς ἔλεγε: τρέχα! Καὶ κείνη ξετρελαμένη, ὀλότρεμη ἔτρεχε, δρασκέλαε νερένια κορφοβούνια, ἔπεφτε σὲ λαγκαδιές, δυσκολοσκάλωνε στὰ πλάγια καὶ στέναζε βαρειά.

— Στίγγα τούς παπαφίγγους! . . . Στίγγα μαί-
στρα! . . . Κάτω τὸν κοντραφλόκο!

Ὁ καπετάνιος ἔχυνε τρανταχτὰ σὰν καδένες τὰ
προστάγματα. Καὶ οἱ ναῦτες ἔτρεχαν ἐδῶ καὶ κεῖ,
σαρφάλωναν στὰ κατάρτια. Τὰ πόδια τους ἀρπάγια
γάτζωναν τὸ σχοινί· τὰ χέρια τους μάγγαυο ἔσφιγγαν
τὴ σταύρωση. Στράλι δὲν ἔμεινε πουθενά. Τis γάμπιες,
τὸν τρίγκο καὶ τοὺς φλόκους εἶχαμε ἀκόμη ἀνοιχτούς.
Τὸ μπάρκο ἔτρεχε θεόσπραβο στὴ στράτα του.
Ποιὰ στράτα; Κανεὶς δὲν ἤξερε. Ἡ σκοτεινιά διπλῆ
τριπλῆ κάθιζε γύρω μας. Ποῦ ἦταν οἱ ξέρες; ποῦ τὸ
Μπουγάζι; ποῦ μᾶς ἔσπρωγνε ὁ ἄνεμος καὶ ποῦ μᾶς
ἔσερναν τὰ ρέματα; τίποτα! Χάθηκαν γιὰ μᾶς τὰ
γαλόμετρα.

— Τραβέρο· λέει τώρα σκεφτικὸς ὁ καπετὰν Δρα-
κόσπιλος.

Δὲ μᾶς ἔμενε ἄλλο παρὰ νὰ ὀρθοπλωρίση τὸ μπάρκο.
Πρόσταξε γοργὰ τοὺς ναῦτες νὰ χύσουν καὶ νὰ κατσά-
ρουν τὴ μαίστρα, νὰ κάμουν τὴ μπούμα, νὰ μολάρουν
τοὺς φλόκους.

— Βάλε κάτω σιγὰ - σιγὰ τὸ δοιάκι· λέει στὸν τι-
μονιέρη κάπως δίδουλος.

Τρέχω νὰ τραβήξω τὴ σκότα τῆς μπούμας· ναί!
Ἡ σκότα κοκκαλιασμένη ἀπὸ τὸ χιονιᾶ δὲν ἔσερνε.
Πάει ὁ ὑποναύκληρος νὰ κάμη τὴ μαίστρα καὶ — φτου
σου διάβολε! — ἡ σταθεντοσκότα ξεκοτσάρεται κι ἡ

μαίστρα άνεμίζει σάν παντιέρα. Ποῦ νά ὀρθοπλωρίσουμε! Τὸ ξύλο δὲ μᾶς ἀκούει πιά. Τὰ πανιά τῆς πλώρης γεμίζουν καὶ παραφουσκώνουν. Ὁ καπετάνιος βλέποντας τὴν ἀδυναμία του λύσσαξε. Τὸν ἔπιασε τὸ ἀράπικο.

— Δυὸ κεριά στὸν Ἀϊνικόλα· προστάζει τὸ ναυτόπουλο.

Φτερό ἐκείνο στὴν κάμαρη· ἀναψε τὰ κεριά ἐμπρὸς στὸ ἀσημοντυμένο κόνισμα τοῦ ἁγίου μας.

— Τί κάθεται, μωρὲ παιδί· μοῦ γνέφει ἀπὸ μακριά. Στὸ κορζέτο γλήγορα καὶ λέγε μας. Ἡ μπουκάρουμε σήμερα ἢ χανόμαστε.

Ἀγκάλιασα τὸ κατάρτι κι ἔφτασα ἀπάνω στὸ κορζέτο. Μάνα μου! Τί νά ἰδῶ, καὶ τί νά παραγγείλω! Οὔτε τὸ μπαστούνι δὲν ξεχώριζα. Ὅλα θαμπὰ γύρω μου, ὄλα χαμένα στὸ χιονόβολο. Καὶ ἡ «Παντάνασα» ἔτρεχε ἀκόμη γοργή, θεότρελη σάν νά τὴν ἔσερναν μαγνήτες οἱ στεριές.

— Τίποτα! φωνάζω.

— Ἄλλα δυὸ κεριά, μωρὲ! πρόσταξε πάλι ὁ καπετάνιος. Ἀναψε καὶ τὸ καντῆλι· ἀναψέ τα ὄλα στὴ χάρη του.

Τοῦ κάκου! Ὁ ἅγιος δὲ βοηθοῦσε. Ὁ χιονιάς ὄλο καὶ δυνάμωνε. Ἡ θάλασσα βρουχιόταν καὶ ἀφρίζε καὶ τίναζε τὰ κύματά της ἕνα μὲ τὸ ἄλλο ἀπάνω μας. Ἡμουνα μούσκεμα καὶ δὲν ἤξερα ἂν ἤμουν ἀπὸ τὴ θάλασσα ἢ ἀπὸ τὸν οὐρανό.

— Τίποτα! ματαφώναξα.

— Ἔτσι; εἶπε ὁ καπετάνιος μὲ θυμὸ καλὰ! φέρε τὸ κόνισμα.

Τίναξε σύγκαιρα τέτοια ἀγριοβλαπτήμια ποῦ καὶ τὸ ξύλο ἀκόμη ἀνατρίχιασε.

Τὸ ναυτόπουλο ἔφερε τρέμοντας τὸν Ἀϊνικόλα στὸν καπετάνιο. Ὁ ἅγιος μὲ τὴ σεβαστὴ γενειάδα του, στὸ ἀργυρὸ φαίλονι τυλιγμένος, μὲ τὴν κορῶνα λιθοκόσμητη στὸ κεφάλι, ἦταν ἀτάραχος σὰν νὰ μὴ γινόταν τίποτα γύρω του. Οὔτε φουρτοῦνες, οὔτε ἀγριοκαίρια χαμπέριζε. Ὁ καπετὰν Δρακόσπιλος ἀνάψε περισσότερο.

— Ἔτσι ἔ; τοῦ εἶπε ἀναμπαιχτικά, στεκάμενος ἀντίκρου του· δὲ δίνεις χέρι καὶ σύ! Τρῶς τὸ λάδι μου, καταλείς τὰ κεριά μου, δέχεσαι τὸ θυμιάμα καὶ τὰ γονατίσματα τοῦ φτωχόκοσμου καὶ τὴν ὥρα ποῦ σὲ χρειάζεται, δὲ λὲς καὶ σύ νὰ βοηθήσης. Σύντροφος λοιπὸν μὲ τὴν τύχη μου καὶ σύ· κόντρα καὶ σύ! Μὰ πῶς θὰ χαθοῦν τόσες ψυχές, πῶς θὰ κλείσουν τόσα σπίτια, πῶς θὰ πεινάσουν τόσα στόματα, πῶς θὰ καταντήση ἓνας χοντρονοικοκύρης ζητιάνος, πῶς θὰ χαθῆ ἓνα ὄμορφο πλεούμενο, καρφὶ δὲ σοῦ καίγεται! Καλὰ τὸ λοιπὸν· κάμε ὅ,τι δύνασαι· θὰ κάμω καὶ γὼ ὅ,τι μπορῶ.

Ἄρπαξε τὸ κόνισμα ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ παιδιοῦ, τὸ ἔδωσε στὸ κατάρτι καὶ μὲ τὸ βρωμερὸ παπάζι ἄρχισε νὰ δέρνη τὸν ἅγιο.

— Κάμε λοιπόν τὸ θᾶμα σου, κάμε το· τί κάθεσαι; φώναζε κι ἔτρεμε ὀλόκορμος.

Ἐγὼ ἀπὸ ψηλὰ ἔβλεπα κάτω καὶ τρόμαζα περισσότερο τοῦ καπετάνιου τὸ κάμωμα παρὰ τοῦ καιροῦ τῆ λύσσα. Τώρα δὲν ἦταν ἔξω, ἦταν μέσα στὸ καράβι ὁ δαίμονας. Δαίμονας ὁ θυμὸς ποῦ ἔσπρωχνε τὸν Δρακόσπιλο νὰ κριματίση, νὰ βρῦση ἔτσι τὸ δυνατό προστάτη τοῦ ναυτοκόσμου. Ἐκεῖνος πάντα στάθηκε κυβερνήτης τοῦ ξύλου. Ἐκεῖνος ἤβρε πρῶτος τὸ τιμόνι κι ἔσωσε τὸ πλεούμενο ἀπὸ τοῦ διαβόλου τὴν ἐπιβουλή. Καὶ μεῖς τώρα τὸν κάναμε θανάσιμο ἐχθρό. Ποιὰ ἡ τύχη μας;

— Τίποτα! ἐτοιμάστηκα νὰ φωνάξω πάλι.

Μὰ τὴν ἴδια στιγμή μέσα ἀπὸ τὰ σύθαμπα, εἶδα νὰ προβάλη σὰν ἀράπικο κεφάλι μιὰ κοτρῶνα κατάμαυρη. Πρόβαλε ἀργοκίνητη καὶ μουλωχτή, λές καὶ τοιμαζόταν νὰ ριχτῆ ἀπάνω μας.

— Ξέρα μπροστά! . . . φωνάζω μὲ ὄλη μου τὴ δύναμη.

— Τὸ τιμόνι στὴ μπάντα! προστάζει ὁ καπετάν Δρακόσπιλος.

Ὡς ποῦ νὰ εἶπῃ τὸ «τιμόνι στὴ μπάντα» ἡ πλώρη τῆς «Παντάναςας» καρφώθηκε στοῦ βράχου τ' ἀγριόδοντα. Καρφώθη καὶ σταμάτησε ξύλο νεκρό. Τὸ νερὸ περίγυρα ἄφριζε καὶ μάνιζε, λές καὶ ἤθελε νὰ ξεριζώσῃ τὰ πορολίθαρα. Ὁ ἄνεμος σφύριζε βλαστήμιες καὶ

μοιρολόγια. Κανόνι βροντοῦσε πέρα τὸ κῦμα. Καὶ μᾶς ἔδερνε καὶ μᾶς ἔσπρωχνε καὶ μᾶς πελάγωνε, σὰν νὰ μᾶς εἶχε ἀντίδικους. Τὸ ξύλο ἔτριζε ἀπάνω στὸ βράχο, στέναζε, ἕνας-ἕνας τοῦ ἔφευγαν οἱ ἄρμοι, ἀνοίγε ἡ καρίνα, σκορποῦσαν τὰ δεσίματα. Ἐνα κῦμα ἔκοψε τὶς στραλιέρες. Ἄλλο κῦμα ξερίζωσε τὸ πρυμὸ κατάρτι μὲ ὄλα του τὰ ξάρτια. Τρίτο κῦμα ἀνοίξε τὸ λυγερὸ σκαφίδι του. Σχοινιά-μαδέρια στὰ κύματα· ναυαγοὶ στοὺς βράχους. Σὲ μιὰ ὥρα μέσα κουρέλι ἔγεινε ἡ ὁμορφὴ «Παντάνασα».

Τὸ χιόνι ἔπεφτε καὶ σαβάνωνε ὄλα, ναυαγοὺς καὶ ναυάγια· βράχους, πέτρες, χάλαρα! Κατατσακισμένος, πιάστηκα σὲ μιὰ σπηλιάδα, σκαρφάλωσα ἀπάνω, ξέφυγα τοῦ κυμάτου. Τώρα δρόμο γιὰ καμιὰ καλύθα, λίγη φωτιά. Ποῦ ἤμουν δὲν ἤξερα. Φωνάζω· ματαφωνάζω :

— Κώστα! Βασίλη! . . . Τάραρη! . . .

Τίποτα! ὁ βόγγος τοῦ πελάγου ἔπνιγε τὴ φωνή μου. Κάνω ἔτσι τὰ πόδια μου· πέφτω ἀπάνω σ' ἕνα κορμί.

— Βρὲ κόφ' τὸ κούτσουρο! κλωτσάω.

Τὸ κούτσουρο ἦταν ὁ καπετὰν Δρακόσπιλος. Καθισμένος στὸ λιθάρι δὲν ἔβγαζε μιλιὰ μόνον κοίταζε τὴ θάλασσα ποῦ ἔσερνε συντρίμμια στὰ πόδια του τὰ λείψανα τοῦ μπάρκου.

— Τί κάνεις ἐδῶ, καπετάνιε; τοῦ λέω. Σήκω καὶ πλακώνει τὸ σκοτάδι. Ἐδῶ θὰ μᾶς θάψῃ τὸ χιόνι.

Γυρίζει καὶ μοῦ ρίχνει ἀγριεμένο βλέμμα.

— Δὲν πάω πουθενά, μωρέ· δὲν πάω πουθενά! Τὸ εἶπα ξάστερα τοῦ συγγενῆ μου. Ἡ μὲ τὸ καράβι ἢ ποτέ. Δὲν θὰ πάω λοιπὸν ποτέ.

Καὶ λύθηκε στὰ δάκρυα. Μὲ πῆρε καὶ μένα τὸ παράπονο, καθὼς εἶδα ἐκείνον τὸ θαλασσολύκο νὰ κλαίῃ σὰν μωρὸ παιδί.

— Ἄς τα τώρα, καπετάνιε· τοῦ λέω. Τί φταῖς τοῦ λόγου σου; Ὅ, τι ἦταν νὰ κάμῃς τό καμες. Περσότερο δὲ μπορούσες ἦταν θέλημα Θεοῦ· τί νὰ γίνῃ; Συλλογίσου πῶς ἔχεις γυναῖκα πίσω, παιδιά. . .

— Γυναῖκα, παιδιά! . . . ψιθύρισε, σὰν νὰ τὸ ἄκουε γιὰ πρώτη φορά. Ἡ τύχη τους ἦταν καὶ κεινῶν. Φτώχνηνα τρία σπίτια· τί θέλω νὰ ζήσω περισσότερο. . . Νὰ ρημάξω κι ἄλλα;

Ὡς τόσο σηκώθηκε ὀρθός.

— Τράβα, μοῦ λέει, καὶ θάρθω.

Τράβηξα· δὲν ἦταν νὰ χασομερίζω. Πέρασα βράχους, πήδησα λιθάρια, ἔπεσα, σηκώθηκα· πάλι ἔπεσα, πάλι σηκώθηκα· ἔφτασα κάποτε σὲ μιὰ καλύβα. Ἦβρα ὄλους τοὺς ἄλλους γύρω στὴ φωτιά. Βρεμένους, ξεσκλισμένους, ματωμένους, γερούς ὅμως ὄλους.

Ὅλους ὄχι. Ὁ καπετὰν Δρακόσπιλος ἔμεινε στ' ὀρθολίθι ὡς ποῦ τὸν ἔθαψε τὸ χιόνι. Δὲ γύρισε ἢ «Παντάνασα», δὲ γύρισε καὶ κείνος ποτέ στὸ Γαλαξίδι.

Ο ΚΑΤΩ ΚΟΣΜΟΣ

ΑΓΝΩΣΤΟΣ μένει ὁ ναύτης ποῦ μᾶς ἔκαμε τὸ μεγάλο καλὸ. "Αγνωστος καὶ ἀδοξολόγητος, ὅπως γίνεταί καὶ μὲ τοὺς φτωχοὺς ἀγίους. Παντοῦ ἡ τύχη ποῦ ἀνάθεμά τη! παντοῦ ἡ τύχη! Μὰ ἐγὼ ἂν ἤξερα τ' ὄνομά του θὰ τοῦ ἀναβα περισσότερα κεριὰ ἀπ' ὅσα ἀνάβω κάθε χρόνο στὸν "Αἰ Νικόλα. Τοῦτος μᾶς σώνει — ὄχι καὶ τόσο συχνὰ — ἀπὸ τὶς φουρτουῖνες. Ἐκεῖνος ὅμως μὲ μιά του μαστοριά μᾶς ἀπάλλαξε σύγκαιρα ἀπὸ τοὺς διαβόλους τῆς Κόλασης καὶ ἀπὸ τοὺς ἀγίους τοῦ Παράδεισου, ποῦ θαρρῶ δὲν ἔχει καὶ μεγάλη διαφορά. Δὲ λέω πῶς μοῦ ἀρέσει νὰ βλέπω τοὺς διαβόλους μὲ τὰ στριμμένα κέρατα, τὶς μακριῆς οὐρὲς καὶ τὰ σπαθωτὰ νυχοπόδαρά τους. Οὔτε τὰ λυσασμένα οὐρλιάσματά τους θέλω ν' ἀκούω, σὰν καμακίζουν ἄγρια καμιὰ ψυχὴ· οὔτε τὸ χόχλο τοῦ κατραμιοῦ ποῦ βράζει στὰ Ἑφτὰ Καζάνια, οὔτε τοὺς δαρμούς καὶ τοὺς θρήνους τῶν κολασμένων. Μὰ κι ἡ συντροφιά τῶν Πατέρων — τὴν εὐχὴ τους νᾶχω — μὲ τὰ κομπολόγια καὶ τὰ λιθάνια, καθὼς κι ἡ ἀσύγκριτη ξαστεριά τοῦ Παράδεισου, δὲ μοῦ πολυαρέσει. Τί θές—

τί γυρεύεις ; Καλύτερα ὅπως τὰ κατάφερε ὁ μακαρίτης. Ἔστησε χωριστὰ τὸ τσαντῆρί μας κι ἔτσι ἔχουμε τὸ μυαλό μας ἤσυχο—ἂν ἔχουν μυαλό κι οἱ πεθαμένοι!

Μόλις ἄραξε τὸ καίκι στὸ νησί—στὴ Σέρφο ἄς ποῦμε—ὁ ναύκληρος πῆρε τὸ μισοκοῖλι καὶ τράβηξε στὸ χωριὸ γιὰ νὰ μετρήσῃ τὸ σιτάρι. Λιανοψιχάλιζε κάπως, ὅταν κίνησε, μὰ δὲ δυσκολεύτηκε. Πρωτοθρόγια, σοῦ λείει, θὰ περάσῃ. Μὰ καθὼς ἔφτασε τὸν ἀνήφορο πιάνει μιὰ δαρτὴ βροχὴ· νεροποντὴ σωστή! Ποῦ νὰ χωθῆ; Οὔτε δέντρο, οὔτε καλύβα, οὔτε σπηλιά βλέπει γύρω. Νὰ τρέξῃ γιὰ τὸ χωριὸ ἔλειπε ὁ μισὸς δρόμος ἀκόμη· νὰ κατέβῃ πάλι στὸ καίκι, τὸ ἴδιο. Στέκει δίβουλος καὶ ἄξαφνα τὸν παίρνουν τὰ γέλια. Κοιτάζει μήπως τὸν βλέπει κανένας στρατολάτης—ψυχὴ! Πιάνει γοργὰ καὶ γδύνεται σὰν τὸν Ἀδάμ. Ὁμορφοδιπλώνει τὰ ροῦχά του, χώνει τα στὸ μισοκοῖλι, φορεῖ τὸ μισοκοῖλι στὸ κεφάλι καὶ παίρνει δρόμο. Νὰ βραχῆ δὲν τὸν ἔμελλε. Τὸ δικό μας τομάρι βροχὲς καὶ μπόρες δὲ φοβᾶται· εἶνε ἀργασμένο. Τὸν ἔμελλε γιὰ τὰ ροῦχα του ποῦ τὰ εἶχε πρωτόβαλτα ὁ φουκαρᾶς.

Ἔπειτ' ἀπὸ κάποια ὦρα στάθηκε ἡ βροχὴ. Στάθηκε ἡ βροχὴ, ντύνεται πάλι, παίρνει τὸ μισοκοῖλι στὸ χέρι καὶ πάλι δρόμο. Πρὶν φτάσῃ στὸ χωριὸ τὸν ἀπαντάει ὁ διάβολος·

— Γειά σου, πατριώτη.

— Γειά τῆς ἀφεντιᾶς σου, κύρ διάολε.

— Ποῦθεν ἔρχεσαι ;

— Ἀπὸ τὸ γιαιλό.

— Καὶ ἡ βροχὴ ποῦ σ' ἀπάντησε ;

— Στὸ δρόμο.

— Ἔλα δά ! . . .

— Μὰ τὰ κέρατά σου, στὸ δρόμο.

— Καὶ δὲ βράχηκες ; Ἐγὼ ἔγινα μουσκίδι.

Ἄ ναύκληρος γέλασε.

— Ἄ, λέει, πονηρά ! Ἐέρω μιὰ τέχνη καὶ δὲ βρέχουμε.

— Μωρὲ τί λές ! κάνει ὁ διάβολος· σὰν τί τέχνη ξέρεις ;

— Ἐέρω μιὰ.

— Γιὰ ν' ἀκούσω.

— Δὲ στή λέω.

— Μωρὲ ἀμάν, πές τη μου καὶ ὅ,τι θές. Θές καράβια, θές χρυσάφι, καλούδια· τί θές νὰ σοῦ δώσω ; Πές τη μου . . .

Ἄ ναύκληρος ἔριξε κάτω τὸ κεφάλι, τάχα πῶς συλλογιόταν τί νὰ ζητήσῃ γιὰ πληρωμὴ.

— Νὰ σὲ βουλώσω θέλω· τοῦ λέει. Ἄμα σταθῆς καὶ σὲ βουλώσω σοῦ τῆ λέω.

Ἄ διάβολος ἄρχισε νὰ ξυῆ τὸ αὐτί του. Μωρὲ, κι ἄλλο μασκαραλίκι νὰ πάθω, συλλογιέται. Γιατί ἀλήθεια πειράζει τοὺς ἀνθρώπους συχνά· μὰ καὶ κείνοι τοῦ σκαρώνουν δουλειές, ποῦ κλειέται γιὰ μῆνες κατα-

ντροπιασμένος στή φωλιά του. Μιά φορά ἔριξαν στο δρόμο μιὰ σκούφια Κεφαλλονίτικη κι ἔσπασε τὸ κεφάλι του γιὰ νὰ καταλάβῃ τί εἶνε. Τὴν ἔβανε γιὰ κάλτσα, δὲν ἔκανε τὴν ἔβανε καπνοσακκούλα, οὔτε τὴν τραβοῦσε ἀπὸ πάνω, ἀπὸ κάτω τὴ μάζωνε, τὴν ἀπλωνε, τίποτα! Τέλος τὴν πέταξε ἀπελπισμένος, ἔφυγε κι ἀκόμη τὴ νομίζει μυστήριο!

"Ἄλλη μιὰ φορά κίνησε νὰ πάῃ νὰ πειράξῃ τὴ γυναῖκα. Ἡ Εὐα ἡ παμπόνηρη, καθὼς τὸν εἶδε, τουρλώθηκε ὀλόγυμνη, με τὰ μαλλιά ριγμένα στὸ πρόσωπο καὶ κείνος πῆρε τέτοιο φόβο, ποῦ ἔκαμε τὸ σταυρὸ του κι ἔφυγε στὰ τέσσερα. Καὶ μὴ δὲ γράφουν τὰ χαρτιὰ πῶς ὁ Σολομῶντας με τὴ βούλα του ἀνάγκασε ὅλα τους τὰ τάγματα νὰ πετροκουβαλοῦν γιὰ νὰ χτίσουν τὸν Ναὸ στὰ Γεροσόλυμα; Ἄφησε τὴν ἄλλη φορὰ ποῦ πῆγε μεταμορφωμένος σὲ γαῖδαρο νὰ πειράξῃ τὰ σχολειταρούδια καὶ κείνα τοῦ ἔπεσαν ἀπάνω, ποῦ εἶδε κι ἔπαθε νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὰ χέρια τους. Φαντάσου τί σοφίστηκαν τὰ διαβολόπαιδα! Ἐπειδὴ δὲν ἔφτανε νὰ τὸν καθαλήσουν ὅλα, τοῦ ἔχωσαν ἓνα δοκάρι στὸν πισινὸ καὶ καθάληκαν κι ἀπάνω στὸ δοκάρι. Γιὰ τοῦτο στεκόταν τότε δῖβουλος καὶ τρίβουλος. Μὰ πάλι ποῦ δὲν ἠσύχαζε ὡς που νὰ μάθῃ τὸ μυστικόν. Καὶ με τὸ δίκιο του. Τί διάβολος, σοῦ λέει, εἶμαι γώ, ἄμα δὲν ξέρω ὅσα ξέρεῖ ἓνας παλιογεμιτζῆς!

— Ἐλα, λέει ἀποφασισμένος· βούλωσέ με καὶ πές μου.

Ἄμα τὸν βούλωσε ὁ ναύκληρος, τοῦ εἶπε τὴν τέχνη: Ἔβγαλα τὰ ρουχὰ μου, τὰ ἔχωσα στὸ μισοκοῖλι, ἔβαλα τὸ μισοκοῖλι στὸ κεφάλι καὶ δρόμο. Ἐπαψε ἡ βροχή, φόρεσα τὰ ρουχὰ μου, πῆρα τὸ μισοκοῖλι στὸ χέρι καὶ πάλι δρόμο.

— Μωρὲ αὐτὸ ἦταν ὄλο! λέει ὁ διάβολος τραβώντας τὰ γένεια του· ἄντέ μου!

✱

Πέρασε καιρὸς, πέθανε ὁ ναύκληρος. Ποῦ ἄλλοῦ θὰ πῆγαινε παρὰ στὴν Κόλαση; Ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ χτίστηκε ὁ κόσμος ναύτης δὲν εἶδε τὴν πόρτα τοῦ Παράδεισου.

Ἡ Κόλαση, ἀκούς! εἶνε ἕνας ξερότοπος τρισχειρότερος κι ἀπὸ τὴ Σαντορίνη. Ποτὲ δὲ βρέχει, χλόη δὲ φυτρώνει, πουλὶ πετάμενο δὲ διαβαίνει. Εἶνε τοιχογυρισμένη μὲ ψηλοὺς τοίχους κι ἔχει μονάχα μιὰν ἔμπατή, μιὰ μεγάλη σιδηρόπορτα. Ὅταν πρωτόγινε ὁ κόσμος, ἡ πόρτα ἦταν μικρὴ, γιατί οἱ ἄνθρωποι, πῆγαιναν γραμμὴ στὸν Παράδεισο. Μὰ λίγο-λίγο ξύπνησαν, ἔγιναν πονηροὶ καὶ πύθουλοι κι ἔτρεχαν καραβιές στὴν Κόλαση. Γιὰ νὰ μποῦν ὁμως μέσα τοὺς ἔβγαине ὁ θεὸς ἀνάποδα. Οἱ φύλακες καλόβολοι, γκρέμισαν τὸν τοῖχο καὶ ἀνοιξαν μιὰ πόρτα, ποῦ χιλιάδες μποροῦν

νά περάσουν μαζί. Ἄλλὰ τόσος εἶνε ὁ λαός, ὥστε πάντα στριμωμένοι καὶ μὲ καυγάδες κατορθώνουν νὰμποῦν. Οἱ γροθιές, οἱ κλωτσιές καὶ τὰ μαλλοτραβήματα πηγαίνουν καπνός! Ἄν δὲν ἦταν οἱ διαβόλοι μὲ τὰ δικριάνια νὰ τοὺς χωρίζουν, δεκαφτὰ φορές θὰ ξαναπέθαινε καθένας.

Ὁ μαυροναύκληρος, ὅταν ἔφτασε, κοιτάζει· τί νὰ ἰδῆ; Ὁ καλύτερος κόσμος πῆγαινε ἐκεῖ. Οἱ ἄρχοντες μὲ τὶς ὀλόχρυσες στολές καὶ τὰ σοβαρά τους πρόσωπα. Οἱ παπάδες καὶ οἱ δεσποτάδες μὲ τὰ φαρδομάνικα καὶ τὰ ἱερά τους γκόλφια· οἱ καλογοριές καὶ οἱ γουμένισες· ὅλοι τέλος ἐκεῖνοι, ποῦ στὸν κόσμο περνοῦν γιὰ κατιτί καὶ τοὺς σέβεται· εἴτε τοὺς φοβᾶται ὁ χοντρὸς λαός, πῆγαιναν ἐκεῖ κλαίοντας τὸν Κόσμο ποῦ ἄφησαν καὶ κλώθογουρίζοντας ἀκόμη στὸ νοῦ τὶς ἄδικες καὶ παράνομες ὑποθέσεις τους. Ὁ ναύκληρος ἀνακατώθηκε μὲ τὸ λαὸ καὶ σπρώχνοντας ζερβόδεξα ἔφτασε τέλος στὴν πόρτα. Μὰ γιὰ κκκή του τύχη νὰ βρεθῆ φύλακας ὁ βουλωμένος. Καθὼς τὸν βλέπει, βάνει τὶς φωνές. Τρέχουν οἱ ἄλλοι διαβόλοι·

— Τί εἶνε, μωρέ; τί τρέχει; τὸν ρωτοῦν.

— Ἔτσι κ' ἔτσι· τοὺς λέει. Μὴ τὸν ἀφήσουμε καὶ μπῆ γιατί θὰ μᾶς βουλώση ὅλους.

Τὸ ἀκοῦν ἐκεῖνοι, τὸν ἀρχίζουν στὶς κλωτσιές· τὸν πετοῦν ἔξω ἀπὸ τὴν Κόλαση.

— Ἄμ. τώρα τί νὰ κάμω; συλλογιέται.

Δεξιὰ βλέπει τὸν Παράδεισο, ἓνα περιβόλι ὠραιότατο μὲ δέντρα εὐωδέστατα καὶ βρύση κατὰ πολλὰ ὄμορφη, ὅπως λένε τὰ Συναξάρια. Μὰ βλέπει τὴν πόρτα κατακλειδωμένη κι ἔρημη. Κανένας δὲ ζύγωνε ἐκεῖ. Πίσω ἀπὸ τὰ κάγκελα τῆς πόρτας βλέπει τὸν Ἅγιο Πέτρο μὲ τὰ κλειδιὰ κρεμασμένα στὸ ζωνάρι του, μὲ τὰ μάτια μισοκλεισμένα, τὴ μύτη μακρουλὴ καὶ κόκκινη σὰν πιπεριόνας. Ὁ Ἅγιος Πέτρος, ἀκούς, εἶνε ἓνας μεθύστακας ποῦ βάνει κάτω τὸν καλύτερο κρασοπατέρα τοῦ Ἀπάνω Κόσμου. Ἐκείνη τὴν ὥρα ἦταν στουπί! Ἐνας κουτσοκουλόστρατος κουρελιάρης καὶ ψειριάρης — Κραβαρίτης θὰ ἦταν — δυὸ ὥρες τότε χτυποῦσε τὴν πόρτα κι ὁ ἅγιος κλειδοκράτορας χαμπάρι δὲν εἶχε. Τέλος ἄκουσε, ἀγριοβλαστήμησε δυὸ-τρεις φορές, σηκώθηκε τρέκλα-δίπλα καὶ ἄνοιξε νὰ μπᾶσῃ τὸν κουρελιάρη. Ὁ ναύκληρος δὲ χάνει καιρό, γώνεται μέσα. Εὐστὰ πάει σὲ μιὰν ἄκρη καὶ βλέπει ψηλὰ τὸν Παντοκράτορα νὰ κάθεται στὸ θρόνο του. Ἐλαμπε ὁ ἥλιος, ἔλαμπε κι ὁ θρόνος στὸ χρυσάφι καὶ τίς διαμαντόπετρες. Δεξιὰ μεριὰ καθόταν ὁ Χριστὸς καὶ γύρω ἡ Δωδεκάδα, οἱ Ἀπόστολοι σὲ θρόνους μαλαματένιους. Παρακάτω ζαπλωμένοι στὴ γλωροσιὰ κάθονταν κοπάδια-κοπάδια οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ὄσιοι καὶ οἱ μάρτυρες. Γλεντοῦσαν ἐκείνη τὴν ὥρα! Εἶχαν φαγιά· μὰ τί φαγιά; πεντοβολοῦσε ὁ Παράδεισος. Κ' ἔπιναν ἓνα κρασί — ρουμπίνι! Ὁ

Δαβιδ — ὁ Προφήτης ντέ! — ἔπαιζε τὴν κιθάρα καὶ τραγουδοῦσαν οἱ ἄγγελοι, κάτι παιδιά· ψυχὴ μου! Νὰ τὰ ἔβλεπε ὁ Μπίρας ἀποδῶ, θὰ σηκωνόταν τὸ πετσί του μιὰ πιθαμὴ. Κι ἔκαναν τέτοια σαλαλοὴ ποῦ τράνταζε ὁ Κάτω Κόσμος.

Ὁ ναύκληρος τὰ ἔβλεπε καὶ στενοχωριόταν ποῦ δὲν εἶχε κανένα γιὰ νὰ μιλήσῃ. Ἄρχισε νὰ βλαστημάῃ τοὺς διαβόλους ποῦ δὲν τὸν ἄφησαν στὴν Κόλαση. Τέλος δὲν κρατήθηκε. Πλησιαῖζει ἕνα γηραλέο ἅγιω καὶ τοῦ λέει μὲ σέβας.

— Δὲ μοῦ λές, πάτερ Ἀγιαντώνη, ποῖος εἶνε κεῖνος ποῦ κάθεται κοντὰ στὸ Χριστό;

— Οὐ, παιδί μου! ἔκαμε ὁ ἅγιος· ἐκεῖνος εἶνε ὁ πάτερ Χαράλαμπος, ποῦ στὸν καιρὸ τοῦ μισόκαλου Σεβήρου εἶδε κι ἔπαθε γιὰ τὸν ἀφέντη τὸ Χριστό μας!

— Μπά! εἶπε ὁ ναύκληρος· περισσότερα ἔκαμες τοῦ λόγου σου. Ἐκεῖνος ἂν πάλαιψε, πάλαιψε μὲ τοὺς ἀνθρώπους· ἀμ' ἐσύ ποῦ τᾶβαλες μὲ τοὺς διαβόλους; Τὸ ξέρω γώ· ἐρχόντουσαν τὴ νύχτα στὸ κελί σου σὰν πεντάμορφες παρθένες καὶ σύ τις ἔδιωχνες καὶ κοιμόσουν ὀλόγυμνος στὰ χιόνια γιὰ ν' ἀποφύγῃς τὸν πειρασμό. Δὲ λέω, νοικοκύρης εἶσαι· μὰ τόση περιφρόνηση, θαρρῶ δὲ σοῦ ἄξιζε.

Ὁ Ἀγιαντώνης ἔριξε τὸ κεφάλι κάτω, σούφρωσε τὰ φρύδια κι ἔφυγε χωρὶς νὰ εἰπῆ λέξη.

— Καλὰ σ' ἔχω· συλλογίσθηκε ὁ ναύκληρος.

Καὶ μὲ τὴν ἴδια πібουλή πλησιάζει τὸν Ἀγιάννη τὸν Καλυβίτη, ποῦ ἦταν ξαπλωμένος κάτω ἀπὸ μιὰ μηλιά κι ἔβλεπε ἀπὸ μακριὰ τὸ γλέντι.

— Δὲ μοῦ λές; τοῦ λέει· γιατί ἐσύ τέτοιο ἀρχοντόπουλο, ποῦ ἄφησες τιμές καὶ δόξες γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, νὰ κάθῃσαι παραμελημένος κι ἄλλοι ποῦ τίποτα δὲν ἔκαμαν νὰ τραγοπίνουν στὸ τραπέζι τοῦ Παντοκράτορα; Δὲν ξέρω νοικοκύρης εἶσαι· μὰ τέτοια περιφρόνηση, θαρρῶ, δὲ σοῦ ἄξιζε.

Ὁ Ἀγιάννης σήκωσε τὰ μάτια, κοίταξε καλὰ τὸ ναύτη· ἔπειτα μὲ μιᾶς τὰ χαμήλωσε, γύρισε τὸ ἄλλο πλευρὸ καὶ ἄρχισε νὰ κλαίη.

— Καλὰ σ' ἔχω καὶ σένα· σκέφθηκε ὁ δικός μας.

Καὶ τραβῶντας τὸ δρόμο του ἀπάντησε τὸν ἅγιο Τρύφωνα καὶ τὸν ἐρεθίζει καὶ κείνον. Ἐπειτα πηγαίνει στὸν ἅγιο Λευτέρη. Ἔτσι κέντρισε πεντέξη ἁγίους, ἀρχίζουν ἐκεῖνοι τὶς φωνές, πιάνονται στὰ χέρια. Πᾶνε ἄλλοι νὰ τοὺς χωρίσουν, πιάνονται καὶ κείνοι· σπᾶνε ποτήρια, πετᾶνε πιάτα, ἀναποδογυρίζουν τὸ τραπέζι· ἐπανάσταση στὸν Παράδεισο! Ὁ Παντοκράτορας βαρὺς ἀπὸ τὸ φαγοπότι, κοιμόταν ἐκείνη τὴν ὥρα, γειρμένος στὰ γόνατα ἑνὸς ἀγγέλου. Ἀκούει τὸν καυγᾶ, πετιέται θυμωμένος, ἀρπάζει ἕνα βούρδουλα «νά σου!» τοῦ ἐνοῦ, «νά σου!» τ' ἀλλουνοῦ, τοὺς ἀλωνίζει ὅλους.

— Δὲ φταῖμε μεις, ἀφεντικό! φωνάζουν οἱ ἅγιοι· νά, αὐτὸς μᾶς ἔβαλε σκάνταλα.

Πιάνουν τὸ ναύκληρο· τὸν πηγαίνουν ἐμπρός του.

— Μωρὲ ποῦ βρέθηκες ἐδῶ μέσα ! τοῦ λέει Ἐκεῖνος θυμωμένος· μπάрко τὸν κάναμε τὸν Παράδεισο ;

Μιὰ κλωτσιὰ καὶ τὸν ρίχνει μίλια ἔξω.

— Τώρα ποῦ νὰ πάω ; κάθεται καὶ συλλογιέται. Νὰ ἦταν εὐκολο τοῦλάχιστον νὰ γυρίσω πάλι στὸν κόσμο.

Κάπως τοῦ καλοφάνηκε τοῦ φίλου. Τί καλὰ ν' ἀρχίσῃ πάλι τὰ γλέντια καὶ τὰ ταξίδια του !

Τηράει περίγυρα νὰ εὔρη δρόμο γιὰ τὸν Ἀπάνω Κόσμο· τίποτα. Αὐτὸς ποῦ μὲ τὸ κερί καὶ τὸ κουμπάσο ἀνοίγε δρόμους στὰ πέλαγα καὶ μὲ τὸ τρισκότειδο ἔμπαινε στὰ μπουγάζια σὰν νὰ ἔμπαινε σπίτι του, γύριζε τώρα ψηλαφώντας σὰν θεότυφος. Ὁ Χάρος μόλις πάρῃ τὸν πεθαμένο τὸν περνάει ἀκοῦς ! ἀπὸ τῆς Ἄρνης τὸ βουνό· ἓνα βουνὸ θεόρατο καὶ δασωμένο. Στὴ ρίζα τοῦ βουνοῦ εἶνε τῆς Ἄρνησιᾶς ἡ βρύση. Τὸν ποτίζει νερὸ καὶ ἀρνιέται γιὰ μιᾶς τοὺς δικούς του. Ἐπειτα τὸν περνάει ἀπὸ τῆς Ἄρνησιᾶς τὸ λιβάδι, ποῦ εἶνε δασοφυτρωμένο τὸ λησμοβότανο. Ἄμα περάσῃ κι ἀπὸ κεῖ ὁ μαῦρος ἄνθρωπος, λησμονάει τὸν κόσμο καὶ τίς στράτες καὶ τὰ διάβατά του. Γιὰ τοῦτο κι ὁ ναύκληρος, ὅσο καὶ ἂν πάσχιζε, τίποτα δὲν ἔκανε. Γύριζε ἀριστερά, βρισκόταν στὴν πόρτα τῆς Κόλασης κι ἔβλεπε ἀγριεμένο τὸ διάβολο μ' ἓνα διχριάκι σιδερένιο στὰ χέρια νὰ τὸν φοβερίζῃ. Γύριζε

δεξιά, ἔβλεπε τὸν Παράδεισο καὶ τὸν ἅγιον Πέτρο μὲ τὴ θεόρατη κλεῖδα ἔτοιμον νὰ τοῦ σπᾶσῃ τὰ κόκκαλα.

— Μωρέ! λέει, σκοῦρα τὰ πράμματα!

Ἐντὶ ὁμως ν' ἀπελπισθῇ θύμωσε· καὶ ὁ ναυτικός σὰ θυμώσῃ ἀναποδογυρίζει τὶς θάλασσες.

— Ἔτσι εἶστε; λέει· νὰ σᾶς ἴμπῶ καὶ γὼ στὸ ρουθοῦνι.

Πιάνει ἀμέσως καὶ μαδάει ὅση τρίχα εἶχε ἀπάνω του καὶ τὴν πλέκει πανί. Ἐπειτα πάει κρυφὰ καὶ κόβει μιὰ κλάρα τὴν πελεκάει καλὰ καὶ στένει ἀνάμεσα Παράδεισος καὶ Κόλασης δικό του τσαντῆρι. Κατὰ δικό του. Οὔτε θεὸ φοβάται, οὔτε διάβολο. Χώρια οἱ λύκοι ἀπὸ τὰ πρόβατα· χώρια καὶ οἱ στεριανοὶ ἀπὸ τοὺς ναυτικούς. Ἄλλη ζωὴ στὸν Ἀπάνω, ἄλλη στὸν Κάτω Κόσμος. Γιὰ τοῦτο σᾶς λέω πῶς, ἂν τὸν ἤξερα τὸ μακαρίτη, θὰ τοῦ ἀνάβα περισσότερα κεριὰ ἀπὸ ὅσα ἀνάβω στὸν Ἅϊ Νικόλα. Πέθανα; δὲ σκοτιζομαι γιὰ Κόλασσες καὶ γιὰ Παράδεισους.

Πᾶω γραμμὴ στὸ τσαντῆρι-μου! . . .

Π Ε Ι Ρ Α Γ Μ Α Τ Α

— ΕΙΔΕΣ τόνε, είδες τόνε ; — Είδα τόνε. — Κ' έντα φοροῦσε ; — Άσπρη βράκα, άσπρη βράκα ! — Κι άκόμα δέν τήν έβαψε ; ! . . .

Ό Πέτρος Σαντορινιός ό θερμαστής, περνώντας καταϊδρωμένος από τή μηχανή στην πλώρη, έριξε άδιάφορα τάχα τά λόγια του σέ μερικούς ναῦτες, που έραφταν καθισμένοι κατάχαμα ένα πανί. Με τουτα θέλουν νά είπουν οι ναυτικοί πώς οι Καστελορριζίτες, άφίνοντας τό νησί τους για νά ζητήσουν στα ξένα τύχη, φοροῦν άσπρη φουφουλόβρακα και τή βάφουν μόλις καλητερέψουν τά οικονομικά τους. Γι' αυτό κάποιου ξενητεμένου ή γυναίκα συγχρωτά όσους γυρίζουν στην πατρίδα, όχι τόσο για τήν υγεία του άντρός της, όσο για τήν προκοπή του και κράζει μελαγχολικά, που δέν αναγνωρίζει τό ποθητό χρώμα στο φόρεμά του. Οι ναῦτες τόρα στη δουλειά τους προσηλωμένοι, καθόλου δέν έπρόσεξαν στο θερμαστή και τά λόγια του. Ό Στελόγιωργας όμως που γνώριζε πατρίδα του αυτό τό ξερονήσι, άν και είχε γεννηθῆ στη Νάξο, πήδησε άξαφνα σαν νά τον κέντησαν

στὸν πισινό. Αὐτὸν ἠθέλησε νὰ πειράξῃ ὁ Σαντορινιὸς μὲ τὰ λόγια του! Μὰ αὐτὸς εἶχε συνήθεια νὰ μὴ χαρίζεται σὲ κανένα. Ζεστό ἤξερε νὰ χτυπᾷ τὸ σίδερο. Καὶ λυγίζοντας τὴ φωνή του σύμφωνα μὲ τὴν προφορὰ τῶν γυναικῶν τῆς Σαντορίνης, ἀνταπόδωκε ἀμέσως τὸ πείραγμα.

— Κὰ μπρὲ τὸ πουλί μου . . . Ἦσ' ἂν πᾶς στὸ Ταϊγάνι τσ' ἐρθῆς μὲ τὸ καλό, νὰ μοῦ φέρῃς ἓνα φλασκὶ ταμπάκο, νὰ σὲ γλυκοφιλῶ! . . .

Ὁ θερμαστής εἶχε τὸ ἓνα πόδι στὴ σκάλα κι ἐτοιμαζόταν νὰ βάλῃ καὶ τὸ ἄλλο. Πήγαινε ν' ἀλλάξῃ τὰ βρεμένα ροῦχα του. Ἀκούοντας ὁμοίως τοῦ ναύτη τὰ λόγια πισωπάτησε ἀλαφιασμένος, σὰν νὰ εἶδε τὸ φίδι ἐμπρὸς του. Ἄ! μὰ αὐτὸ ἦταν πάρα πολύ! . . . Ἦσ' ἠθέλε ν' ἀνακατέψῃ τίς γυναῖκες στὰ πειράγματά του ὁ Στελόγιωργας; Ναί, ἀληθινά· καὶ ἡ μάνα του ἔβαζε ταμπάκο κι ἡ ἀδερφή του· συνήθεια τοῦ τόπου. Μὲ τοῦτο ὁμοίως δὲ θὰ εἶπῃ πῶς ἡ γυναῖκα ἐκεῖ ἀλλάξε ὅλως-διόλου· πῶς ἀπὸ τὰ στολίδια καὶ τὰ ροῦχα καὶ τὰ συγύρια τοῦ σπιτιοῦ τῆς προτιμᾷ ἓνα φλασκὶ ταμπάκο! . . . Ὁ θερμαστής κοίταξε κατὰματα τὸν ναύτη, νὰ γνωρίσῃ, ἂν τὰ εἶπε μὲ κακὸ σκοπὸ τὰ λόγια του, νὰ τὸν προσβάλλῃ στ' ἀληθινά. Ξέρουν ὅλοι μέσα στὸ καράβι πῶς αὐτὸς δὲν τίς δέχεται εὐκόλα τίς προσβολές. Εἶδε ὁμοίως τὸ πρόσωπό του νὰ λάμπῃ ἀπὸ εἰλικρίνεια· γινώρισε στὰ μάτια του ἄδολη τὴ χαρὰ ποῦ κατόρθωσε

νά τὸν θυμῶσῃ τόσο εὐκόλα. Ἐφτυσε δυὸ-τρεις φορές στὰ πόδια του, ἔσκασε τὰ γέλια καὶ ἄρχισε ν' ἀναζητᾷ στὴ μνήμη του τόσο ἄλλα ἀνέκδοτα ποῦ ἔχουν γιὰ τοὺς Καστελορριζίτες οἱ ναυτικοί. Ἀθέλητα ὁμοῦς πειράχτηκαν τὰ νεῦρα του καὶ τὸ μυαλὸ σταμάτησε ἀπότομα, ὅπως σταματᾷ ἡ μηχανὴ τὸ βαπόρι μ' ἓνα κατέβασμα τῆς λάμας. Δὲ δούλευε καθόλου π' ἀνάθεμά το! Διάβαιναν ἐμπρὸς τοῦ πλήθους τὰ πειράγματα, ὁμοῦς κουλουριασμένα σὰν ἄρμαθιά χελιῶν, ποῦ δὲ γνωρίζεις ποῦ ἡ οὐρὰ τελειώνει καὶ ποῦθε ἀρχίζει τὸ κεφάλι. Θυμῆθηκε τὴ χαρὰ τοῦ πεθεροῦ, ὅταν εἶδε τὸ γαμπρό του ξεβράκωτο — Γειά σου, καλὲ γαμπρέ, ποῦ θὰ χορτάσης τὸ καημένο τὸ κορίτσι μου! — ἔσχωρισε τὴ μονάκριβη συκιὰ ποῦ ἔχει τὸ νησί καὶ μνημονεύεται σὲ ὅλα τὰ προικοσύμφωνα, μὰ δὲν εἶχε πρόχειρα καὶ τὰ λόγια τους: — Γράψε, γράψε! — Γράψε καὶ τί νὰ γράψω: — Γράψ' ἓνα κλωνί συκιὰ πὲρ πονέντε! . . .

Μὰ ἐκεῖ ποῦ ἔμενε ἔτσι ἀφαιρεμένος καὶ φουρισμένος ποῦ δὲν τὸν βοήθησε ἡ γλῶσσα, εἶδε ἄλλο ναύτη, ἓνα γέροντα χοντροκαμωμένο καὶ κακοτράχαλο, νὰ γελᾷ πονηρὰ καὶ κάτι νὰ ψιθυρίζῃ στὸν Καστελορριζίτη. Βέβαια τοῦ θύμιζε κάποιον πείραγμα τῆς Σαντορίνης αὐτὸ τὸ καθοντόγιο. Μὰ τί θέλουν οἱ ἄλλοι καὶ ἀνακατώνονται στίς κουβέντες τους! Καὶ παίρνοντας τὴν προφορὰ ποῦ ἔχουν οἱ Βαρνιωῆτες τῆς

Θράκης, μὲ τὴν περιφρόνηση τοῦ τρέφουν οἱ Ἄσπρω-
θαλασσίτες ναυτικοὶ γιὰ τοὺς Μαυροθαλασσίτες συνα-
δέρφους των.

— Μ' ἀφείς, ποὺ μ' ἀφείς· εἶπε ἀλλάζοντας κατὰ
τὴ φράση καὶ τὴ φωνή, ἀπὸ τὸν τρυφερὸ γυναίκειο
στὸ βάνουσο ἀντρίκιο τόνο.— Νὰ φύω θῶ! . . .—Καὶ
ποῦ ἄ πάγεις, καὶ ποῦ ἄ πάγεις;—Στὸ Μπαλτζίκι.—
Ἄχ! στὰ χαμένα νερά! Καὶ πότε θ' ἀκούσω τὶς χαλ-
καδένιες σου νὰ κάνουν γράντα—γράντα; . . .

Ἐσχημάτιζε τὶς χαλκαδένιες του, τὶς ἀλυσίδες τῆς
ἄγκυρας πῶς βυθίζονται στὰ νερά καὶ κάνουν γράντα-
γράντα, ἔδειχνε πῶς τὸ Μπαλτζίκι ἀπέχει ὥρα μόλις
ἀπὸ τὴ Βάρνα· ἔπαιρνε στὸ πρόσωπο τὸν τρόμο τῆς
γυναίκας γιὰ τὸ μακρὸν καὶ ἀβέβαιο ταξίδι τοῦ ἀγαπη-
μένου τῆς καὶ σύγκαίρα τὴν ἀπελπισία ἐκείνου γιὰ
τὸ χωρισμὸ καὶ τὴν περηφάνεια γιὰ τὸ κατόρθωμα.
Ὁ θερμαστής ἔδινε στὴ φωνή, στὴ στάση, στὶς χερο-
νομίες του τόση ἀστεία μεγαλοπρέπεια, ποῦ ἔσκασαν
ὄλοι, ναῦτες καὶ θερμαστές, τὰ γέλια καὶ κοίταξαν τὸ
Βαρνιώτη, σὰν κάτι παράξενο καὶ περιφρονημένο
πρᾶμα. Ἐτοιμοὶ ἦταν νὰ τοῦ ριχθοῦν ὄλοι μὲ σαρ-
κασμούς.

Ἐκεῖνος χαμογέλασε στὴν ἀρχή, ἀναψοκοκκίνησε,
ἔριξε τὸ κεφάλι κάτω καὶ τράβηξε νὰ φύγη. Ἦταν ἥσυ-
χος ἀνθρωπάκος, φευγάτος ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ἀπὸ
τὴ δουλειὰ καὶ τὴν κακοπάθεια ἀφανισμένος. Εἶχε ὀλό-

κληρη λυκοφαμελιά στή ράχη του και δὲν τοῦ ἔμενε καιρὸς γιὰ μαλώματα καὶ καυγάδες. Μὰ ἐκεῖ ποῦ διαβαίνει κοντὰ στὸν Κώστα τὸ θερμαστή, ἐκεῖνος ἄπλωσε τὴν ἀρίδα του, πεδικλώθηκε ὁ ναύτης καὶ κύλισε χάμω σὰν ἄσκι. Τώρα τὰ γέλια ἔσκασαν στὸ κκράβι δυνατὰ καὶ τρανταχτὰ. Ἄλλὰ ὁ Μίμης ὁ Γαλαξειδιώτης ἦρθε τότε σύντροφος στὸ γέροντα καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν βοηθήσῃ στὴ γλωσσοφαγιά.

— Μωρὲ δὲν τοῦ μιλάς! εἶπε προστατευτικά. Ὅποιος δὲ μιλεῖ ἐδῶ μέσα ζωντανὸ τὸν θάφτουμε. Τί ρίχνεις τὸ κεφάλι κάτω καὶ φεύγεις; Νὰ κι ὁ Κρητικομηλιὸς τώρα ποῦ βγήκε στὸ μείντάνι. Δὲν πάει νὰ βάλῃ νέφτι σὰν τὸν πατριώτη του. Ἀκοῦς, εἶχε μιὰν ὀκνή γαϊδάρα καὶ κάποιος τὸν συμβούλεψε νὰ τῆς ἀλείψῃ νέφτι τὸν πισινό. Τῶκαμε ὁ μπουρμαῆς κι ἀλήθεια δὲν εἶχε στασιὸ ἀπὸ τότε ἔφρευε βαπόρι. Μὰ τώρα ὁ φίλος ξεποδαριάστηκε. Ἐτρεχε ποῦ νὰ τὴν φτάσῃ! Σὰν ἔξυπνος τέλος ἀλείβεται καὶ κείνος νέφτι. Τώρα τὴ φτάνει καὶ τὴν περνάει. Διαβαίνει ἀπὸ τὸ σπίτι του καὶ βάνει τίς φωνές: — Γυναῖκα! ἔ, γυναῖκα! ἔβγα νὰ πιάσῃς τὸ χτήμα καὶ γὼ ἔχω δρόμο ἀκόμη! . . .

Ὁ Κώστας δέχθηκε τοῦ Γαλαξειδιώτη τὸ πείραγμα καὶ τοὺς σαρκασμοὺς τῶν συντρόφων του. Σούφρωσε μόνον τὰ χεῖλη, ἀγνάντεψε τὸν οὐρανὸ ψηλά, τίς πράσινες στεργιῆς ἀντίκρυ, κάτω τὴ γαλάζια θάλασσα ποῦ αὐλάκωνε τὸ πλοῖο κι ἔβγαλε ἓνα πούφ! περι-

φρονητικό. Καί ὅταν ἔπαψε ὁ θόρυβος, τέντωσε τήν ἄλλη του ἀρίδα, ἀνακλαδίσθηκε χάσκοντας πιθαμῆ τὸ στόμα, λές καί ἤθελε νὰ χάψη τὸν ἥλιο καί εἶπε μὲ φωνὴ σύγκαιρα ἀναγελάστρα καί ράθυμη στὸν ναύκληρο·

— Καί σοῦ λένε, Μπαρμπαγιώργη, πῶς δὲν εἶνε ἔξυπνοι οἱ Γαλαξειδιῶτες. Ἄφοῦ καί στή στεριά παίρνουν ὁδηγὸ τὸν μπούσουλα! . . . Ἄφοῦ μετροῦν τὰ χωράφια τους ἀπὸ ἄρμπουρο σ' ἄρμπουρο κι ἀπ' ἀσφάκα σ' ἀσφάκα . . . Καί δὲν εἶνε παληκάρια γιατί πῆραν τὸ τιτίβισμα τῶν περιστεριῶν γιὰ ληστάδες κι ἔφυγαν ἀφίνοντας τὶς γυναῖκες τους στοὺς νταυλοκαλογέρους! . . .

Ὁ Γαλαξειδιώτης ἄναψε ἀμέσως. Τὸ χαμόγελο ἔσβυσε στὰ χεῖλη του καί χαλκοπρασίωσε σὰν τὴν ὀχιά. Ἄ, δὲν τὰ σηκώνει ὁ Μίμης αὐτά! Ὅ,τι κάνουν οἱ ἄλλοι, καλὰ καμωμένα. Μὰ αὐτὸν δὲ θέλει νὰ τὸν πειράζει κανεὶς. Ἄψυς σηκώθηκε ἀπάνω καί ἤρθε κατάμπροστα στὸ θερμαστή, βάζοντας τὰ χέρια στή μέση του, σὰν νὰ τὸν προσκαλοῦσε στὸ πάλαιμα.

— Ἄ, στὸ διάβολο, εἶπε, σαλιάρη, ποῦ δὲν ξέρεις τί λές.

— Νὰ χαθῆς, βλάχο! ἀπάντησε ὁ Κώστας θυμωμένος.

Κι εὐθὺς τινάχτηκε ὀλόρθος, ζύγωσε κοντὰ μὲ τὰ χέρια καί αὐτὸς στή μέση, τὸν κοίταξε κατάματα, ἔσμιζαν μύτη μὲ μύτη καί σφύριξε πάλι:

— Νὰ χαθῆς, παλιόβλαχε !

Χόχλαζε καὶ στοὺς δυὸ ὁ θυμὸς. Ἐτοιμάσθηκαν νὰ γυθοῦν ἕνας στὸν ἄλλον, νὰ γροθοκοπηθοῦν, νὰ ξεμαλ-
λιασθοῦν, νὰ ξεσχισθοῦν τὸ κατάστρωμα νὰ στρώ-
σουν μὲ τὰ κρέατά τους· νὰ βάψουν τὴ θάλασσα μὲ
τὸ αἷμά τους. Ἀλλὰ ὁ Μπαρμπαγιώργης ὁ ναύκλη-
ρος μπῆκε στὴ μέση, ἔσπρωξε τὸν ἕνα ἀποδῶ, ἔριξε
τὸν ἄλλο ἀποκεῖ καὶ ὀρθὸς ἀνάμεσά τους.

— Ἐ! ντραπῆτε καὶ μιὰ στάλα, ρε παιδιά· εἶπε
μὲ τὴν τρανταχτὴ φωνή του. Ἀμή! . . . σὰν δὲ θέλετε
νὰ σᾶς πειράζουν, μὴν πειράζετε καὶ σεῖς! Καμιὰ
φορὰ ἕνα πείραγμα φέρνει χίλια κακά. Εἶδα τόσα καὶ
τόσα στὴ ζωὴ μου! Ἀπὸ τέτοια ἄθωα πειράγματα
χάθηκε τὸ παιδί ὁ Ἀνέστης, ἀλαφρὸ τὸ γῶμά του.
Μωρὲ παιδάρος μιὰ φορά! Καὶ χάθηκε ἀπὸ ποιόν;
Ἀπὸ μιὰ μύξα! . . . Ἄ! ἐκεῖνο τὸ κακὸ δὲ θὰ μοῦ
τὸ βγάλῃ μήτε ἡ πλάκα.

Εἶμαστε στὴ Νοβοροσίσκη μὲ ἕνα Γαλαξειδιώτικο
μπαρκομπέστια. Ἐγὼ ναυτολογήθηκα στὴν Πόλη.
Ἐκεῖνοι ἦταν ἀπὸ πρὶν. Εἶχαν πολλὰ ταξίδια μαζὶ
καὶ ἦταν θαρρεμένοι. Ἀλλὰ μὲ ὅλα τὰ θάρρη τους,
ἄμα ἄκουε κανένα λόγο γιὰ τοὺς πατριῶτές του
ὁ Γεράσιμος, ἀνατρίχιαζε σὰν τὸ λυσσασμένο σκυλὶ
ἐμπρὸς στὸν καθρέφτη.

Ὁ Ἀνέστης ἦταν Σπετσιώτης, ἀρβανίτικο κεφάλι·
— μπίντα σωστή! Εἶχε ὅμως ἀγαθὴ ψυχὴ ὅση κορ-

μοστασιά τόση καὶ καρδιά. Τοῦ ἄρεσαν τὰ γέλια καὶ τὰ ξεφαντώματα. Μιά δραχμὴ νὰ εἶχε στὴν τσέπη, τὴ θυσίαζε γιὰ τοὺς φίλους· τὰ ροῦχά του πουλοῦσε γιὰ τὸ σύντροφο. Ἐγνώρισα τὴν καρδιά του μόλις πάτησα στὸ καράβι. Ὁ καπετάνιος δὲν ἤθελε τὸ Γεράσιμο γιὰτ' ἦταν βλάστημος καὶ σπιούνος. Ἀποφάσισε νὰ τὸν βγάλῃ καὶ γι' αὐτὸ ναυτολόγησε μένα. Ὁ Ἀνέστης ὁμως ἤξερε πῶς εἶχε φαμελιά ἀπάνω του καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν σώσῃ. Εἶπε στὸν καπετάνιο πῶς ἤθερε δουλειὰ ἔξω καὶ θ' ἄφινε τὸ καράβι. Τὸν παρακάλεσε στὴ θέση του νὰ κρατήσῃ τὸν Κεφαλλονίτη. Ἐκεῖνος κατάλαβε, ἀγαποῦσε καὶ τὸ παιδί. Κράτησε τοὺς δύο, κράτησε καὶ μένα.

Μὰ ἐγὼ ἐνίωσα τὴ διαφορὰ τοὺς ἀμέσως. Μίλια ἦταν μακριὰ ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον. Ὁ Γεράσιμος φαρμακομύτης, ἀγέλαστος, κρυφονούσῃς - βρασμένη ψυχὴ. Ὁ Ἀνέστης τὸ ἐνάντιο. Ὅ,τι ἔλεγε ἡ καρδιά τὸ ἔδειχνε στὰ χεῖλη ὁ Σπετσιώτης. Ὅ,τι ἔλεγαν τὰ χεῖλη τὸ τάφιαζε στ' ἀπόκρυφα τῆς ψυχῆς ὁ Κεφαλλονίτης. Καὶ μέσα ἐκεῖ σὰν σὲ λεβέτι ἀγάνωτο, τὸ ἔβραζε καὶ τὸ ἀνακάτωνε γιὰ χρόνια ὡς που τὸ ἔριχνε ἔξω φαρμάκι καὶ χολή.

Ὁ Ἀνέστης ὁμως δὲν πρόσεχε καὶ πολὺ στὰ τέτοια. Ὅταν ἤθελε νὰ γελάσῃ—καὶ τὸ ἤθελε συχνὰ ὁ κακόμοιρος!—ἔλεγε τὸ λόγο του, ἀδιάφορο καὶ ἂν πλήγωνε κανένα. Εἶχε νὰ εἰπῇ γιὰ τοὺς Κεφαλλονίτες.

ὅπως καὶ γιὰ κάθε τόπο τῆς Ἑλλάδας. Ἐμεῖς οἱ Ρωμιοὶ τὰ ἔχουμε αὐτά. Τ' ἄφηκαν κληρονομιά οἱ παλαιοὶ μας. Ἐλεγε λοιπὸν πῶς οἱ Κεφαλλωνίτες στὴν Ἐπανάσταση βγήκαν νὰ πολεμήσουν στοῦ Λάλα ξαρμάτωτοι. Καὶ ὅταν τοὺς ρώτησαν οἱ ντόπιοι γιατί πηγαίνουν ἔτσι στὸν πόλεμο, ἐκεῖνοι ἀπάντησαν μὲ τὴν παιδιάτικη προφορά τους: — Ἄ δὰ καὶ ἄρματα θέλουμε; Βγάνε βροῦλα, δένε Τρούκουσ! . . . Κι ἔπειτα ποῦ τοὺς λιάνιζε μὲ τὸ γιαταγάνι, ὁ ἐχθρὸς, φρόντιζαν νὰ μὴ χαλάσουν τὰ ροῦχά τους! — Κάτσε, καλὲ ἀγά, καὶ μὴ μοῦ χαλᾶς τὸ γαμπά μου! . . .

Ὁ Γεράσιμος τ' ἄκουε αὐτὰ μὰ δὲν ἔλεγε τίποτα. Τί νὰ εἰπῆ ποῦ ἔτρεμε τοῦ Ἀνέστη τὸ γρόθο. Ἄσπριζε μόνον ὡς τ' ἄφτια ἔδειχνε στὸ χαμόγελό του γούλια κατακίτρινα, σὰν νὰ εἶχαν φαρμακόφιδο μέσα τους καὶ κινούσε τὸ κεφάλι ρίχνοντας σουβλερὲς ματιὲς στὸν ξεφαντωτή. Δὲ μοῦ ἄρεσε καθόλου αὐτὸ τὸ παιγνίδι. Ἡθέλησα νὰ πείσω τὸ παιδί νὰ λιγοστέψῃ τὰ χωρατά.

— Μὴ τὸν κάνεις ἔτσι, μωρέ! πειράζεται ὁ Κεφαλλωνίτης.

— Μπᾶ! εἶπε σηκώνοντας τίς πλάτες. Ἐγὼ δὲν τὰ κάνω νὰ τὸν πειράζω. Ἐτσι τὰ λέω.

— Μὰ ἐκεῖνος τὰ παίρνει στ' ἀλήθεια.

— Δὲ βαριέσαι! . . .

Κι ἔφυγε ἀπὸ κοντά μου ἀντιπατώντας τίς πατοῦ-

σές του στὰ σανίδια, σὰν νὰ ἔλεγε πῶς ἔτσι μπορεῖ νὰ πατήση καθένα, ποῦ θὰ θελήσῃ ν' ἀντισταθῇ στῆ χαρά του. Ἐγὼ δὲν ἀπελπίστηκα. Μίλησα στὸν Ἄνεστη, ἠθέλησα νὰ μιλήσω καὶ στὸ Γεράσιμο.

— Σὲ πειράζει, πείραξέ τον καὶ σύ' τοῦ εἶπα. Μιλεῖ γιὰ τοὺς συντοπίτες σου· μίλησε γιὰ τοὺς δικούς του. Μὴν ἔχουν λίγα οἱ Σπετσιῶτες! Νά, πές του γιὰ τὸ ἀρνοκέφαλο. Κάποιος ψώνησε ἀπὸ τὴν ἀγορὰ ἓνα ἀρνοκέφαλο. Μὰ στὸ δρόμο τοῦ γλύστρησε κι ἔπεσε στὴ θάλασσα. Κάνει νὰ τὸ πιάσῃ, ἀδύνατο· τὸ κεφάλι ὅλο καὶ μακραινει ἀπὸ τὴν ἀκρογιαλιά. Ὁ ἐξυπνος τότε τί σοφίζεται; Παίρνει μιὰ τούφα χορτάρι καὶ τὴ δείχνει στὸ ἀρνοκέφαλο. — Ψοῦ! . . . ψοῦ! . . . τὸ μαύλιζε . . .

Δὲ μ' ἄφησε νὰ τελειώσω. Πήδησε ὀρθός, μὲ ἄρπαξε ἀπὸ τὸν ὦμο,

— Δὲν τὰ ξέρω γὼ αὐτοῦνα! δὲν τὰ ξέρω γὼ αὐτοῦνα! ρέκαζε τρέμοντάς. Ἡ θὰ πάψῃ ἢ μὰ τὸν Ἅγιο! . . .

Καὶ στύλωσε μάτια τόσο θυμωμένα στὸ φοβερό μπαλντά, ποῦ πίστεψα πῶς τὸ σύνεργο σερνόταν νὰ πέσῃ στὰ χέρια του. Ἀπὸ τὴν ὥρα κείνη τὸ κατάλαβα. Ὁ Κεφαλλονίτης ἀδύνατο νὰ μὴ μᾶς κάμῃ δουλειές στὸ καράβι. Καὶ τίς ἔκαμε ἀλήθεια. Τίς ἔκαμε γρηγορώτερα καὶ φοβερώτερα ἀπ' ὅτι φανταζόμουνα.

Εἶχαμε κοντόγεμο τὸ καράβι· ποῦ μᾶς πλάκωσε ἡ Λαμπρή. Ὁ καπετάνιος φρόντιζε νὰ πάρῃ τὸ φορτίο καὶ νὰ φύγῃ πρὶν ἔρθουν οἱ ἄγιες ἡμέρες· μὰ στάθηκε ἀδύνατο. Ἐφτασε ἡ Μεγάλη Πέφτη, ἔπαψε τὸ φόρτωμα. Εἶδες τί θρησκοὶ ποῦ εἶνε στὴ Ρωσσία! Θεὸς καὶ Τσάρος· τίποτ' ἄλλο. Ἐπαψε κάθε δουλειὰ καὶ ρίχτηκε ὁ κόσμος στὶς ἐκκλησιές. Θέλοντας μὴ θέλοντας κάναμε καὶ μεῖς τὸ ἴδιο. Ἦρθε ἡ Κυριακὴ· ἄρχισε τὸ Χριστὸς βοσκρέσια. Χριστὸς ἀνέστη καὶ μεῖς. Ὁ καπετάνιος ἔψησε τὸ ἄρνι, μᾶς μοίρασε ἀπὸ ἓνα κόκκινο αὐγὸ, μᾶς ἔδωκε λίγο κρασί.

Ἦταν ἡμέρα καταχνιασμένη καὶ ζεστὴ ἀπὸ κείνες ποῦ βλέπουν συχνὰ τ' ἄγρια ἐκείνα λιμάνια. Δεξιὰ ὁ Καύκασος, ἓνα βουνὸ ποῦ χύνει στοὺς θυμούς του φοβερὸ ἀνεμοστρόβιλο, τώρα πλάγιαζε ἡμερο, σὰν λέοντας κοιτάζοντας τὰ πέλαγα. Ἀριστερὰ ἡ πόλι φτωχικὴ, μὲ λίγα σπίτια καὶ περισσότερες καλύβες, μὲ πλατεῖς δρόμους πελαγωμένους στὴ λάσπη καὶ μιὰ ἐκκλησοῦλα πρασινοθόλοτη στὴ μέση, ἔμοιαζε ψαροχωρὶ. Καὶ ἀνάμεσα τὸ δάσος καψαλισμένο πρόβαινε ἀπὸ τὴν κλεισοῦρα μὲ κάποιον ἀργὸ λούφασμα, λὲς καὶ προσπαθοῦσε νὰ συρθῇ στὴν ἀκρογιαλιά, νὰ χαρῆ καὶ κείνο τὸ χλιὸ τὸ κῦμα. Κι ἔβγαινε ἀπ' ὀλοῦθε βουὴ καὶ θόρυβος· ἀπὸ τὸ μελαγχολικὸ τοῦ ζητιάνου ὀργανέτο καὶ ἀπὸ τὸ βραχνιασμένο λαρύγγι τῶν χαροκόπων. Ἄλλοι ἔτρεχαν ἀποκαρωμένοι ἀπάνω στ' ἀμάξια· ἄλλοι ἄρ-

παζαν τὴ μποτίλια τῆς βότκας· ἄλλοι χόρευαν μισοστρατίς κι ἄλλοι γκρεμίζονταν ἀναίσθητοι, γυναῖκες καὶ ἄντρες μαζί, στὰ χαλίγια τοῦ γιालοῦ καὶ στοὺς τράφους τοῦ δρόμου.

Οἱ ναῦτες ὅλοι στὴν πλώρη συναγμένοι εἶχαν μπλεχτῆ χεροπόδαρα κι ἓνας τριβότανε στὴ ράχη τ' ἄλλουνοῦ, ἄλλος ἔβανε στὰ σκέλια τοῦ ἄλλου τὸ κεφάλι· μερικοὶ πάλευαν καὶ ἄλλοι κυνηγιόνταν. Τὸ σῶμά τους μαθημένο στὴ δουλειὰ δὲ μπορούσε νὰ μείνη τόρα ἄδουλο. Εἶδα πῶς ὁ Ἀνέστης εἶχε διάθεση καὶ ἠθέλησα νὰ τὸν σηκώσω ἀποκεῖ.

— Ἐλα, τοῦ λέω, ν' ἀνοίξουμε τὰ πανιά νὰ λιανοτοῦνε σήμερα. Τάφαγε ἡ νοτιὰ τόσες μέρες.

— Τράβα κι ἔφτασα· εἶπε πρόθυμος.

Στὴ δουλειὰ δὲν ἔλεγε ὄχι. Τράβηξε ἐμπρός, σκάλωσα στὸ πινὸ καὶ ἄρχισα νὰ λύνω τὰ σχοινιά. Μὰ δὲν πρόφτασα νὰ πάω στὸ τρίτο καὶ ἄκουσα φωνὲς πίσω μου. Ὁ Ἀνέστης παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὸ μπλέξιμο τῶν συντρόφων του, θυμήθηκε νὰ εἰπῆ γιὰ τοὺς σαράντα Κεφαλλονίτες. Ὅλοι θὰ ἔχετε ἀκουστὰ πῶς σαράντα θεριστάδες κοιμήθηκαν τὴ νύχτα σὰν σαρδέλες σ' ἓνα στενὸ ἀχειριῶνα καὶ τὴν αὐγὴ δὲν ἤξεραν πῶς νὰ ξεχωρίσουν τὰ πόδια τους. Ἐνας ἠθέλε νὰ πάρη τοῦ ἄλλου καὶ φιλονικοῦσαν. Ὡς ποῦ βρέθηκε κάποιος βουκόλος καὶ μὲ τὸ χοντροράδι του ἔκαμε καθένα νὰ πάρη τὰ δικά του καὶ νὰ φύγη.

Δὲν ἦταν τίποτε. Μὰ ὁ Γεράσιμος, μπορεῖ νὰ ἦταν καί
 πιομένος λιγάκι, ἄρχισε τὶς βλαστήμιες. Φρίζον, ἤλιε!
 Ὁ Ἀνέστης ἀκούοντάς τον ξαπλώθηκε χάμω ξεκαρ-
 δισμένος στὰ γέλια. Καὶ ὅσο γελοῦσε, τόσο ἐκεῖνος
 ἄφριζε καὶ μάνιζε. Κατεβαίνω νὰ ἰδῶ τί γίνεται!
 ἀπαντῶ τὸ Γεράσιμο πρασινοκίτρινο σὰν τὴ μπακρίλα.

— Τί πάθατε, μωρὲ παιδί;

— Θὰν τοῦ πιῶ τὸ αἷμα, μὰ τὸν Ἅγιο! θὰν τοῦ
 πιῶ τὸ αἷμα! . . . λέει ἄγρια.

Καὶ φεύγει κατὰ τὴν πρῶτη βιαστικός, μὲ τὰ
 μαλλιά σηκωμένα, μ' ἓνα βῆμα ἄταχτο, σὰν νὰ τοῦ
 δόσανε χτυπιὰ στὸ κεφάλι.

— Χριστὸς βοσκρέσια! . . . Χριστὸς βοσκρέσια! . . .
 γροικῶ ἐκείνη τὴν ὥρα φωνές καὶ γέλια. Τρέχω στὴν
 κουραστή· τί νὰ ἰδῶ; Τοῦ διαβόλου πεντέξη Ροῦσες,
 κολυμποῦσαν στὴν πλώρη μας. Εἶδαν τὴν ἡμέρα
 ζεστή, ἔπιαν καὶ καμιὰ βότκα παραπάνω καὶ ρίχτη-
 καν νὰ παίγνιδίσουν μὲ τὸ κῦμα. Βουτοῦσαν τὸ κεφάλι
 κι ἔπειτα τινάζονταν ὀλόρθες, μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά
 τους κολλημένα στὰ μαρμαροτράχηλα· μὲ τὰ στήθη
 ὀλόμεστα· μὲ τὰ χιονᾶτα κορμιὰ στὸ κῦμα σὰν διαμαν-
 τόπετρες κλεισμένες στὸ ζαφεῖρι. Ἐπαιρναν νερὸ μὲ τὶς
 χουφτες τους, τὸ ἔριχναν ἀπάνω μας καὶ ἀνοιγοσφα-
 λῶντας τὰ χειλᾶκια τους σὰν μύδια φώναζαν ὀλόχαρες:

— Γόσποντιν! Χριστὸς βοσκρέσια! . . . Χριστὸς βο-
 σκρέσια, σαλιότκοι! . . .

Ναί, Χριστὸς ἀνέστη! . . . Χριστὸς ἀνέστη! ποίος
λέει τ' ὄχι! . . .

Εἴμαστε ὅλοι κρεμασμένοι στὴν κουπαστή· τὸ
μάτι μας γαρίδα! Ἐβλεπες μέσα στὸ θαμπὸ νερὸ
τὰ κορμιά τους κίτρινα σὰν ἐλεφαντοκόκκαλο ν' ἀργο-
κινουῦνται καὶ σ' ἐπιανε ἀνατριχίλα καὶ πείσμα.
Πείσμα καὶ ζήλεια. Μᾶς ἄπλωναν τὰ χέρια· τοὺς
δίναμε τὴν ψυχὴ. Οἱ ραντίδες ποῦ ἔφταναν ἀπάνω
μας, λέγαμε πῶς ἦταν κάτι ἀπὸ τὸ κορμὶ τους καὶ
τις σφίγγαμε στὸν κόρφο, τίς φέρναμε στὰ χεῖλη μὲ
ἀχορταγιά. Τοὺς ρίχναμε πορτοκάλια· τοὺς πετού-
σαμε μεταξομάντηλα. Καὶ κείνες θεότρελες τσαλα-
βουτούσαν ἐδῶ καὶ κεῖ, ἄρπαζαν τὰ χαρίσματα,
ἐπιαναν τὴν καρδίνα, ἀρπάζονταν στὰ σχοινιά ν' ἀνε-
βοῦν ἀπάνω τάχα καὶ φώναζαν ὀλογελαστες :

— Γιὰ βᾶς λιουμπλιού! . . . γιὰ βᾶς λιουμπλιού! . . .

— Ναί· σ' ἀγαπῶ! καὶ γὼ σ' ἀγαπῶ! . . . τοὺς
φώναζε ξετρελαμένος ὁ Ἀνέστης.

Ἄξαφν' ἀκούω πίσω μου βροντὴ. Εἶπα πῶς κόπηκε
ἡ ἄγκυρα, πῶς ἔσπασε κανένα κατάρτι. Γυρίζω τρο-
μαγμένος ὧχ, ἀλλίμονο! Ὁ ἄθεος Κεφαλλονίτης
ἔκαμε τὸ λόγο του. Καθὼς ἔσκυφτε στὴν κουπαστὴ ὁ
Ἀνέστης, μιὰ τοῦ ἔδωκε μὲ τὸν μπαλντά καὶ χῶρισε
τὸ κεφάλι ἀπὸ τὸ κορμὶ. Τόση δύναμη ἔβαλε, ποῦ
ἔμεινε καρφωμένος πιθαμῆ ὁ μπαλντάς στὴ σανίδα. Δὲν
πρόφτασα νὰ κινηθῶ ἀπὸ τὴ θέση μου, νὰ καλοῦδῶ τὸ

ἀκέφαλο κορμί ποῦ σπάραζε στὸ αἷμά του καὶ βλέπω τὸ φονιά νὰ πηδάη στὸ τσιμποῦκι καὶ νὰ ρίχνεται στὴ θάλασσα, σκούζοντας σὰν τὸ ρύσο.

— Πιάστε τὸν! . . . φώναξα.

Μὰ δὲν εἶδα στὰ γελαστὰ νερὰ παρὰ τὶς Ροῦσες, ποῦ ἔφρευγαν μὲ φωνές στὸ ἀκρογιαλί, σὰν κοπάδι δελφινιῶν ἐμπρὸς στὴ φάλαινα! . . .»

Καὶ μὲ τὸ λόγο ἔχωσε τὴ βελόνα δυνατώτερα στὸ πανί ὁ Μπαρμπαγιώργης ὁ ναύκληρος, σὰν νὰ σούβλιζε τὴν καρδιά τοῦ Κεφαλλονίτη. Κάποια ἀνατριχίλα φάνηκε νὰ κυριεύη ὄλους, ναῦτες καὶ θερμαστές. Κοίταξε ἕνας τὸν ἄλλο σοβαρά, σὰν νὰ συνεννοοῦνταν πῶς ἀληθινὰ πρέπει ν' ἀφήκουν τὰ πειράγματα. Ἐπειτα ὁμως χαμόγελο ἀνθίσε στὰ χεῖλη τους. Μπά! ὅσα πειράγματα κι ἂν εἶποῦν δὲ θὰ φτάσουν ὡς ἐκεῖ. Καὶ ἄξαφνα ὁ Κώστας ὁ θερμαστής ἄρχισε μὲ φωνὴ παραπονιάρρα, βλέποντας τὸν Κιμωλιάτη τὸ μάγερα.

— Κι ἂν μάθης πῶς ἔπες ἀπὸ τὸν κοῦντρο, μὴν τὸ πιστέψης, μάτια μου . . . Κι ἂν μάθης πῶς ἔπες ἀπὸ τὸν παπαφίγγο, μὴν τὸ πιστέψης, μάτια μου . . . Μ' ἂν ἀκούσης πῶς ἔπесе ἡ καζάνα καὶ μὲ πλάκωσε, πίστεψέ το! . . . πίστεψέ το! . . .

Γ Ε Ρ Α Κ Α Σ

ΧΥΘΗΚΕ τρελοβοριάς στὸ πέλαγο, σήκωσε μεσου-
ρανὶς τὸ κῦμα. Ἄφροι κατάσπροι ἀπλώνονται ὀλοῦθε·
βουνὰ ψηλώνουν καὶ ἀνοίγουν ἄβυσσοι. Ἀθέμελο τὸ
νερό, ἄβουλο, στοῦ ἀνέμου τὸ θέλημα παραδομένο κλω-
θογυρίζει μέσα στὰ νησιά, δέρνεται καὶ στενάζει ἀπάνω
στὰ χάλαρα, φεύγει στὴ νοτιὰ με γοργὰ πηδήματα.
Οἱ στεριῆς γύρω, οἱ κάβοι, οἱ κόρφοι στέκουν ἀφροζω-
σμένοι καὶ ἀχνομέτωποι. Ψηλὰ δὲν ἔχει σύγνεφα ὁ
οὐρανός· τὰ σάρωσε ὁ ἄνεμος. Κάτω δὲν ἔχει πλεού-
μενα ἢ θάλασσα· τὰ ἐκλείσει ὁ φόβος στὰ λιμάνια. Ὁ
ἥλιος μονάχος γοργογυρίζει ψηλὰ καὶ κάτω ἀρμενίζει
τὸ τρεχαντῆρι τοῦ Βαλμᾶ, τῆς λύσσας καὶ τῆς φρί-
κης μοναχικὸ ἀνάμπαιγμα. Δὲν τὸν τρομάζει τὸ
βοριά, δὲν τὸ ψηφᾶ τὸ κῦμα. Ἐχει πισσαλειμμένο τὸ
σκαφίδι· του· ἔχει σκαρμούς ἀπὸ πριναρί, κατάρτια
ἐλάτινα· πανιὰ καὶ ἄρμενα γερά. Κι ἔχει γιὰ καπε-
τάνιο δράκο τῆς θάλασσας· ἔχει γιὰ ναύτη τοῦ δρά-
κου τὸν υἱό· ἔχει ναυτόπουλο ἓνα κλαψιάρικο παιδί.
Θυμῶνει - ξεθυμῶνει ὁ ναύτης· βλαστημᾶ καὶ μάχεται
ὁ καπετάνιος. Καὶ τὸ ξύλο λεβέντικο φεύγει καὶ χάνε-

ται άπάνω στο νερό, ποῦ σηκώνεται: πύργος νά τοῦ φράξη τὸ δρόμο, ποῦ άπλώνει πλοκάμια νά τὸ σύρη στους βυθοῦς.

—“Ε, μωρὲ παιδί: πιάσε καλά τὸ τιμόνι καὶ κυθέρνα το ἄφοβα: λέει: ὁ καπετάνιος στὸ ναύτη του. Ἐγὼ νυστάζω καὶ πάω νά κοιμηθῶ. Στὸ λιμάνι: σάν φτάσης μὲ ζυπνᾶς.

— Καλά, πατέρα: πήγαινε κι ἔνια σου.

Μικρὸς βγήκε ὁ Βαλμᾶς ἀπ' τὸ νησί καὶ γύρισε πενηντάρης, μὲ ἄσπρα μαλλιά στὸ κεφάλι, μὲ τὸ Γιώργη δεκοχτῶ χρονῶν καὶ μὲ τὸ ξύλο φρεσκοχτισμένο καὶ πισταλειμένο, λυγερὸ καὶ κλοθάλασσο. Μὰ τί ἔγινε τόσον καιρό; Ποῦ πῆγε, ποῦ στάθηκε, πῶς βρῆκε τὸ παιδί, πῶς ἀπόχτησε τὸ τρεχαντῆρι; κανεὶς δὲν ἔμαθε ποτέ. —Τὸ παιδί μου! ἔλεγε: τὸ τρεχαντῆρί μου: τίποτ' ἄλλο. Καὶ ἂν θάρρευε κανένας γέροντας, κάποια γριά καὶ τὸν ρωτοῦσε καταποῦ πέρασε τὴ ζωὴ του, σούφρωνε τὰ φρύδια, τὸ χέρι άπλωνε κι ἔλεγε ἄορίστα καὶ μυστικά:

— Πέρα κάτω: στὴν Ἄσπρη θάλασσα.

Μὰ ἡ Ἄσπρη θάλασσα εἶνε μεγάλη. Ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Γιβραλτάρι καὶ φτάνει στὴ Συρία. Σὲ ποιο μέρος τῆς Ἄσπρης ἦταν ὁ Βαλμᾶς; Ἀρχισαν οἱ νησιῶτες ἄντρες καὶ γυναῖκες, νά δαιμονίζονται. Μὲ τὴ φαντασία ψαχούλεψαν κάθε νησί της, κάθε χωριό, κάθε μαγαλαῖ: ἔπιαναν κάθε ξενοπάτη καὶ τὸν ζητάζανε:—

Μπρὲ καλέ μου, μπρὲ ἄρχοντα! Ἕνας ψηλός, ἕνας λυγρός, ἕνας ἀρχάγγελος ὁ καπετὰν Βαλμᾶς, μὴ στάθηκε στὸ νησί σας; μὴν παντρεύτηκε; μὴν ἔκαμε παιδί, ποῦ τὸ λένε Γιώργη; μὴν ἀπόχτησε ἕνα τρεχαντῆρι, τὸ Μπιούτη; — Ὅχι! ὄχι! δὲν τὸν εἶδαμε, δὲν τὸν ἀκούσαμε ὄχι!

Οἱ νησιῶτες ἄφρισαν: Μωρὲ διάβολε! Καὶ βελόνι νὰ ἦταν κάπου θὰ βρόνταε. Τέλος γυρεύοντας ἐδῶ καὶ κεῖ, πὲς ὁ ἕνας τὸ κοντό του κι ὁ ἄλλος τὸ μακρὸ του, ἔπλεξαν τὴν ἱστορία του. Ναι! ὁ καπετὰν Βαλμᾶς λέει πῶς πῆγε στὴν Ἀσπρη θάλασσα· μὰ δὲ στάθηκε στὴν Ἀσπρη θάλασσα. Πῆγε στὴν Ἀμερική. Ἐκεῖ παντρεύτηκε μὲ μιὰν Ἀμερικιάνα ἰδιότροπη, ποῦ τοῦ γέννησε τὸ παιδί. Ἐπειτα ἡ Ἀμερικιάνα πέθανε ἢ τοῦ ἔφυγε ἢ καὶ τὴ σκότωσε. — εἶχε δὲ καὶ στὸ βλέμμα κατιτὶ ἄγριο σὰν τοῦ φονιά. — Λοιπὸν τὴ σκότωσε. Ἀγόρασε τὸ ξύλο. Μπᾶ! αὐτὸς ν' ἀγοράσει; αὐτὸς νὰ δουλέψῃ; Νά, σὲ κάποιον κόρφο τὸ βρῆκε ἀραγμένο, πήδησε μέσα τὴ νύχτα, σκότωσε τὸν καρaboκῆρὴ μὲ τὸ λάζο του—εἶχε δὲ κι ἕνα φοβερὸ λάζο! — ἔβαλε μέσα τὸ παιδί του καὶ γύρισε στὸ νησί. Τ' ὄνομα τοῦ τρεχαντηριοῦ δὲν ἦταν ἄλλο παρὰ τ' ὄνομα ποῦ εἶχε ἡ Ἀμερικιάνα. Παράξενη γυναῖκα παράξενον καὶ τ' ὄνομά της. Ἔτσι τὰ κομπόδεσαν καὶ ἡσύχασαν ὅλοι τους.

Ὁ καπετὰν Βαλμᾶς ἔφερε καὶ μετρητὰ στὴν πα-

τρίδα. Ἦθερε τὸ πατρικό του χάλασμα τὸν κῆπο χέρσο· τὴν οἰκογένειά του ξεκληρισμένη. Μονάχα τὸ σπίτι διόρθωσε γιὰ νὰ ξεχειμάζη. Οὔτε κῆπο φρόντισε οὔτε ἄλλο τίποτα. Ρίχτηκε στὴ δουλειά. Ταξίδευε σερμαγιά· καπετάνιος καὶ φορτωτῆς μαζί. Ἀπὸ τὸ νησί στὸν Πειραιᾶ· ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ στὰ Δαρδανέλλια· ἀπὸ τὰ Δαρδανέλλια στὰ Ροδονήσια· καὶ πάλε πίσω στὸν Πειραιᾶ· πίσω πάλε στὸ νησί του. Καὶ δὲν εἶχε ἄλλο μέσα στὸ τρεχαντήρι. Αὐτὸς καὶ ὁ γιὸς του καὶ ὁ Ρουφογάλης, ἓνας σκύλος μαλλιαρός, ἀγριομούτσουνος καὶ φωνακλᾶς. Εἶχε καὶ τὸ ναυτόπουλο γιὰ νὰ τοὺς κάνει τίς δουλειές. Τίποτ' ἄλλο.

Μὰ οὔτε κι ἀγάπη εἶχε ἄλλη ὁ Βαλμᾶς ἀπὸ τίς δυό, τίς πρώτες του: τὸ τρεχαντήρι καὶ τὸ παιδί του. Ἐνα σχοινάκι νὰ κοβότανε ἀπὸ τὸ ξύλο ἦταν καλὸς νὰ χαλάσῃ κόσμο. Κεφάλι νὰ ἔλεγε τὸ παιδί πῶς τοῦ πονεῖ, ἔκλαιγε σὰν γυναῖκα. Τὸ τρεχαντήρι σὲ κάθε λιμάνι τὸ ἔβαφε, τὸ στόλιζε, τὸ γλυκοκοίταζε σὰν καλὸς καθαλάρης τὸ ἄλλογό του· πολλές φορές ἀνοίγε κουθέντα μαζί του. Τὸ παιδί κάθε βράδυ στὰ γόνατα τὸ ἔπαιρνε, τὸ κύλαε, τὸ ψηλαφοῦσε στὰ ξανθόσγουρα μαλλιά, τὸ φιλοῦσε παθητικὰ σὰν ἐρωμένη.

— Παιδί μου — Μπιούτη μου! τρυφεροφιθύριζε.

Τόσο τὰ εἶχε σφιχτὰ στὴν ἀγάπη του, ποῦ δὲν ἤξερε καλὰ - καλὰ ποιὸ ἦταν τὸ παιδί καὶ ποιὸ τὸ ξύλο του.

Τώρα ὁμως ξένιαστος ροχάλιζε στὸ κρεθᾶτι του ὁ καπετὰν Βαλμᾶς. Εἶχε μαζὶ καὶ τὰ δυό. Τὸ παιδί καθότανε στοιχειὸ στὸ τιμόνι· τὸ τρεχαντῆρι ἔφρουγε στὰ κύματα. Δὲν τὸν τρομάζει τὸ βοριᾶ, δὲν τὸ ψηφᾶ τὸ κῦμα. Ἄλλὰ καὶ κείνα δὲν τὸ ψηφοῦν τὸ καρυδόφλουδο. Καντάρια πέφτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ ψηλά, μεστῶνει τὰ πανιά, σχοινιά λιγύζει, τὰ κατάρτια σκουντᾶ· τρώγει τοὺς μακαράδες καὶ τὰ σίδερα στὸ πεταχτὸ διάβα του. Φύλλο περνᾶ, φύλλο πλακώνει, ἄλλο φύλλο ἀρματώνεται στὸ ἄπειρο. Καὶ κάτω τὸ νερὸ δέρνεται καὶ φουσκώνει, ἀφρίζει καὶ μανίζει ἐχθρὸς τοῦ ἑαυτοῦ του. Ὁ ναύτης μάταια προσπαθεῖ νὰ κρατήσῃ γραμμὴ στὴ σκάφη του. Ξεσχίζονται τ' ἀπάνω πανιά καὶ φεύγουν ἀνεμοπαρμένα πούπουλα περδῶθε. Πλάνο τὸ κῦμα ἀντὶ νὰ σπρώξῃ δεξιὰ τὸ τρεχαντῆρι, ἀριστερὰ τὸ πλαγιάζει, τὸ παραδίνει στ' ἀνοιχτά.

Τὸ ναυτόπουλο ἀρχίζει πάλι τὰ κλάματα.

— Μωρέ, Γιώργη, ποῦ πᾶμε; χαθήκαμε! Ἄσε νὰ ζυπνήσω τὸν καπετάνιο.

— Σκασμὸς, πούστη! Μὴ βγάλης ἄχνα γιατί σ' ἔφαγα!

Ὁ ναύτης φιλότιμος δὲ θέλει νὰ κράξῃ βοήθεια τὸν πατέρα του. Ναί, εἶνε καλὸς δουλευτής· δὲν εἶνε ὁμως καὶ πιδέξιος κυβερνήτης. Ἡ ὥρα θέλει χέρι δυνατὸ, μάτι καὶ τέχνη. Ἄν ζύπναε ὁ καπετὰν Βαλμᾶς, εὐκολα

θὰ ἔβαζε τὴ σκάφη στὸ δρόμο της. Μὰ ὁ Γιώργης δὲ θὰ τὸν ξυπνήσει ποτέ. — Τί άνεμο ! λέει· δὲ μπορῶ νὰ ταξειδέψω ἓνα σκαφίδι καὶ γῶ ! . . . Ἐδесе τὸ τιμόνι καὶ ἄρχισε μὲ τὸ ναυτόπουλο νὰ μαζώνη πανιά ! Μὰ ὁ καιρὸς τὸν κεφάλωσε. Μιὰ σπιλιάδα ἔρχεται καὶ κόβει τὸ πρυμνιὸ κατάρτι στὴ μέση.

Μὲ τὸ βρόντο πετάχτηκε ὁ καπετὰν Βαλμαῆς. Κοιτάζει, τί νὰ ἰδῆ ; Ἐμπρὸς κάπνιζε ὁ Καβομαλιαῆς. Ὁ πέτρινος ἐλέφαντας σπῆ θάλασσα προυμυτισμένος τίναζε νεροστρόβιλους στ' ἀστέρια. Μηδὲ Τσιρίγο μηδὲ Ἡλοὶ ξεχώριζαν πουθενά. Ἄχνα το νερὸ τὰ σκέπαζε ἀπὸ ἄκρη σ' ἄκρη. Τὸ πρόσωπό του κιτρινισε σὰ λεμόνι· τὰ μάτια του ἔσταξαν αἷμα καὶ χολή. Ἄσυλλόγιστα ἔφερε τὸ χέρι στὸ στυλέτο.

— Βρὲ ἄθεε· ἀγριομίλησε· ποῦ πᾶς νὰ μᾶς πνίξης !

— Μὲ πῆρε στὸ φτερό· δὲν τὸ κατάλαβα· ψιθύρισε ἄτολμα.

— Γιατί μωρέ, δὲ μὲ ξυπναεσ ;

Ρίχνεται ἀπάνω στὸ δοιάκι γιὰ νὰ ὀρτσάρη· ποῦ νὰ ὀρτσάρη ; Δὲν εἶχε καιρό. Τ' ὄμορφο τρεχαντῆρι ἔτρεχε δαιμονισμένο ἀπάνω στὴ στεριά. Καὶ κείνη, πέτρα μοναχὴ στεκότανε ἀντίκρυ, περιφρονῶντας τὰ κύματα ποῦ βρουχιόνταν στὰ πόδια της καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ καπετάνιου ποῦ λάχτιζε ὀργισμένη τὰ δασὰ στέρνα του. Τρικυμιά στὸ γιאלό, τρικυμιά καὶ στὸ καρᾶβι μέσα. Ρέκαζε ἡ θάλασσα, ρέκαζε κι ὁ καπετὰν Βαλ-

μᾶς. Κοίταζε ἐμπρὸς τὴ στεριά ποῦ πήγαινε ἀθέλητα μὲ μάτι ἄγριο, λές κι ἔπασχε νὰ τὴν ἀνοίξῃ μὲ τὸ βλέμμα του· κοίταζε καὶ τὸ παιδί στὸ δοιάκι λουφασμένο σὰν βροχοδαρμένο λαγουδάκι. Ἐδειχνε γροθιά στὴ στεριά, γροθιά στὸν ἄνεμο πίσω του· γροθιά στὸ κῦμα ποῦ κβαλίκευε τὸ ξύλο, κούρσευε τὸ κατάστρωμα. Δυὸ φορές ἔσυρε τὸ χέρι στὸ στυλέτο· πάλι τὸ ἄφησε.

— ὦχ θε μου! εἶπε βαρυστενάζοντας· πνίξε με νὰ μὴν κριματίσω.

Ἄξαφνα ὅμως ὁ Γεώργης τινάχτηκε ὀλόρθος κι ἔπεσε ἀπάνω στὸ τιμόνι μὲ ὄλη του τὴ δύναμη. Κάποια ἐλπίδα μέσα του ἀνάτειλε· στὸ νοῦ του κάποιο λιμάνι ἤσυχο ζωγραφίσθηκε. Στὴν ἄγρια πέτρα ἐπάνω ἢ ψυχὴ μάντεψε ἀγκαλιὰ καλόγνωμη. Τὸ τρέχαντῆρι διάβηκε ἀπὸ τὴν Καβοκαμήλα, λόξεψε στὸν ἄνεμο κι ἔσυρε γραμμὴ καταπάνω στὴ στεριά.

— Τί κάνεις αὐτοῦ, μωρέ! ἀγριοφώναξε ὁ καπετάνιος.

— Στὸ λιμάνι, πατέρα μου· ἐκεῖ εἶνε πόρτο.

— Τί πόρτο, ἄτιμε! τί λιμάνι μοῦ λές; Νομίζεις πῶς θὰ μὲ γελάσης.

— Ὅχι, σοῦ λέω, πατέρα· εἶνε πόρτο μπροστά μας.

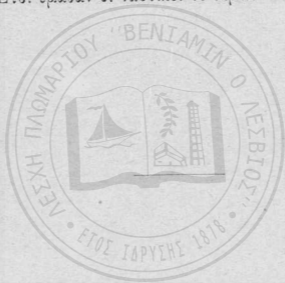
Ὁ Βαλμᾶς δὲν ἤθελε νὰ πιστέψῃ καθόλου. Ἀπειπισμένος ὅμως ἔδραμε στὸ δοιάκι, ἔβαλε ὄλη του τὴ δύναμη. Μὰ τίποτα δὲν ξεχωρίζει πουθενά. Ἡ στεριά ψηλώνει ἀκόμη πέτρα μονοκόματη, ἄγρια σὰν ὄστρα-

κοντυμένος κολοσσός. Ούτε σχισμάδα δείχνει, ούτε λάκκωμα στις πλαγιές. Καί τὸ νερὸ ἀκούραστο ἀφροκοπανίζει τὰ πόδια της, πλένει τὰ καὶ λευκαίνει, δοῦλος ταπεινὸς καὶ μαζὶ ἐχθρὸς της θανάσιμος. Καί τὸ «Μπιούτη» ἀκράτητο φεύγει, σὰν νὰ τὸ κράζῃ ποθητὸ φάντασμα. Δυὸ τρεῖς ὀργιές ἀκόμη καὶ θὰ κουντρήσῃ στὸ μάρμαρο.

Τὸν καπετὰν Βαλμᾶ φριχτὴ τὸν δέρνει ὑποψία. Τὸ παιδί του θέλει νὰ παίξῃ μὲ τὴ στερνή του ὦρα! Τραγικὸ βλέπει ἐμπρὸς του ὄραμα: ξύλα-μαδέρια τὸ τρεχαντῆρι στὸ βράχο καὶ τ' ὄνομά του ἀνάμπαιγμα στὰ χεῖλη τῶν θαλασσιναῶν. Δὲν κρατήθηκε περισσότερο. Ἔσπυρε ἀπὸ τὴ ζώνη τὸ στυλέτο καὶ γύθηκε ἀπάνω στὴν ἀγάπη του, τὴν ὦρα ποῦ τὸ τσιμποῦκι ὀργιὰ ἤθελε νὰ χωθῆ στὴν πέτρα. Ἄρπαξε τὸ Γιώργη ἀπὸ τὰ μαλλιά, πίσω γύρισε τὸ κεφάλι του καὶ τὸ στυλέτο ἄστραψε στὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Μὰ τὴν ἴδια στιγμὴ κύμα θεόρατο καθάληκε τὴν πύμνη, γώρισε τὸ σφάχτη ἀπὸ τὸ σφαχτάρι του. Τὸ τρεχαντῆρι μ' ἓνα τρέμουλο, σὰν νὰ ἦταν ἴδιο τὸ σφαχτάρι: στάθηκε ἀκίνητο. Οὔτε κύμα τὸ δέρνει, οὔτε ἄνεμος πιά. Λιμανάκι ὀλοστρόγγυλο μὲ καταπράσινες πλαγιές, μὲ σπιτάκια πασίχαρα, μὲ κάστρου χαλάσματα ζερβόδεξα ἀνοίγει ἐμπρὸς στὸ θαλασσοδάρο ξύλο. Ὁ ἥλιος βασιλεύοντας κατὰραχα πορφυροβάφει στρωτὸ γυαλί τὰ νερὰ καὶ καθρεφτίζει παράμορφα τὰ κουρέ-

λια τῶν πανιῶν, τῶν ἀρμένων τὰ ξεσκλήδια, δίνει χαρὰ σὲ ψυχωμένα κι ἀψυχα. Ὁ Ρουφογάλης χαιρετᾷ μὲ τρανταχτὰ γαυγίσματα τὸ περιγιάλι. Τὸ ναυτό-πouλο τραγουδᾷ σκαρφαλώνοντας στὸ κατάρτι. Καί πίσω ἀπὸ τὸ κάσαρο ταπεινὸς καὶ περίλυπος ὁ καπετὰν Βαλμᾶς, κρύβει τὸ πρόσωπό του ἀπάνω στὸ πανιασμένο στῆθος τοῦ μοναχογιοῦ.

Ἔτσι ἔμαθαν οἱ ναυτικοὶ τὸ λιμάνι τοῦ Γέρακα.

ΚΑΚΟΣΗΜΑΔΙΑ

ΜΑΣ ἦβρε τὸ ἡλιοβασίλεμα ἀνάμεσα Σίφνου-Σέρφου, διόμισυ μίλια κάτω ἀπὸ τὴν κόκκινη Χερόνησο. Ὡς ἐκεῖ βόηθησε ὁ γεργολεβάντες καὶ μὲ πρωτοδεύτερα πανιά κατεβήκαμε ἀπὸ τῆς Μύκονος τὸν Τοῦρλο γιὰ πέντε ὥρες. Ἦταν γρήγορη ἡ γολέτα τοῦ καπετὰν Κρεμύδα καὶ δὲν εἶχε δυσκολία σὲ καλὸν καιρὸ νὰ πάρῃ καὶ ὄχτῳ καὶ δέκα μίλια τὴν ὥρα. Ὅμως ἀποδῶ κι ἐμπρὸς δὲν ἔπαιρνε οὐδὲ τρία στή βόλτα. Γιατὶ ἄξαφνα χύθηκε ἀπὸ τὸ βουνὸ τῆς Μήλου, σὰν νὰ διάβαινε ἀπὸ ἀπέραντο καλαμιῶνα τὸ πουνεντογάρμπι, κεφάλωσε τὸ Γρέγο καὶ μᾶς ξώρισε κάτω ἀπὸ τὴν Κίμωλο. Ὁ καπετὰν Κρεμύδας πρόσταξε νὰ κατεβάσουμε τὰ πανιά. Μὰ ὥστε νὰ τὸ εἶπῃ ξεθύμανε ὁ καιρὸς καὶ σὲ λίγο ἔπηξε ἡ θάλασσα κι ἔγινε λιμνοστάσι.

—“Ὅρσε, διάολε! εἶπε φαρμακωμένος· μιὰ φέρνει νὰ μᾶς πνίξῃ, μιὰ μαγκάρει . . . Ταρσανᾶ θὰ κάνομε! . . .

Ὁ καπετὰν Κρεμύδας ἦταν πενηντάρης, κοντόχοντρος, μὲ κεφάλι ὀλοστρόγγυλο, μὲ πρόσωπο κρεμε-

ζοθαμμένο καὶ μαλλιά κάτασπρα· τὰ μάτια του ἦταν μικρά, τὰ φρύδια καὶ τὰ μουστάκια του βλάγκα· ἡ φωνή του βραχνή καὶ βαρειά σὰν ρέκασμα κυμάτου καὶ ἡ καρδιά του ἀπονήρευτη. Ἀπὸ ναύτης ἦταν δουλευτὴς καὶ οἰκονόμος. Λίγο-λίγο ἀπόχτησε μερικὰ λεφτά, πῆρε μισακὸ ἓνα σαπιοκάικο καὶ δούλεψε σερμαγιὰ ἐδῶ τριγύρω. Ἐπειτα τὸ σαπιοκάικο ἔγινε ὄλο δικό του καὶ ἀνοιξε δουλειές ὡς τὴν Ἀττάλεια. Τέλος ἔχτισε τὴ γολέτα καὶ ἀπλωσε τὰ ταξίδια του πέρα στὸν Ποταμό.

Μὰ τότε ἦταν ὅλος θυμὸς. Ὅταν κατεβαίναμε ἀπὸ τὴ Μαύρη θάλασσα, οἱ ναῦτες, ποῦ ἦταν συντοπίτες του, φρόντιζαν κάθε ὥρα νὰ τοῦ θυμίζου μετὸ τρόπο τὴν πατρίδα καὶ τὰ σπίτια τους.

— Ἐ, καπετάνιε καὶ νὰ ἦταν κανένας σαββατογεννημένος ἐδῶ μέσα καὶ νὰ ἔπιανε ἓνας δυνατὸς γερογεβάντες στὰ Μπουγάζια καὶ νὰ βρίσκαμε τὸν Καβοντόρο χειμωνιάτικο καὶ νὰ διπλάρωνε ἡ γολέτα μας κάτω ἀπὸ τὸν Ἰσικνιά! ἔλεγε ὁ ἓνας.

— Ἐκεῖ ποῦ θὰ εἶπῃς τὸν Ἰσικνιά, δὲ λὲς καλύτερα τῆς Μύκονος τὸν Τοῦρλο; πρόσθετε ἄλλος, κοιτάζοντάς τον κατάματα.

Ἐκεῖνος γύριζε ἀλλοῦ, τάχα πῶς δὲν ἄκουε κι ἔπιανε κουθέντα μετὸν Μπαρμπατρίμη τὸ ναύκληρο γιὰ τὸν καιρό. Καὶ ὅταν τὸν στενοχωροῦσαν μετὰ τὰ λόγια τους καὶ μετὰ τὶς ματιές τους, ποῦ ἦταν πιὸ παρακαλεστικές

ἀπὸ τὰ λόγια τους, ἔσκαε τὴν κόκκινη σκούφια του χόμῳ καὶ μελανιάζοντας ἔλεγε :

— Ἀνάθεμα τὸν καπετάνιο ποῦ τσουρμάρει συντοπίτες του ! Νὰ μὲ ἰδῆς στὸ πίκι κρεμασμένο, Μπαρμπατρίμη, ἂν βάλῳ ἄλλη φορὰ στὴ γολέτα μου Μυκονιάτη ! . . .

Οἱ ναῦτες ἔσκυβαν τὸ κεφάλι καὶ σκορποῦσαν κατὰ κόκκινο : ἀπὸ ντροπὴ, σὰν παρθένες ἀβγαλτες, μὲ λυπητερὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη καὶ μ' ἓνα δάκρυ, ψιλο-ψιλο καὶ ἄφαντο στὴ βρύση τῶν ματιῶν τους. Κι ὁ καπετάνιος πικραμένος, ἔφειγε σέρνοντας στὸ κατάστρωμα τὰ ποδήματά του γιὰ νὰ φανῆ φοβερὸς καὶ κλειότανε στὴν κάμαρή του. Γιατί καὶ κείνου ἡ καρδιά λαχτάριζε γιὰ τὴ Μύκονο. Ἐκεῖ εἶχε τὴ γυναῖκά του, τὴν ψιλομελάχροινη Ἐλεφάντω μ' ἓνα παιδί στὴν κούνια κι ἄλλο στὴν κοιλιά. Οἱ καιροὶ ἐνάντιοι μᾶς ἄργησαν στὴ Μαύρη θάλασσα καὶ ἀντὶ νὰ φτάσουμε στὴ Μαρσίλια, δὲν εἶχαμε οὔτε τὸ μισὸ δρόμο παρμένον. Μὰ νὰ ποῦ ἦταν κάποιος σαθβατογεννημένος στὴ γολέτα κι ἔπιασε δυνατὸς γεργολεθάντες στὰ Μπουγάζια κι ἤθραμε τὸν Καβοντόρο χειμωνιάτικο καὶ διπλάρωσε ἡ « Βαγγελίστρα » μας κάτω ἀπὸ τὸν Τσικνιά. Ὁ καπετάνιος πρῶτος ἔτρεξε σπίτι του. Μὰ στὸ γυρισμὸ οὔτε παιγνίδια οὔτε φίλους ἔφερε. Καὶ στὸ ταξίδι τόρα, ἂν καὶ εἶχε τὴν πλώρη κατὰ τὸ Γαρμπῆ, τὰ μάτια του ἦταν στυλω-

μένα στὸ Γρέγο κι ἔβλεπε πάντα ἐμπρὸς του, ἀπὸ τὰ χιονᾶτα σπίτια καὶ τὶς ὄμορφες ἐκκλησιᾶς τοῦ νησιοῦ ἓνα μονάχο σπιτάκι καὶ μέσα τῆ γυναῖκά του, κλιναρομένη νὰ χαροπαλαίβῃ! Τὴν ἔβλεπε νὰ γυρίζῃ τὰ φωτερὰ μάτια της καὶ ν' ἀργολέῃ μὲ ἀδύνατη φωνή: —Ποῦ εἶσαι, Μανωλιῆ καὶ μαυροκαπετάνιε! . . . Ποῦ εἶσαι, Μανωλιῆ καὶ μαυροκαπετάνιε! . . .

Καὶ ποῦ νὰ ζητήσῃ, ποῦ νὰ ἔβρῃ ἡσυχία ὁ Μανωλιός. Δρασκεῖλαε τὸ κατὰστρωμα, σὰν τὸ λιοντάρι· πότε μίλαε μόνος του δυνατά· πότε χειρονομοῦσε χωρὶς αἰτία· πότε τραβοῦσε τὰ μαλλιά καὶ χτυποῦσε τὸ κεφάλι του στὰ ξύλα. Καὶ ὄλο βλαστημοῦσε τὴν τύχη του καὶ τὴν τέχνη του.

Στὴ γολέτα εἶχα ἀπλωμένα ὄλα τὰ πανιά. Τέσσεροι φλόκοι ἐμπρὸς καὶ πέντε πανιά στὸ πλωριὸ κατάρτι· τρεῖς στραλιέρες στὴ μέση, μπούμα καὶ φλις στὸ πρυμιὸ κατάρτι. Μὰ τὸ ξύλο ἔμενε ἀκίνητο σὰν βάρυπνο. Ρίζες ἔριξε, νομίζεις, στὸν πάτο καὶ θὰ βλαστοβολήσῃ. Ἀποκαρωμάρα βασίλευε γύρω, ἀπὸ ἄνθρωπο σὲ ξύλο, ἀπὸ θάλασσα σὲ οὐρανό. Κουρελιασμένα σύγνεφα καφετιά, κρέμονταν ἐδῶ καὶ κεῖ καὶ σταχτοκόκκινη σκόνη καθόταν ἀνάλαφρα στὶς στεριᾶς καὶ τὴ θάλασσα. Πότε καὶ πότε ἔβγαζαν καμιὰ σπηλιάδα, ἔπαιρναν μπουρίνα τὰ πανιά καὶ αὐλακώναμε τὴ θάλασσα ζερβόδεξα μ' ἓνα γλυκομουρμούρισμα, ἀποκαρωτικὸ καὶ κεῖνο. Ἐπειτα ἔπεφτε ὁ ἄνεμος, τὰ πανιά

κυματοῦσαν σιγαλινά, τὰ σχοιινὰ λάγκευαν καὶ χτυπιόνταν στὸ κατάστρωμα, ὡς ποῦ ἔμεναν ἀκίνητα. Κι ὁ καπετὰν Κρεμύδας φαρμακωμένος συχνοψιθύριζε, σφίγγοντας τὰ δόντια του.

— Ὅρσε, διάολε! μιὰ φέρνει νὰ μᾶς πνίξει, μιὰ μαγκάρει. . . Ταρσανᾶ θὰ κάνουμε! . . .

— Σώπα, καπετάνιε, καὶ γλήγορα δυναμώνει ὁ Νότος· εἶπε ὁ Μπαρμπατρίμης. Γιὰ ἰδὲς τί τέμπλο ἔκανε στὸ Τσιρίγο!

Ἀληθινὰ κάτω στὴ νοτιὰ μαυροκόκκινα σύγνεφα σωριάζονταν τετραπανωτά. Καὶ πίσω βασιλεύοντας ὁ ἥλιος σαίτεψε ἀνάμεσα ἀπὸ κρωσσοτὲς σχισμάδες, ἀπὸ σκοτεινόξανθες ἢ αἱματοθαμμένες σπηλιές, δεμάτια ἀχτίνες, ἔλουζε τὴ γῆ μὲ φῶς καὶ χρώματα. Ἡ θάλασσα ἀσπρογάλαζη, καθρέφτιζε τοὺς ἴσκιους τῶν νησιῶν καὶ ἀλλάκωνόταν ἀπὸ τὰ ρέματα, σὰν πλατὺς κάμπος κιμωλίας, ζωσμένος ἀπὸ δρόμους καὶ μονοπάτια. Καὶ τὰ νησιά, ἡ Μῆλος καὶ ἡ Ἐρμόμηλος ποῦ τρέφει τ' ἀγριόγιδα· πίσω ἡ Σίφνος καὶ ἡ Σέρφος μὲ τὰ παρδαλὰ γαϊδούρια της· ἡ Νάξο παραπάνω μὲ τοὺς Βαραβάδες καὶ ἡ Πάρο μὲ τὰ μάρμαρα· ἡ Πόλυβος ἡ καμπουρωτὴ καὶ ἡ Κίμωλος ἡ σαλαμάντρα· ἡ Σίκινος καὶ ἡ Φολέγαντρος ἐδῶθε καὶ κάτω τὰ Γερακούνια χωριστά, σὰν κοτρῶνα κυματοπλανημένη ἔπαιρναν ἓνα χρῶμα κι ἔδιναν μύρια. Ἔστεκε τὸ ἓνα μὲ κάποιο συγνεφάκι στὴν κορφή· τὸ ἄλλο μὲ ζω-

νάρι καταχνιά στή μέση· τὸ δῶθε μὲ κροκκοβαμμένο μέτωπο· τὸ κεῖθε καστροστεφανωμένο· τὸ παρακεῖ μὲ κατάσπρο χωριδάκι, σὰν ἀπλοχεριά χιονιοῦ ποῦ λησμονήθηκε στή λακκούλα του. Καὶ πέρα στή θάλασσα, σὲ μεταξωτὸ παραπέτασμα τὰ καράβια κοντυλτογραμμένα, πῆγαιναν ὀκνά κι ὁ μαῦρος καπνὸς τῶν βαποριῶν ψήλωνε κι ἔσβυνε σὲ χρυσόξανθες τουλούπες. Ἄναιερα πουλάκια πετοῦσαν κυματιστὰ κι ἔλαμπαν τὰ χιονῶτα στήθη τους, σὰν ἀργυρᾶ φύλλα ποῦ ἄρπαξε ὁ ἄνεμος ἀπὸ ἐργαστήρι χρυσοῦ· καὶ κάτω ἀπὸ τὰ κοντινά μας ἀκρογιάλια τῆς στεριανῆς ζωῆς ἡ βουὴ ἔφτανε, γεμάτη χαρὲς καὶ γέλια. Χώρα ἀπὸ τὸν καπετάνιο, οἱ ἄλλοι ἀπλώναμε τὴν ψυχὴ νὰ ρουφήξουμε κείνη τὴν παράδεισο, μὲ ζήλια στὰ μάτια γιὰ κείνους ποῦ τὴ χαίρονται. Καὶ ἄξαφνα, δὲν ξέρω πῶς, ἐνίωσα μιὰν εὐτυχία γλυκειὰ καὶ μιὰ θλίψη πιὸ γλυκότερη, ποῦ ἤθελα νὰ τὴ φωνάξω, γιὰτὶ μ' ἔπνιγε. Καὶ ἄρχισα τὸ τραγοῦδι :

Τοῦ ναύτ' ἡ μάνα ζύμωνε τοῦ γιοῦ της παξιμάδι! . . .

— Σκάσε, βρέ! μὴ σοῦ σπάσω τὸ δοιάκι στὸ κεφάλι! μ' ἔκοψε ὁ καπετάνιος.

Ἐέχασα τὸ τραγοῦδι καὶ λούφαξα σὲ μιὰ κώχη. Σηκώνω τὰ μάτια καὶ βλέπω στὸ πλωριὸ κατάρτι μιὰ κουκουβάγια. Τὰ μαῦρα νυχοπόδαρά της γύριζαν δαχτυλίδια στὰ χεῖλη τῆς κόφας καὶ στήριζαν ἀκί-

νητο τὸ κορμί σὰν νὰ ἦταν ψεύτικη. Καὶ ἀληθινὰ ἔμοιαζε γιὰ ψεύτικη. Ἦταν ἡ ὁμορφώτερη κουκουβάγια ποῦ εἶδα στὴ ζωὴ μου! Ὅπως καθόταν συμμαζωμένη, μὲ τὰ μάτια στυλωμένα πέρα, δὲν ἔκανε τὴν ἀσχήμια ποῦ ταιριάζει στὸ σῶί της. Ἐμοιαζε κλωνοικοκυρά, βγαλμένη στὴν πόρτα νὰ περιμένῃ τὸν ἄντρα της. Μοῦ ἤρθε ὄρεξη νὰ παίξω μὲ τὸ πουλί καὶ ἄρχισα νὰ τὸ προγγάω :

— Ξιζιζί! . . . ξιζιζί!

— Τί κάνεις αὐτοῦ, μωρέ! μοῦ φωνάζει ὁ καπετάνιος.

— Μιὰ κουκουβάγια κάθεται στὴν κόφα.

— Κουκουβάγια! . . .

Σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση του καὶ ἤρθε νὰ τὴν ἰδῇ ἀπὸ κοντά. Μὰ ἐκείνη καθὼς ψήλωσα τὸ χέρι μου νὰ δείξω φροῦ! . . . ἔκαμε καὶ πέταξε πέρα. Ὁ καπετὰν Κρεμύδας ἀκολούθησε γιὰ κάμποση ὥρα τὸ τρεμουλιαστὸ πέταμά της καὶ ἔπειτα, σὰν νὰ μὴν εἶχε δύναμη νὰ γυρίσῃ στὴ θέση του, σωριάστηκε ἀπάνω στὸ ἀμπάρι. Ἐμεινε ἐκεῖ μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο. Ἐπειτα μοῦ εἶπε :

— Κακοσημαδιά, μωρὲ παιδί! μεγάλη κακοσημαδιά! . . . Εἶδες τὸ ἄτιμο νὰ πάρῃ τὰ ζερβά! . . . Ἄν πετοῦσε δεξιά, θὰ εἶχαμε καλὸ ταξίδι· μὰ τώρα κακὰ σημάδια. Ἡ σὲ μᾶς ἢ στὸ σπίτι κάτι κακὸ θὲ νὰ γένη! . . .

Καὶ γὼ ἐκείνη τὴν ὥρα τὰ ἴδια συλλογιζόμουνα.

Ἡ κουκουβάγια λένε πῶς ἦταν ἀδερφή τῶν ὄχτῶ παι-
διῶν καὶ τοῦ Κωσταντῆ. Ἡ μάνα τῆς

Στὰ σκοτεινὰ τὴν ἔλουζε στ' ἄφεγγα τὴν ἐπλέκε
στ' ἄστροι καὶ στὸν αὐγερινὸ ἔφτιανε τὰ σγουρά τῆς.

Ὅταν ἔγινε δώδεκα χρονῶν ἦρθαν προξενητάδες
καὶ τὴν ζητοῦσαν νύφη στὴ Βαβυλῶνα. Ἡ μάνα καὶ
τὰ ὄχτῶ τ' ἀδέρφια δὲν ἤθελαν νὰ τὴ δώσουν τόσο
μακριά· δὲ μπορούσαν νὰ ὑποφέρουν τὸ χωρισμὸ τῆς.
Μὰ ὁ Κωσταντῆς ἐπίμενε καὶ κάθε μέρα ἔλεγε τῆς
γριάς του :

Δός τῆνε, μάνα μ', δός τῆνε τὴν Ἀρετὴ στὰ ξένα
Στὰ ξένα 'κεῖ ποῦ περπατῶ στὰ ξένα ποῦ πηγαίνω.
Νὰ 'χω καὶ γὼ παρηγοριὰ νὰ 'χω καὶ γὼ κονάκι.

Μὰ τῆς μάνας ἡ καρδιά δὲ θέλει ν' ἀκούσῃ τὰ
λόγια τοῦπραματευτῆ καὶ σοφὰ τοῦ ἀπαντᾷ :

Φρόνιμος εἶσαι, Κωσταντῆ, κι ἄσχημ' ἀπελογήθης.
Κι ἂν μῶρθη, γιέ μου, θάνατος κι ἂν μῶρθη, γιέ μ', ἀρρώστια
Κι ἂν τύχη πίκρα ἢ χαρὰ ποῖος θὰ μοῦ τῆνε φέρει!

Ἐγὼ! ἀπαντάει ἐκεῖνος βάζοντας ὄρκο φριχτό.
Κι ἔτσι κατάφερε νὰ χωρίσῃ τὴν Ἀρετὴ ἀπὸ τὴ
φαμελιά τῆς. Δὲν πέρασε ὅμως πολὺς καιρὸς καὶ οἱ
φόβοι τῆς μάνας ἀλήθειψαν. Θανατικὸ ἔπεσε στὴ
χώρα! Σάρωσε κόσμος καὶ κοσμάκη, σάρωσε καὶ τῆς

δόλιας μάνας τὰ ἐννιά παιδιά! Ἐρμη ἐκείνη, καταμόναχη, κλαίει καὶ μύρεται στὰ μνήματα τῶν ὄχτῳ παιδιῶν· ἀλλὰ στὸ μνήμα τοῦ πρᾶματευτῆ κλωτσᾷ τὶς πλάκες, βρουχιέται κι ἀναθεματίζει!

Ἄσῆκω, σῆκω, Κωσταντῆ, τὴν Ἄρετῆ μου θέλω!
Τὸ Θεὸ μοῦ βαλες ἐγγυτῆ καὶ τοὺς ἀγίους μαρτύρους
ἂν τύχη πίκρα ἢ χαρὰ νὰ πᾶς νὰ μοῦ τῆ φέρης!

Ἡ κατάρρα τῶν γονέων ἀκούεται, ὅπως κι ἡ εὐχή.
Σηκώνεται ὁ Κωσταντῆς μισολυωμένος ἀπὸ τὸ μνήμα.

Κάνει τὸ σύγνεφο ἄλογο καὶ τ' ἄστρο σαλιθάρι
καὶ τὸ φεγγάρι συντροφιά καὶ πάει καὶ τῆ φέρνει.

Ἡ μάνα βλέποντάς την ἄξαφνα δὲ μπορεῖ νὰ πιστέψῃ τὰ μάτια της. Καὶ ὅταν τέλος τὴν ἀναγνωρίζει καὶ μαθαίνει τὸν ἀνέλπιστο γερανὸ της, σωριάζεται νεκρή. Ἡ Ἄρετῆ ἀπελπισμένη, ρίχνεται στὸ Θεό, παρακαλεῖ καὶ λέει Του:

Θέ μου καὶ κάνε με πουλί, κάνε με νυχτοπούλι,
νὰ περπατῶ στὶς ἐρημιὲς νὰ κλαίω τοὺς ἀδερφοὺς μου!

Ἔτσι ἔγινε κουκουβάγια ἢ πεντάμορφη. Ἄλλαξε τὸ σῶϊ, δὲν ἄλλαξε ὅμως καὶ τὴν ψυχὴ. Ὁ ξεκληρισμὸς τὴν ἀκολουθεῖ ἀκόμη καὶ ὅπου καθίση, φέρνει καὶ κεῖ τῆ νεκρά καὶ τὴν ἐρημιά. Ἀφοῦ τόρα ἦρθε κι ἔκατσε στὸ καράβι μας, βέβαια γιὰ καλὸ δὲν ἦταν.

Μὰ γιὰ νὰ παρηγορήσω τὸν καπετάνιο ἔκαμα τὸν ἀδιάφορο.

— Μπά, δὲ βαριέσαι ποῦ πιστεύεις, καπετάνιε ! τοῦ λέω. Ὁ Θεὸς καλὸς ὅλα καλὰ.

Ἐκεῖνος δὲν εἶπε τίποτα· κούνησε θλιβερὰ τὸ κεφάλι καὶ κατέβηκε στὴν κάμαρῆ του.

— Πάει ν' ἀνάψη κι ἄλλο κερὶ· ψιθύρισε ὁ Μπαρμπατρίμης. Οἱ μετάνιες καὶ τὰ κεριά δὲν ἔπαψαν ἀφόντας φύγαμε ἀπὸ τὴ Μύκονο.

Μὰ δὲν ἦταν τότε ἡ πρώτη κακοσημαδιὰ τοῦ ἔτυχε τοῦ καπετάν Κρεμύδα. Πρὶν ἀκόμη ξεκινήσει ἀπὸ τὸ σπίτι, ὅλα τὰ σημάδια τοῦ ἦρθαν ἀνάποδα. Ζήτησε νὰ βάλῃ μισθωτὸ καπετάνιο στὴ γολέτα καὶ δὲν ἤβρε κανένα. Ὅταν εἶδε πῶς παίρνει βοηθητικὸς καιρὸς καὶ ἀποφάσισε νὰ φύγῃ, βρέθηκε τρίτη ἀνάβαλε. Κινάει τὴν τετράδη νὰ κατέβῃ στὸ γιαλὸ καὶ πρῶτο πράμα ποῦ ἀντίκρουσε ἦταν μιὰ γίδα. Τί νὰ κάμη ; Γυρίζει πίσω. Τέλος τὴν πέφτη, ἀφοῦ βγήκαν οἱ συγγενεῖς του νὰ ψάξουν τοὺς δρόμους κι οἱ γυναῖκες τράβηξαν ἐμπρὸς νὰ διώξουν κάθε κακὸ συναπάντημα, κατόρθωσε νὰ φτάσῃ στὴ γολέτα.

Ὡς τόσο ἡ κουκουβάγια δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ ξεκολλήσῃ ἀπὸ τὸ καράβι ! Ἦρθε πάλι καὶ κάθισε στὸ κατάρτι. Ἦταν γυρισμένη στὸν καπετάνιο καὶ στύλωνε τὰ μάτια τῆς καταπάνω του. Μόλις τὴν εἶδα, φρόντισα μὲ χειρονομίες νὰ τὴν προγγίξω. Μὰ χίλια

κι ἂν ἔκανα δὲν ξεκολλοῦσε ὁ πειρασμός. Ἔβλεπε τὶς χειρονομίες μου μιὰ στιγμή κι ἔπειτα γύριζε ἀλλοῦ τὸ κεφάλι μὲ περιφρόνηση σὰν νὰ μοῦ ἔλεγε : Μωρέ, αἶ χάσου! . . .

Τέλος ὁ καπετάνιος τὴν εἶδε.—Πίσω μου σατανᾶ ! εἶπε κάνοντας τὸ σταυρό του. Σήκωσε τὰ μάτια καὶ τὴν κοίταξε κατάματα. Μὰ καὶ κείνη κατάματα τὸν κοίταξε, λὲς καὶ ἤθελε νὰ τὸν ἀβασκάνη. Στὸ τέλος τὸ κατάφερε. Ὁ καπετάνιος κιτρίνισε σὰν τὸ κερὶ. Ὑστερα γιὰ μιᾶς ἔγινε ἀράπης· ἀνέβηκε τὸ αἷμα νὰ τὸν πνίξῃ. Κοίταξε τὸ πουλὶ καὶ δὲν ἔπαυε νὰ μουρμουρίζῃ σὰν ἀδικοτυρανισμένη ψυχὴ :

— Φτοῦ ! σὲ ξορκίζω μὲ τὸν ἀπήγανο, πειρασμέ ! Τί θές, μωρέ, ἀπὸ μένα, ἄθιε ! . . . Φεύγα ἀποπάνω μου καὶ μὴ μὲ κολάζεις. Ἄσε με, φαρμαλίτη ἄνθρωπο νὰ βγάλω τὸ ψωμί μου ! . . .

Μὰ ἐκείνη δὲν καταλάβαινε ἀπὸ τέτοια. Κάθε τόσο χαμηλοπλάγιαζε τὸ κεφάλι ζερβόδεξα, σὰν ν' ἀφτιαζόταν μαντέματα, ποῦ ἔφερνε ἀπὸ μακριὰ ὁ αἱματοθαμμένος ἀθέρας. Ἐπειτα τὸ ψήλωνε ἀπότομα μὲ τὰ μάτια κάπου γυαλιστά, σὰν νὰ εἶχε ἀφαιρεθῆ ἀπὸ τὰ κοσμικὰ γιὰ νὰ ζηγήσῃ τὰ μαντέματα. Καὶ ἄξαφνα γύριζε στὸν καπετάνιο σὰν νὰ ἔλεγε : Κοίταξε καλὰ· ἂν θελήσω, ἀλίμονο σὲ σένα καὶ στὸ σπίτι σου ! . . .

Ἐσκυβε ἔπειτα, ἔχωνε τὴ μύτη στὰ στήθη της,

σήκωνε τὰ λιανοπούπουλα τοῦ προσώπου σὰν ἀγκιστρωτὰ λεπίδια, γούρλωνε τὰ μάτια, θερίο μανισμένο ποῦ ξέσχιζε τὰ κρέατά του γιὰ νὰ ξεθυμάνη. Ὁ μαυροκαπετάνιος βλέποντάς την ἔτσι, χαμήλωνε τὰ μάτια κι ἔφευγε νὰ μὴν τῆ θυμώσει περισσότερο. Μὰ ἀφοῦ βημάτιζε λίγο, στεκότανε ἀπότομα κάτω ἀπὸ τὸ πινὸ καὶ σταυρώνοντας τὰ χέρια σήκωνε τὸ κεφάλι καὶ τῆς ἔλεγε :

— Μωρὴ, φεύγα ! πῆγαινε στὸ καλὸ· πῆγαινε στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν γονέων μου ! Ἄσε με νὰ πάω τὸ δρόμο μου καὶ μὴ μὲ κολάζης . . . Φεύγα, μωρὴ ἄτιμη, σκύλα, συχαμένη, βρωμιάρρα ! . . . Πῆγαινε στὸ καλὸ, πῆγαινε στὸ διάολο ! . . .

Καὶ ἡ φωνὴ του ἀπὸ μαλακὴ καὶ παρακαλεστικὴ ἀνέβαινε καὶ ξέσπασε βρισάρα, σὰν τὸ κύμα ποῦ πιάνεται, παιγνιδιάρικο στὸ ἓνα ἀκρογιάλι καὶ καταντᾷ στὸ ἀντικρινὸ τρομερὸς κοσμογαλαστής. Ἄλλὰ τὸ πουλί, σὰν νὰ χαίρόταν μὲ τὴν παραφορά του, ἀνοίγει τὸ στόμα καὶ χαινιζόταν πλατειὰ μὲ χαμόγελο καὶ περιφρόνηση. Καὶ κείνος βλέποντάς το ἔτσι ὅλο ἀναβεβλαστημοῦσε κι ἔθριζε καὶ χειρονομοῦσε καὶ δάγκωνε τὰ δάχτυλά του.

— Μωρέ, φέρε μου τὴν τσάγκρα ! φώναξε ἄξαφνα. Φέρε μου τὴν τσάγκρα νὰ τοῦ πιῶ τὸ αἷμα !

Κίνησα νὰ κάμω τὸ θέλημά του. Ἄλλὰ δὲν εἶχε ὑπομονή. Ἐφτάσε πρῶτος στὴν κάμαρη, ἄρπαξε τὸ

σκουροντούφεκο και από τή σκάλα τήν άναψε στο πουλί. Ένας ξερός χτύπος άκούστηκε μάλιστα άλλο. Ο κόκορας έπεσε, αλλά δεν έπιασε τὸ καψούλι. Παγώσαμε. Κακοσημαδιά στην κακοσημαδιά! Καλά τὸ εἶπε ὁ καπετάν Κρεμύδας: Ἡ στο καράβι ἢ στο σπίτι μεγάλο κακὸ θὲ νὰ γένη! . . .

Στὸν ξερὸ χτύπο ἡ κουκουβάγια πέταξε. Ἄλλὰ δὲν πέταξε μακριὰ νὰ φύγη, νὰ χαθῆ ἀπὸ μπρός μας. Χαμοπετοῦσε περίγυρα σχίζοντας τὸν ἀέρα μὲ τὰ ψαλιδωτὰ φτερά της, καθότανε στο ζάρτι κι ἔριχνε ξαφνικά μιὰ στριγγιὰ φωνὴ ποῦ πάγωνε τὸ αἷμα.

— Κουκουβάου! . . . κουκουβάου-βάου! . . .

Ὁ ἥλιος ἦταν βασιλεμένος και δὲν ἔβλεπες στὴ δύση παρὰ σύγνεφα αἰμακτοβαμμένα και κατακόκκινο ἀθέρα σὰν ἀντιλάμπισμα μεγάλης πυρκαγιᾶς. Πέρα στο Τσιρίγο ὁ Νότος ἔχτισε τέμπλο, σωριάζοντας σύγνεφα θεοσκοτεῖνα στὴ βάση, στὴ μέση ανοιχτότερα, στὴν κορφή καταγάλαζα. Κι ἀπάνω στα κυματιστὰ χεῖλη, στοὺς πύργους και τίς πολεμίστρες, ἔχυσε πλατὺ χρυσογαῖτανο κι ἄλλο ἀποπάνω ἀργυρὸ και ψηλὰ γιὰ φλάμπουρο σήκωσε τὸν Ἄποσπερίτη. Και πίσω ἀποκεί σαίτετε σπηλιάδα σὲ σπηλιάδα τὸν ἀνεμο, καρτερῶντας τὴ στιγμή νὰ χυθῆ συφάμελος ν' ἀναποδογυρίσει τὸν κόσμο. Ὁ Μπαρμπατρίμης, ποῦ ἀκολουθοῦσε συλλογισμένος τὸ χτίσιμο τοῦ τέμπλου, εἶπε τοῦ καπετάνιου:

— Καπετάν Κρεμύδα, θὰ μᾶς βγάλῃ ἀέρα ὁ Νότος. Λέω νὰ πάρουμε κάτω λίγα πανιά.

— Μπά! καλοκαιρινὸς εἶνε· ἄς το κι ἄς πάει! . . .

Ὁ καπετάνιος ἦταν ἀγαθὸς ἄνθρωπος. Μακριὰ ὅμως νὰ μὴ τὸν θυμώσῃς. Τὸν θύμωσες; "Ἴδιος βορριάς γίνεται. Τρέχα νὰ μπῆς στὸ λιμνοστάσι γιατί φίδι ποῦ σ' ἔφαγε!

— Ἄν δὲ σοῦ πιῶ τὸ αἷμα, νὰ μὴ μὲ εἰποῦν καπετάν Κρεμύδα! εἶπε σκάζοντας χάρμω τὸ σκουφο του.

"Ἀλλάξε τὸ καψοῦλι, ἔφτιασε τὴν ἀβιζώτη.

— Κυβέρνα καλὰ, Μπαρμπατρίμη, εἶπε· ἴσ' ἀπάνου στ' ἄτιμο! Τῆρα κλά νὰ μὴν τὸ χάσῃς ἀπὸ τὰ μάτια σου!

— Λέω, καπετάνιε, νὰ μαϊνάρουμε λίγα πανιά. Θὰ βγάλῃ ἀέρα ὁ Νότος.

— Μωρέ, δὸς του νὰ παίρνῃ, γεροξικουτιάρη! Κυβέρνα καλὰ κι ἀπάνω του σοῦ λέω! . . .

Ὁ Μπαρμπατρίμης μουρμουρίζοντας ἔκατσε στὸ τιμόνι καὶ χούφτωσε τὸ δοιάκι. Ὁ ἀέρας ὅλο καὶ δυνάμωνε. Οἱ σπηλιάδες ἔρχονταν συχνότερες καὶ τὰ πανιά ἄρχισαν νὰ γερμίζουν, τὰ ξάρτια καὶ οἱ μακαράδες νὰ τριζοβολοῦν. Ὁ γέρος ἔδινε τότε τὰ προστάγματα γοργὰ· οἱ ναῦτες ἔτρεχαν ἀπὸ σκότα σὲ σκότα· ἡ γολέτα λίχνιζε τὸ νερό. Μὰ καπετάνιος καὶ ναῦτες δὲν εἶχαν τὸ νοῦ στὸ ξύλο παρὰ στὴν κουκουβάγια, ποῦ δὲν ἔπαυε νὰ κλωθογυρίζῃ πετώντας πάντα ζερβόδεξα.

Στὴν ἀρχὴ βλέπαμε παράξενο τὸ θέλημα τοῦ καπετάνιου. Ἐξω ἀπὸ τὸ Μπαρμπατρίμη οἱ ἄλλοι εἶμαστέ διβουλοὶ. Μὰ ἓνας μὲ τὸν ἄλλον, ξεχαστήκαμε ἐκκολουθώντας τὸ πέταμα τοῦ πουλιοῦ. Σὲ κείνο ἢ σὲ μᾶς ἔπρεπε νὰ ζεσπιάσῃ ἡ κακοσημαδιά. Ἄν τὸ σκότωνα, σωνόμαστε καὶ μεῖς καὶ τὸ καράβι καὶ τὰ σπίτια μας. Γιατὶ ποῖος ξέρει, ἂν ἦταν γιὰ τὸν καπετάνιο ἢ κουκουβάγια κι ὄχι γιὰ κανένα ἄλλον; Ἀληθινὰ ἐκεῖνος ἦταν ὁ καραβοκύρης· ἐκεῖνος ἐστὶ σπίτι· του ἄφησε ἄρρωστο· μὰ ποῖος ἦταν βέβαιος; Ὁ καπετάνιος μπόλιασε σὲ ὅλους τὴ μανία του καὶ ἂν μᾶς ἔβλεπες, θὰ πίστευες πῶς φαγάμε ὅλοι τρελομανιτάρια καὶ κανεὶς δὲν εἶχε τὰ λογικά του.

— Νὰ το, βάρ' του! . . . φώναζε ἓνας μὲ τὸν ἄλλο, κινώντας χέρια καὶ πόδια.

Καὶ κείνος μὲ τὸ ντουφέκι στὸ χέρι, τὸ πρόσωπο ἐνκλωμένο, ἔτρεχε κοιτάζοντας περίγυρα μὲ γουρλωμένα μάτια, λὲς κι ἔρχονταν νὰ πατήσουν κουρσάροι τὸ πλεούμενο.

Τὸ πουλί ἤξερε πολλὰ παιγνίδια. Δὲν πετοῦσε τόσο μακριὰ νὰ τὸ χάνουν τὰ μάτια μας. Μὰ οὔτε καὶ κοντὰ νὰ τὸ φτάνῃ ἡ τσάγκρα. Φανερωνόταν δεξιά μας καὶ ἡ γολέτα ἔτρεχε ἀπάνω του. Ἐκεῖνο πετοῦσε κατὰμπροστα στὴν πλώρη, κρατώντας πάντα τὸ ἴδιο μᾶκρος. Ἐφτανε ἔτσι κάτω στὴ Μῆλο ἢ ἀπάνω ἀπὸ τὰ Γερακούνια ἢ κατὰ τὴν Ἐρμόμηλο. Τότε γιὰ νὰ

φυλαχτῆ ἀπὸ τὶς δόλιες ξέρες πόδιζε ἡ γολέτα. Ἐμεῖς βλαστημούσαμε ποῦ θὰ χάναμε τὸ πουλί. Ἐκείνο φαινότανε πίσω στὸ πίκι, νὰ στυλώνῃ τὰ κρασάτα μάτια του κατὰ τὸν καπετάνιο. Καὶ μόλις ἐκείνος ξάμωσε τὸ ντουφέκι, ἔριχνε τὴ φωνή του βρουσιὰ καὶ περιγέλασμα καὶ πετοῦσε κλωθογυρίζοντας μ' ἓνα πέταμα τρεμουλιαστό καὶ βαρὺ καὶ ἄταχτο σὰν μεθυσμένο. Καὶ ἡ γολέτα πλὴρ μεθυσμένη, ἔτρεχε καταπάνω του μὲ τὰ πανὰ γεμάτα. Ὁ καπετάνιος μὲ τὴν τσάγκρα στὸ χέρι, Καὶ μεῖς ὅλοι μὲ τὰ μάτια γουρλωμένα, τὰ πρόσωπα κατακόκκινα, χερονομώντας καὶ παραμιλώντας ποῦ ἂν μᾶς ἔβλεπες, βέβαια θὰ πίστευες πῶς φάγαμε ὅλοι τρελομανιτάρα καὶ κανεὶς δὲν ἦταν στὰ λογικά του! . . .

Τώρα τὸ φεγγάρι ψήλωνε ὁλοσπρόγγυλο ἀπὸ τὸ βουνὸ τῆς Νάξου. Τὰ μακρινὰ νησιὰ καὶ περιγιάλια σκοτεινισμένα, νομίζες πῶς ἔπλεκαν στὸ θαμπὸ ἀθέρα κι ἔδιναν νὰ μαντεύης παρὰ νὰ ξεχωρίζης τὰ σχήματά τους. Τὰ κοντινὰ ἡ Κίμωλος καὶ ἡ Πόλυθος, ἡ Μῆλος καὶ ἡ Ἐρμόμηλος καὶ τὰ Γερακούνια ξεχωρίζαν τυλιμένα σὲ ἀσπρογάλαξη καταχνιά. Ἐδείχναν σχισμάδες καὶ σπηλιές σκοτεινόμαυρες· τ' ἀκρωτήρια καὶ τὶς ραχοῦλες φωτεινότερες· τὶς πλαγιές τους ἡμερες, στρωτές, δίχως λάκκους καὶ ἀγριαγκάθια· τὶς ρεματιές καὶ τ' ἀκρογιάλια δίχως λιθάρια καὶ γάλακρά. Τὸ πουλί μᾶς ἔριξε κάτω ἀπὸ τὴν Ἐρμόμηλο

καί βλέπαμε ρῶτα στό Κάστρο τῆς Μήλου καί δυό φωτιές μεγάλες νά χύνωνται ποτάμια πύρινα καί νά φτάνουν στό -καράβι, ποῦ ἔλεγες τόρα θ' ἀνάψη καί κείνο. Ἀπό τό ἀντίθετο πλευρό κατέβαινε τοῦ φεγγαριοῦ ἡ λαμπάδα κι ἔγλειφε μέ γλωσσες ἀργυρές τό κατραμαλειμένο σκαφίδι μας.

Ὁ ἀέρας ὄλο καί δυνάμωνε· σφύριζε μέσα στ' ἄρμενα κι ἔβγαζε χίλιων λογιῶν φωνές. Ὁ Μπαρμπατρίμης συλλογισμένος ἀφιαζότανε τό σφύριγμα καί τήν ὥρα ποῦ ὁ καπετάνιος τόν πλησίαζε, τοῦ ξανάειπε ἀνήσυχος :

— Καπετάν Κρεμύδα, ὁ Νότος δυναμώνει. Νά μακίναρουμε, λέω, λίγα πανιά.

— Κάμε ὅ,τι θές· ἀπάντησε κείνος.

Ἀκούμπησε ἀγκομαχῶντας στήν κουρσστή καί παράτησε τήν τσάγκρα. Μά τήν ἴδια στιγμή ἀκούστηκε ἡ φωνή τῆς κουκουβάγιας ἀπάνω ἀπό τό κεφάλι του :

— Κουκουβάου ! . . . κουκουβάου, βάου ! . . .

Τό ἀναθεματισμένο ! τόση ὥρα ἦταν χωμένο στό ξάρτι καί μεῖς χαμπάρι δέν εἶχαμε. Τινάχτηκε ὀρθός, ἀδράξε τήν τσάγκρα καί ἀγριοφώναξε :

— Στό τιμόνι, Μπαρμπατρίμη ! στό τιμόνι κι ἀπάνω του ! . . .

Ἀφήσαμε ὄλοι τὰ πανιά καί πῆρε καθένας τή θέση του. Ὁ Μπαρμπατρίμης γύρισε τή γολέτα ἀπό τήν

Ἐρμόμηλο κατὰ τὰ Γερακούνια. Τὸ μέρος ἔχει εἴματα κι εὐκολα μπορεῖ νὰ σὲ ξεπέση. «Ἐρμόμηλο ξεπέσης, Γερακούνια καταντᾶς», ἔλεγαν οἱ παλαιοί. Μὰ ὁ γέροντας εἶχε στιβαρὸ καὶ πιδέξιο χέρι. Ὅταν χούφτωνε τὸ τιμόνι, λαχτάρα τὸ πιανε. Δὲν εἶχαμε φόβο κι ἀρχίσαμε πάλι τὸν τρελὸ ἀγῶνα.

Μὰ τὸ πουλι τὸ πλάνο, δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ πάψῃ τὴ παιγνίδι του. Μαῦρο σὰν χούφτα χῶμα, πετοῦσε ἀργὰ-ἀργὰ, λὲς καὶ φρόντιζε νὰ μὴ χαθῆ ἀπὸ τὰ μάτια μας. Πότε στριφογύριζε στὴ γολέτα, πότε διάβαινε σαίτα ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ πανιά καὶ χώνευε στὶς στραλιέρες καὶ καθάλιε τὸν τρίγκο καὶ περνοῦσε κάτω ἀπὸ τὰ κουρτελατσίνια καὶ καθότανε στὸν ἔξω φλόκο. Ἀξαφνὰ μὲ φωνὲς καὶ φτεροκοπήματα πηδοῦσε πάλι μέσα, κατέβαινε στὸ φλίσ, ροβολοῦσε στὴ μποῦμα. Καὶ ἀποκεῖ ρίχνοντας ἄλλη φωνή, ξανάρχιζε τὸ παράξενο κλωθογύρισμά του.

— Πίσω μου, διάολε! ἔλεγε ὁ μαυροκαπετάνιος.

— Μωρέ, τὸ κεφάλι μου κόβω, πῶς δὲν εἶνε πουλι αὐτὸς ὁ πειραχμός; εἶπε μιὰ στιγμή ὁ Μπικρμπατρίμης. Πιάσε, λέω, τὴν τσάγκρα μὲ τὸ ζερβὶ νὰ μὴ σοῦ τὴν πάρη, καπετάνιε! . . . Δὲν ἀκοῦς μιὰ ὥρα τώρα τὸ σκυλι πῶς γρινιάζει!

Ἄληθινὰ ὁ Πιστός, ὁ σκύλος μας, πεισμένος στὴν πλώρη, μὲ τὴν οὐρὰ κρυμμένη στὰ σκέλια, τὸ κεφάλι βυγμένο στὰ μπροστινά του, ἀνοιγοσφαλοῦσε τὰ μάτια

καί γρίνιαζε. Ἀρχίσαμε τὰ σταυροκοπήματα. Ἄλλος φιλοῦσε τὸ φυλαχτό του, ἄλλος ἔπαιρνε στήν τσέπη του κερὶ τοῦ Ἐπιτάφιου κι ἄλλος μουρμούριζε τὰ τροπάρια. Ὁ καπετάνιος, καθὼς εἶδε τὸ σκυλί, σταυροκοπήθηκε, ἔπιασε μὲ τὸ ζερβὶ του χέρι τὸ σκαντάλι.

Τέλος ἦρθε μιὰ στιγμή ποῦ εἶπαμε πῶς τέλειωσαν τὰ βάσανα! Ἡ κουκουβάγια ἄρχισε ν' ἀργοπετᾶ, νὰ χαμηλώνη καὶ ἄξαφνα βρόντησε χάμου στὸ κατάστρωμα.

— Βάρ' της! φωνάξαμε ὁμόφωνοί.

Ὡστε νὰ ζαμώση ὁ καπετάνιος, χάθηκε ἀπὸ μπρὸς μας. Ἐκεῖνος ἄρχισε νὰ μᾶς βρίζη, ποῦ δὲ μιλήσαμε σύγκαιρα. Μὰ τὴν ἴδια στιγμή βλέπω τὸ Μπαρμπατρίμη νὰ παραιτῆ τὸ δοῖάκι καὶ ἀρκουδιζοντας νὰ τὸν πλησιάζη καὶ μὲ χερονομίες νὰ δείχνη στὸ σχοινὶ τῆς μεσανῆς στραλιέρας.

— Βάρ' της!

Μπάμ! ἀντήχησε καὶ καπνὸς μὲ σκάγια καὶ στουπιά ἔπεσε στὰ πανιά, σὰν νὰ τὰ ἔδερνε ἀδρὺ χαλάζι. Μὲ τὴν ντουφεκιὰ ἓνας ἄλλος χτύπος συγκρατητὸς ἀκούστηκε, ὅπως ὅταν γκρεμίζεται δέντρο συγκλαδοκορμόρριζο. Πέσαμε ὅλοι προύμυτα.

Ὁ διάβολος ἔκαμε τὸ σκοπὸ του! Μιὰ στιγμή ποῦ παράτησε ὁ γέρος τὸ τιμόνι, μᾶς ἄρπαξε τὸ ρέμα μᾶς ἔσπρωξε ἀπάνω στὰ Γερακούνια καὶ ἡ γολέτα ἀνοιξε σὰν καρύδι. Καὶ ἀπὸ τὴ θαμπὴ ἐρημιὰ τοῦ

νησιού ἀνέβηκε γιὰ τελευταία φορὰ πλιὸ ἄγρια καὶ αἰματοπήχτρα ἢ φωνὴ τῆς κουκουβάγιας.

— Κουκουβάου! . . . κουκουβάου-βάου! . . .

— Ἄχ, μ' ἔχασες, πειρασμέ! . . . στέναξε ὁ καπετάνιος τραβῶντας τὰ μαλλιά του.

Μὰ ὁ Μπαρμπατρίμης ἔτρεξε καὶ τοῦ βούλωσε τὸ στόμα.

— Φτύς' στὸν κόρφο σου, καπετάνιε! φτύς' στὸν κόρφο σου καὶ μὴ βαργυμάς τὸ Θεό! . . . Νὰ ποῦ ξεδιάλυσε ἡ κακοσημαδιά. Κάλλιο στὸ καράβι παρὰ στὸ σπίτι σου!

Ὁ καπετάν Κρεμύδας γύρισε καὶ τὸν κοίταξε ἄφωνος. Θυμήθηκε τὸ σπίτι του, τὴ γυναῖκά του κλιναρομένη νὰ χαροπαλαίβῃ, νὰ γυροῖζῃ ἐδῶ καὶ κεῖ τὰ φωτερὰ μάτια τῆς καὶ κάτω τὰ παιδιὰ νὰ σέρνονται καὶ νὰ κλαῖνε μονάχα κι ἔρημα. Καὶ πέφτοντας μὲ ἀναφιλητὰ στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Μπαρμπατρίμη

— Ναί· εἶπε μὲ φωνὴ μισοσβυσμένη, λὲς καὶ φοβότανε νὰ τὴν ἀκούσῃ κι ὁ ἴδιος. Δόξα νάχῃ ὁ Θεός! Κάλλιο στὸ καράβι παρὰ στὸ σπίτι μου! . . .

Η Γ Ο Ρ Γ Ο Ν Α

ΜΕ τὸ μπρίκι τοῦ καπετὰν Φαράση ἀρμένιζα μισοκάναλα ἐκείνη τὴ νύχτα. Σπάνια νύχτα! πρώτη καὶ τελευταία θαρρῶ στὴ ζωὴ μου. Τί εἶχαμε φορτωμένο; Τί ἄλλο ἀπὸ σιτάρι. Ποῦ πηγαίναμε; Ποῦ ἄλλου ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ. Πράγματα καὶ τὰ δυὸ ποῦ τὰ ἕκαμα τὸ λιγότερο εἴκοσι φορές. Μὰ ἐκείνη τὴ βραδιά ἔνιωθα τέτοιο πλάκωμα στὴν ψυχὴ, ποῦ κιντύνευα νὰ λιγοθυμήσω. Δὲν ξέρω τί μοῦ ἔφταιγε; Θὲς ἢ γαληνεμένη θάλασσα, Θὲς ὁ ξάστερος οὐρανός, Θὲς τὸ τσουχτερὸ λιοπῆρι; δὲν μπορῶ νὰ εἰπῶ. Μὰ εἶχα τόσο βαρειά τὴν ψυχὴ, ἤθερσα τόσο συχλοπλημμυρισμένη τὴ ζωὴ ποῦ, ἂν μὲ ἀρπαζε κανεὶς νὰ μὲ ρίξει στὸ νερό, «ὄχι!» δὲ θά λεγα.

Ὁ ἥλιος ἦταν ὦρα βασιλεμένος. Τὰ χρυσοπόρφυρα συγνεφάκια, ποῦ συντρόφευαν τὸ βασιλεμά του, σκάλωσαν κάπου μαῦρα σὰν μεγάλες καπνιές. Ὁ Ἄποσπερίτης ἔλαμψε κρυσταλλόχιονο μέσθ στα σκούρα. Φάνηκαν ψηλὰ οἱ ἀστερισμοὶ ἕνας κι ἕνας. Τὰ νερὰ κάτω πῆραν ἐκείνο τὸ λευκοσκότεινο χρῶμα, τὸ κρῦο καὶ λαχταριστὸ τοῦ ἀτσαλιοῦ. Τὸ ναυτόπουλο ἀναψε

τὰ φανάρια· ὁ καπετάνιος κατέβηκε νὰ κοιμηθῆ· ὁ Μπούλμπερης ἔκατσε στὸ τιμόνι. Ὁ Μπραχάμης, ὁ σκύλος μας, κουλουριάστηκε στὴ ρίζα τοῦ ἀργάτη νὰ ἡσυχάσῃ καὶ κείνος.

Ἐγὼ οὔτε νὰ ἡσυχάσω μποροῦσα. Οὔτε ὕπνο οὔτε ξύπνο. Δοκίμασα νὰ πιάσω κουβέντα μὲ τὸν τιμονιέρη· μὰ εἶχε τόση ἀνοστιά, ποῦ ἔσβυσε σὰν φωτιὰ ἀναμμένη μὲ γλωρόξυλα. Πῆγα νὰ παίξω μὲ τὸ Μπραχάμη· ἀλλὰ καὶ κείνος τρύπωνσε ἀκόμη περισσότερο τὸ μασσοῦδι· στὰ πόδια του καὶ βαριεστισμένος γρίνιασε σὰν νὰ μοῦ ἔλεγε: — Ἄφησέ με καὶ δὲν ἔχω τὴν ὄρεξή σου! Τότε βαριεστισμένος καὶ γὼ πῆγα καὶ ξαπλώθηκα προύμυτα καταμεσίς κι ἔκλεισα στὴ χούφτα τὰ μάτια μου. Ἦθελα νὰ μὴ βλέπω τίποτα, νὰ μὴν αἰσθάνομαι πῶς ζῶ. Καὶ λίγο-λίγο σχεδὸν τὸ κατόρθωσα. Κάτι ἐλάχιστο, σὰν θαμπὸ καντηλάκι, ἔνιωθα νὰ ζῆ μέσα μου καὶ γύρω τὸ κορμί μου νὰ σμίγῃ καὶ νὰ χωνεῖται μέσα στ' ἀναίσθητα σανίδια τῆς κουβέρτας.

Πόσα ἔμεινα ἔτσι δὲν ξέρω. Τί μοῦ ἦρθε στὸ νοῦ κι ἂν μοῦ ἦρθε τίποτα, δὲ θυμοῦμαι. Ἄξαφνα ὁμοίως ἄρχισα ν' ἀνατριχιάζω· κάποιος μαγνήτης νὰ ἐρεθίζῃ τὰ νεῦρά μου, ὅπως ἡ ὑγρασία ἀναγκάζει τὰ πουλιά στὸ φλυάρισμα. Κι εὐθὺς πορφυρὸ κύμα χύθηκε ἀπάνω μου. Πίστεψα πῶς κολυμποῦσα στὰ αἵματα. Καὶ ὅπως ὁ κοιμώμενος σὲ σκοτεινὸ δωμάτιο, αὐτόματα ξυπνᾷ

στο λαμπρό φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ γὼ ἀνοιξα τὰ μάτια μου. Τ' ἀνοιξα ἢ τὰ κλεισα δὲ θυμοῦμαι. Θυμοῦμαι μόνον πῶς ἔμεινα ἀκίνητος. Πρώτη μου σκέψη ἦταν πῶς ξύπνησα στὸ στομάχι κάποιου ψαριοῦ, ποῦ ρούφηξε τὸ καράβι μας. Καὶ ὅμως δὲν ἦταν στομάχι ψαριοῦ. Ἦταν ὁ οὐρανὸς ψηλὰ καὶ κάτω ἡ θάλασσα. Μὰ ὅλα, ψηλὰ καὶ χαμηλὰ στρωμένα ἦταν μὲ ροῦχο κατακόκκινο, κυματιστό, ποῦ ἔβαφε μὲ ἀβρὸ φεγγα-βόλημα ὡς καὶ τὸ σῶτρόπι τῆς σκάφης μας. Κάπου στὰ πέρατα τῆς γῆς πυρκαγιὰ τίναζε τὴ λαμπάδα τῆς ψηλὰ καὶ ἔριχνε φοβεροὺς ἀποκλαμούς περαδῶθε. Μὰ ποῦ τὸ κάμα καὶ ποῦ ἡ ἀθάλη τῆς; Καὶ τὰ δύο ἔλειπαν.

Κάτω στὰ βάρη τοῦ βοριᾶ κάποιο μενεξεδένιο σύ-
γνεφο ἄπλωσε καὶ τύλιξε γαλαζόχρωμα τ' ἀστέρια,
τὰ ἔκρυψε κάτω ἀπὸ τὸ πυκνὸ μαγνάδι του. Καὶ
παραπάνω τόξο ἀπλώθηκε λευκοκίτρινο καὶ ἔχυσε μεσοῦ-
ρανα ποτάμια σκοτεινὰ καὶ ποτάμια πράσινα, χρυσο-
ρόδινα καὶ γλαυκά, λὲς καὶ ἤθελε νὰ βιάψη τὸ στερέωμα.
Καὶ τὸ τόξο κινητὸ σὰν ἀνεμόδαρτο παραπέτασμα
κουνοῦσε τὰ κρόσσα ἐμπρός, ἄπλωνε τὶς ἀραχνούφαν-
τες δαντέλες του καὶ πρόβαινε, ὅπως ἡ πλημμύρα
προβαίνει καὶ σκεπάζει μὲ ἀφρούς καὶ γλῶσσες τὴν
ἀμμουδιά. Τ' ἀέρινα ποτάμια ἔτρεχαν γοργὰ καὶ
φούσκωναν καὶ κυλοῦσαν πάντα σκοτεινὰ ἢ πράσινα,
χρυσορόδινα ἢ γλαυκά καὶ σκόρπιζαν ἀντιφεγγίσματα

όλουθε σὰν ἠλεκτρικοῦ προβολῆς χοντρές καὶ ἀδαπάνητες. Ἡ θάλασσα ἀκίνητη ἀντανακλοῦσε τὰ τόσα χρώματα καὶ φαίνονταν ὅλα ξαφνισμένα μέσα στὴν τόση λάμψη. Μὰ περισσότερο ξαφνισμένος ἦμουν ἐγώ. Δὲν ἤξερα τί νὰ κάμω καὶ τί νὰ συλλογιστώ. Ἐφτασε, εἶπα, τοῦ κόσμου ἡ συντέλεια. Τέτοια ὅμως συντέλεια μπορούσε νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν καθένα. Ἡ Γῆ βούλεται νὰ πεθάνῃ μέσα στὰ ροδοκύματα! . . .

Ἄξαφνα ἀνατρόμαξα. Κάτω βαθειά, μέσ' ἀπὸ τὸ μενεξεθένιο σύγνεφο, εἶδα νὰ προβαίνει ἴσκιος πελώριος. Ἡ χοντρή κορμοστασιά, τὸ πυργογύριστο κεφάλι τοῦ φάνταζαν Ἀγιοφόρος. Τὰ δύο του μάτια γύριζαν φωτεινοὺς κύκλους καὶ ἐβλεπαν περήφανα τὸν Κόσμο πρὶν τὸν κλωτῆσουν στὴν καταστροφή. Νάτος, εἶπα, ὁ θεόσταλτος ἄγγελος, ὁ χαλαστής καὶ σωτήρας! Τὸν ἐβλεπα καὶ εἶχα σύγκρουσιν στὴν ψυχῆ. Ἀπὸ στιγμήν σὲ στιγμήν πρόσμενα σφυρὶ νὰ πέσῃ τὸ φριχτὸ χτύπημα. Πάει τώρα ἡ Γῆ μὲ τοὺς κερπούς, πάει καὶ ἡ θάλασσα μὲ τὰ ζύλα της! Οὔτε τραγούδια πλιό, οὔτε ταξίδια, οὔτε φιλιά!

Ἄλλὰ δὲν ἄκουσα τὸ χτύπημα. Ὁ ἴσκιος προβαίνει στὰ νερὰ μὲ ἄλμυρα πύρινα. Κι ὅσο γρηγορώτερα προβαίνει, τόσο μίκραινει ἡ κορμοστασιά του. Καὶ ἄξαφνα ὁ θεότρομος ὄγκος χιλιόμορφη κόρη στάθηκε ἀντίκρου μου. Διαμαντοστόλιστη κορώνη φοροῦσε στὸ κεφάλι καὶ τὰ πλούσια μαλλιά, γαλαζία χήτη ἄπλω-

ναν στις πλάτες ὡς κάτω στὰ κύματα. Τὸ πλατὺ μέτωπο, τ' ἀμυγδαλωτὰ μάτια, χεῖλη της τὰ κοραλλένια, ἔχυναν γύρω κάποια λάμψη ἀθανασίας καὶ κάποια περηφάνεια βασιλική. Ἀπὸ τὰ κρυσταλλένια λαιμοτράχηλα κατέβαινε κι ἔσφιγγε τὸ κορμί ὀλόχρυσος θώρακας λεπιδωτός καὶ πρόβαλε στὸ ἀριστερὸ τὴν ἀσπίδα κι ἔπαιζε στὸ δεξιὸ τὴ Μακεδονικὴ σάρισα.

Δὲν εἶχα συνέρθει ἀπὸ τὴν ἀπορία καὶ φωνὴ γλυκειά, ἤμερη καὶ μαλακὴ, ἀκούσα νὰ μοῦ λέη :

— Ναύτη-καλεναύτη· ζῆ ὁ βασιλιάς Ἀλέξαντρος :

Ὁ βασιλιάς Ἀλέξαντρος ! ψιθύρισα μὲ περισσότερη ἀπορία. Πῶς εἶνε δυνατὸ νὰ ζῆ ὁ βασιλιάς Ἀλέξαντρος ; Δὲν ἤξερα τί ρῶτημα ἦταν ἐκεῖνο καὶ τί νὰ τῆς ἀποκριθῶ, ὅταν ἡ φωνὴ ζαναδευτέρωσε :

— Ναύτη-καλεναύτη· ζῆ ὁ βασιλιάς Ἀλέξαντρος :

— Τώρα, Κυρά μου ! ἀπάντησα χωρὶς νὰ σκεφτῶ. Τώρα βασιλιάς Ἀλέξαντρος ! οὔτε τὸ γῶμά του δὲ βρίσκεται στὴ γῆ.

Ὡιμέ ! κακὸ ποῦ τό παθα ! Ἡ χιλιόμορφη κόρη ἔγινε μὲ μιᾶς φοβερὸ σύγχαμα. Κύκλωπας βγῆκε ἀπὸ τὸ κύμα κι ἔδειξε λεπιοντυμένον τὸ μισὸ κορμί. Ζωντανὰ φίδια τὰ μεταξόμαλλα σηκώθηκαν περαδῶθε, ἔβγαλαν γλῶσσες καὶ κεντριὰ φαρμακερὰ κι ἔχυσαν φοβεριστικὸ ἀνεμοφύσημα. Τὸ θωρακωτὸ στήθος καὶ τὸ παρθενικὸ πρόσωπο ἀλλάξαν ἀμέσως σὰν νὰ ἦταν ἡ Μονοβύζω τοῦ παραμυθιοῦ. Τώρα καλογνώρισα μὲ

ποιὸν εἶχα νὰ κάμω! Δὲν ἦταν ὁ Χάρος τῆς γῆς, ὁ χαλαστὴς καὶ σωτῆρας ἄγγελος. Ἦταν ἡ Γοργόνα, τ' Ἀλέξαντρου ἡ ἀδερφή, ποῦ ἔκλειψε τὸ ἀθάνατο νερὸ καὶ γυρίζει ζωντανὴ καὶ παντοδύναμη. Ἡ Δόξα ἦταν τοῦ μεγάλου κοσμοκράτορα, ἀγέραστη κι αἰώνια σὲ στεριά καὶ θάλασσα. Καὶ μόνον γιὰ Κείνης τὸν ἐρχομὸ ἔχυσε ὁ Πόλος τὸ Σέλας του, νὰ στρώσῃ τὸν ἀθέρα μὲ τῆς πορφύρας τὸ χρῶμα. Δὲ ρωτοῦσε βέβαια γιὰ τὸ φθαρτὸ σῶμα, ἀλλὰ γιὰ τὴ μνήμη τοῦ ἀφέντη τῆς. Καὶ τότε στὴν ἀκριτὴ μου ἀπόκριση μανισμένη ἔριξε τὸ χέρι, ἓνα δασοτριχωμένο καὶ βαρὺ χέρι στὴν κουπαστή, ἔπαιξε ζερβόδεξα τὴν οὐρά τῆς κι ἔδειξε Ὁκεανὸ τὸν μαλακὸ Πόντο.

— Ὅχι, Κυρά, ψέματα! . . . τρανοφώναξα μὲ λυμένα γόνατα.

Ἐκείνη μὲ κοίταξε αὐστηρὰ καὶ μὲ φωνὴ τρεμάμενη ξαναρώτησε:

— Ναύτη-καλεναύτη Ζῆ ὁ βασιλιάς Ἀλέξαντρος;

— Ζῆ καὶ βασιλεύει; ἀπάντησα εὐθύς. Ζῆ καὶ βασιλεύει καὶ τὸν κόσμον κυριεύει.

Ἄκουσε τὰ λόγια μου καλά. Σὰν νὰ χύθηκε ἀθάνατο νερὸ ἢ φωνὴ μου στὶς φλέβες τῆς, ἄλλαξε ἀμέσως τὸ τέρας κι ἔλαμψε παρθένα πάλι χιλιόμορφη. Σήκωσε τὸ κρινᾶτο χέρι τῆς ἀπὸ τὴν κουπαστή, χιμογέλασε ροδόφυλλα σκορπώντας ἀπὸ τὰ χεῖλη τῆς. Καὶ ἄξαφνα στὸν ὀλοπόρφυρον ἀέρα χύθηκε τραγοῦδι:

πολεμικό, λές και γύριζε τόρα ὁ Μακεδονικός στρατός ἀπὸ τίς χώρες τοῦ Γάγγη καὶ τοῦ Εὐφράτη.

Σήκωσα τὰ μάτια ψηλά και εἶδα τ' ἀέρινα ποτάμια, τὰ σκοτεινά και τὰ πράσινα, τὰ χρυσορόδινα και τὰ γλαυκά νὰ σμίγουν στὸν οὐρανὸ και νὰ κάνουν Στέμμα γιγάντιο. Ἦταν κάμωμα τοῦ καιροῦ ἢ μὴν ἦταν ἀπόκριση στὸ ρῶτημα τῆς ἀθάνατης; Ποιὸς ξέρει. Μὰ σιγὰ-σιγὰ οἱ ἀχτίνες ἄρχισαν νὰ θαμπώνουν και νὰ σβύνουν μιὰ μὲ τὴν ἄλλη, λές κι ἐπαιρνε τὰ κάλλη μαζί τῆς Ἡ Γοργόνα στὴν ἄβυσσο.

Τόρα οὔτε Στέμμα οὔτε Τόξο φαινόταν πουθενά. Κάπου-κάπου σκόρπια σύγνεφα ἔμεναν σταχτιὰ και κάτωχρα· και μέσα στὴν ψυχὴ μου θαμπή και ξέθωρη ἢ πορφύρα τῆς πατρίδας μου.

Μὲ τὸ μπρίκι τοῦ καπετὰν Φαράση ἀρμένιζα μισοκάναλα ἐκείνη τὴ νύχτα.

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

Ν Α Υ Α Γ Ι Α

ΜΟΛΙΣ άράξαμε στη Στένη ό καπετάν Ευρίχης πήρε τή βάρκα κι έτρεξε στο τηλεγραφείο. Δυό ημέρες τора δέν ήθρεσκε ήσυχία. Τριάντα μίλια έξω από τó Μπουγάζι άντάμωσε τόν «'Αρχάγγελο», τó μπάρκο του, τού ήταν μέσα κυβερνήτης και γραμματικός τά δυό του άδέρφια. Δέν πρόφτασαν νά καλοχαιρετηθούν, νά είπούν για τó φορτίο και τó ναυλό τους και τούς χώρισε ό χιονιάς. Κατόρθωσε τέλος νά όρθοπλωρίση τó δικό μας και όλάκερο ήμερονύχτι θαλασσοδαρθήκαμε στ' άνοιχτά. Μά όταν μπήκε στο Βόσπορο, ρώτησε όλους τούς βαρκάρηδες, τούς πιλότους, ακόμη τούς κουμπάρους και τίς κουμπάρες· αλλά τίποτα δέν έμαθε για τόν «'Αρχάγγελο». Τί νά έγινε; Φυλάχτηκε πουθενά; Πρόφτασε νά όρθοπλωρίση και κείνος ή έπεσε άπάνω στους βράχους; Κι αν τσακίστηκε τó μπάρκο, σώθηκαν τούλάχιστον τ' άδέρφια του; Όλο τέτοια συλλογίζεται κι έχει συγνεφωμένο τó μέτωπο, τρέμουλο έχει στην καρδιά.

Όταν έφτασε στο τηλεγραφείο, ξέχασε μιá στιγμή τόν πόνο του έμπρός στον πόνο τών άλλωνών. Κάτω

στήν αὐλή, ἀπάνω στὶς σαρκωμένες σκάλες καὶ παραπάνω στ' ἀσάρωτα πατώματα κόσμος σὰν αὐτὸν ἀνήσυχος· γυναῖκες, ἄντρες, παιδιὰ πρόσμεναν νὰ μάθουν ἀπὸ τὸ σύρμα τὴν τύχη τῶν δικῶν τους. Καὶ κείνο σῶριαζε μὲ τὴν ταρναριστὴ φωνή του ἀκατάπαυστα θλίψη. Ὠνόμαζε πνιγμούς, μετροῦσε θανάτους, ἔλεγε ναυάγια, περιουσίας χαμούς, συνέπαιρνε χαρὲς καὶ ἐλπίδες σὰν δρόλαπας. Καὶ κάθε λίγο ἀπάνω στὰ πατώματα, στὶς σκάλες, κάτω καὶ παρακάτω στήν αὐλή, θρῆνοι ἀκούονταν, κορμιὰ ἔπεφταν λιποθυμᾶ, φωτιὰ κυλοῦσε τὸ δάκρυ.

Ὁ καπετὰν Ξυρίχης δὲν μποροῦσε νὰ ὑποφέρει περισσότερο τὸ βᾶσανο. Βιάζόταν νὰ μάθῃ καὶ τὴ δική του μοῖρα. Ἐσπρωξε τὸν κόσμο ξεροδάδεχα, ἀνέβηκε δυὸ-δυὸ τὰ σκαλιὰ, ἔφτασε μὲ κόπο στὴ θυρίδα καὶ ρώτησε μὲ ὀλότρεμη φωνή :

— Γιὰ τὸν Ἀρχάγγελο . . . τὸ μπαρκο . . . μὴν ἀκούσατε τίποτα :

— Τίποτα· τοῦ ἀπαντᾷ ξερὰ ὁ τηλεγραφητής.

Τίποτα ! πῶς εἶνε δυνατόν ; Ξαναρωτᾷ :

— Ἀρχάγγελο τὸ λέν· ἔχει φιγούρα δέλφινα . . . ἔχει στὸ μεσανὸ κατάρτι κόφα. Σπετσιώτικο χτίσιμο.

Καὶ κολλᾷ περιέργω τὰ μάτια στοῦ ὑπάλληλου τὸ πρόσωπο, ἀφτιάζεται τοὺς κρότους ποῦ βγάζει ξερούς, συγκρατητοὺς σὰν δοντοχτύπημα κρουμένου ἢ μηχανή. Γὰ σωθικά του λαχταροῦν, φεύγουν τὰ σκνί-

δια ἀπὸ τὰ πόδια του ἔτοιμος νὰ λιποθυμήσῃ. Μὰ δὲν τὴν παραιτᾷ τῇ θέσῃ του. Τέλος σηκώνει ἐκεῖνος τὰ μάτια, τὸν καλοκοιτάζει μιὰ στιγμή καὶ λέει μὲ φωνὴ ἀδιάφορη :

— Ναί . . . Ἀρχάγγελος. Κάθηκε στὸ τάδε μέρος τῆς Ρούμελης κόπηκε στὰ δυό ἢ πρῦμη του ρίχτηκε στοὺς βράχους μὲ δυὸ παιδιὰ μέσα . . . Τα παιδιὰ εἶνε ζωντανά.

Ζωντανά ! Ἀναστηλώνεται ὁ καπετάνιος στὰ πόδια του.

— Τὰ ὀνόματα ; λέει μὲ φωνὴ σὰν χὰδι· δὲν μποροῦμε τάχα νὰ μάθουμε τὰ ὀνόματα ;

— Πέτρος καὶ Γιάννης.

Δόξα σοι ὁ Θεός ! Πέτρος καὶ Γιάννης εἶνε τ' ἀδέρφια του. Ζωντανά λοιπὸν καὶ τὰ δυό. Ζωντανά ἐκεῖνα θρίμματα τὸ ὀλοκαίνουργο σκαφίδι ! Πάλι δόξα σοι ὁ Θεός ! Φτιάχνουν ἄλλο μεγαλειότερο κι ὀμορφώτερο. Φιλεύει ἀνοιχτόκαρδος πέντε ποῦρα τὸν ὑπάλληλο· δίνει ἓνα μετζίτι κέρασμα στὸν ὑπηρέτη· παρηγορεῖ γλυκομίλητος τὰ θλιμμένα πρόσωπα : — Δὲν εἶνε τίποτα· ὅλοι καλὰ εἶνε· ὅλα καλὰ !

— Ποιᾶς ἡλικίας τάχα νὰ εἶνε τὰ παιδιὰ ; ρωτᾷ πάλι.

Ὁ ὑπάλληλος σκουντουφλιάζει : Μὰ τὸν παρασκώτισε ! Γύρω ἀκούονται φωνὲς ἀνυπόμονες· σπρώχνει ὀέναν τὸν ἄλλον· θέλουν νὰ τὸν βγάλουν ἀπὸ τὴ θυρίδα.

Ἔμαθε πῶς ζοῦν τ' ἀδέρφια του· δὲν τὸν φτάνει·
 εἶνε κι ἄλλοι ποῦ λαχταροῦν γιὰ τοὺς δικούς των.
 Ἄς μάθουν καὶ κείνοι κάτι τί! Μὰ ἐκεῖνος δὲν ἀφήνει
 τὴ θέση του.

— Ποιᾶς ἡλικίας τάχα; ξαναρωτᾷ.

— Δέκα - δώδεκα χρονῶν.

Πάλι ἀπελπισία. Ἐὶν ἀδέρφια του δὲν εἶνε τόσο
 μικρά. εἶνε ἀπὸ εἰκοσιπέντε κι ἀπάνω. Σκουντούφλης,
 κατεβαίνει τίς σκάλες, βγαίνει ἀπὸ τὴν αὐλή, παίρνει
 τὸ βαποράκι καὶ φτάνει στὰ Θεραπειά. Ἀποκεῖ μ' ἓν'
 ἄλογο φτάνει στὸν Ἅγι Γεώργη, παίρνει τὴν ἀκρογια-
 λιά. Τὰ μάτια του ὀμπρίζουν. Ὁ ἥλιος παιγνιδίζει
 ἀκόμη σὲ ζαφειρένιο οὐρανό. Ἡ θάλασσα λίμνη ἀπλώ-
 νεται ὡς τὰ οὐρανοθέμελα. Ἡ γῆ ἀνθοσπαρμένη μο-
 σχοβολᾷ. Μὰ ἡ ἀκρογιαλιά μοιάζει μὲ νεκροταφεῖο.
 Κάθε βράχος καὶ νεκροκρέβατο. Καράβια κομματια-
 σμένα, βαρκοῦλες μισοσπασμένες, σχοινιά, κατάρτια,
 ριγοῦρες, πανιά, εἰκονίσματα, παδέλες, πιάτα, λιθα-
 νιστήρια, πυξίδες, χρυσοξυλα. Καὶ μαζί χέρια, πόδια,
 κορμιὰ δίχως κεφάλια, κεφάλια δίχως κορμιὰ, ἄδεια
 καύκαλα, τρίχες χωμένες στὶς σκισμάδες, μυαλὰ
 στομπισμένα στὴν πέτρα. Ἐἶνε τρεχαντηράκι ὀμορ-
 φοφικισμένο, ἄγγελος πρόβαινε μὲ πανιά καὶ ξάρτια,
 λὲς κι ἀρμένιζε ἀνάερα. Καὶ δμῶς ἦταν καρφωμένο
 στὸ βράχο, σφιλιασμένο τόσο καλὰ στὴν πέτρα, ποῦ
 οὐδὲ νερό, οὐδ' ἄνεμος μποροῦσε νὰ περάσῃ. Κι ἓνα

σκυλί στήν πρύμη δεμένο, γύριζε μάτις φωτιές, δάγκωνε τήν ἀλυσίδα του καί τὸ νερὸ κοιτάζοντας ἀλύχταγε κι ἀλύχταγε, σὰν νὰ τὸ ἔβριζε ποῦ χάλασε τ' ὁμορφοκάρabo.

"Ἐκαμε ἀκόμη μερικὰ βήματα ὁ καπετὰν Ξυρίχης καί ἄξαφνα βρέθηκε μπρὸς στὸ μπάρκο του. "Ἐπρεπε νὰ εἶνε δικό του ξύλο, γιὰ νὰ τὸ γνωρίση. Οὔτε κατάρτια, οὔτε πανιά, οὔτε σκαφίδι ἀπόμενε πλιά. Μονάχα ἡ πρύμη του καί κείνη ξεσκλισμένη, κρατιότανε σὲ δυὸ χάλαρα. Καί γύρωθὲ τῆς πικρὴ νεκροπομπή ἄλλα ξύλα σκορπισμένα, κουτιά καί ἄρμενα, ἄλλες καρίνες φηγωμένες, ἄλλα ποδόσταμα καί σωτρόπια καί σταύρωσες. Κι ἀκόμη γύρωθὲ τῆς ἄλλῃ πικρότερη συνοδεία! Βλέπει τὸν ναύκληρο νεκρὸ στὸ πλάγι· βλέπει τοὺς ναῦτες πέρα - δῶθε σκορπισμένους, ἄλλους κολλιτσιδα ἐπάνω στὰ κοτρώνια, ἄλλους μισοσκεπασμένους μὲ τὸν ἄμμο, ἄλλους παιγνίδι τοῦ νεροῦ, δαρμὸς καί φτύμα του. Κι ἀπάνω στὰ τουμπανιασμένα κουφάρια, στὰ πρόσωπα τὰ χασκογέλαστα τὰ ὄρνια καλοκαθισμένα βύθιζαν τὸ ράμφος στὴ νεκρὴ σάρκα καί στὸν κρότο του πέταξαν κρίζοντας, σὰν νὰ διαμαρτύρονταν ποῦ τὰ ἐνόχλησε στὸ πλούσιο φαγοπότι.

Ἄρχιζει τώρα φριχτότερο τοῦ καπετάνιου τὸ βᾶσανο. Ἐκεῖνα τὰ κουφάρια δείχνουν πῶς κοντὰ βρίσκονται καί τὰ δικά του. Θέλει νὰ δράμη, νὰ ψάξη ὀλοῦθε, μὰ δὲν τολμᾷ. Κάτι μέσα τὸν κρατεῖ, τὰ πόδι

του καρφώνει στ' ἀχνάρια τους. Τέλος πάει καὶ ψα-
χουλεύει, βρίσκει ἀσούσουμα καὶ τ' ἀδέρφια του. Τὸ
ἓνα κοιτάται μὲ τὸ κεφάλι συψαλιασμένο· τὸ ἄλλο ἔχει
καὶ τὰ δυὸ πόδια κομμένα στὰ γόνατα. Ἄν δὲν τοῦ
τό λεγε ἡ ψυχὴ, βέβαια δὲ θὰ τὰ γνώριζαν τὰ
μάτια του, ὅπως καὶ τὸ μπάρο. Ἄλλὰ τοῦ τό εἶπε
καὶ τὰ καλογνώρισε. Καὶ τότε τὰ μάτια του στέρε-
ψαν· οὔτε δάκρυα βγάζουν, οὔτε σπαρταροῦν. Τῆ θά-
λασσα μόνον κοιτάζουν πειστωμένα. Ἄζαφνα ὁ
γρόθος σηκώνεται καὶ πέφτει μὲ ὄρμη, ποῦ λὲς τρό-
μαξε καὶ πισωπάτησε κείνη φοβισμένη.

Ἔπειτα σκύφτει καὶ γλυκοφιλεῖ τ' ἀδέρφια του.
Χαϊδεύει τους τὰ χτυπημένα κορμιὰ ἀνάλαφρα, σὰν
νὰ φοβᾶται μὴν τὰ ζυπνήσῃ· κάττι τοὺς ψιθυρίζει μυ-
στικὰ στ' ἄφτί, θὲς παρηγοριά, θὲς μακρινὴν ὑπό-
σχεση. Ἔπειτα μὲ τὸ λάζο ἀρχίζει καὶ σκάφτει τὸν
τάφο τους. Παιδεύτηκε κάπου μιὰ ὥρα στὸν ἄμμο.
Τὸν ἀνοιξε καλά· ἀπίθωσε πρῶτα τ' ἀδέρφια, ἔπειτα
τὸν ναύκληρο, κατόπιν τοὺς ναῦτες, κύλισε ἀπάνω
πέτρες καὶ γάλαρα. Ἔπειτα ἔπιασε πάλι τὴ στράτα
του κι ἔφτασε στὰ Θεραπειά. Βρίσκει τὸ βαπόρι,
ἔφτασε πάλι στὸ μπάρο του.

— Ἔτοιμα ; ρωτᾷ τὸ γραμματικό.

— Ἔτοιμα.

— Βίρα ἄγκουρα !

Ὁ καπετὰν Ευρίχης ἀμίλητος, ἔπιασε τὴ θέση
του στὸ κάστρο κι ἐξακολούθησαμε τὸ ταξίδι.

ΟΙ ΚΟΥΡΣΑΡΟΙ

Η « Παναγιὰ ἢ Κλεφτρίνα » τῶν κουρσάρων τὸ μύστικο, δίχως κατάρτι καὶ πανὶ κάθεται ἀραγμένο στὸ Κλεφταύλακο, σὺν βόας ποῦ χωνεύει στου δάσους τὰ πυκνόκλαδα. Κάτω ἀπὸ τ' ἄστρα τὸ πισσαλειμένο σκαφίδι του μὲ τὰ παραπέτα φελλοντυμένα, τὴν πρύμη καὶ τὴν πλώρη χαλκόφραχτη, μόλις ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ νερά καὶ τῆς ἀκρόγιαλιᾶς τὰ χάλαρα. Τὰ τέσσερα κανονάκια τὰ προυτζίνα, ποῦ κάνουν τὸ βρούχημά του τρόμο τῶν θαλασσινῶν. Οἱ μπαλντάδες, ποῦ συγνοβάφονται στὸ αἶμα. Τὰ τρομπόνια, τὰ τσεκούρικ, οἱ γάντζοι, ποῦ πιάνουν ἀητονύγια στὰ πλευρὰ τῶν καρabiῶν, ὅλα εἶνε θαμμένα στὸ σκοτάδι. Μονάχα ποῦ καὶ ποῦ, ὅταν οἱ φωτιῆς ψηλώνουν περισσότερα καὶ χρυσαλείφουν πέτρες καὶ νερά, δείχνουν καὶ στὸ κατὰστρωμα φίδια κουλουριασμένα τὰ σχοινιά, πεινασμένη τὴν κόψη τῶν ἀρμάτων, αἱμάτου λύθρους ἐδῶ καὶ κεῖ. Ἄλλο τίποτα.

Περίγυρα ψηλώνουν τοῦ Καβομαλιᾶ οἱ βράχοι, πέτρες ἀτόφιες, καὶ ὀρθοσκύβουν ἀπάνω του, λὲς θέλουν νὰ τὸ φυλάξουν ἀπὸ μάτι κακότροπο. Καὶ κεῖ

Ξαπλωμένοι στο σκοτάδι ἢ συμμαζωμένοι στις φωτιές μαυρίζουν οἱ κουρσάροι, ἴσκιοι καὶ φαντάσματα. Εἶνε κάπου σαράντα· ὅλοι ἕνας κι ἕνας διαλεγτοί. Πατρίδα τους τὸ κάθε νησί τῆς Ἄσπρης θάλασσας· τὸ κάθε πόρτο τοῦ Μωριᾶ καὶ τῆς Ρούμελης. Θρησκεία τους τὸ κούρσεμα· λατρεία τὸ μύστικο· ἀρχηγὸς ὁ καπετὰν Λαχτάρης, δρᾶκος ἀχόρταγος στὴν κλεψιά καὶ στὸ αἶμα. Ξαπλωμένος κατὰνακρο στ' ὄρθολίθι, τις πλάτες στηρίζοντας στὴ χορταριασμένη πλαγιά, ψηλαφᾷ τὰ ψαρὰ γένεια του καὶ κοιτάζει κάτω, θαλασσινὸς θεὸς ποῦ θέλει νὰ γνωρίσῃ τὸ ἀπέραντο κράτος του.

Δίπλα φωτιὰ πολὺγλωσση ψηλώνει καὶ στοιχειώνει, ροκανίζοντας τὴν τροφή της καὶ σκορπᾷ χρώματα στὰ μαλαμοκαπνισμένα τ' ἄρματα, στὰ διαμαντοκόλλητα ἀλυσίδια, στὰ μεταξωτὰ βρακιά, τ' ἄσπρα ποδήματα, τὰ ρουμπινοστόλιστα δαχτυλίδια του. Ἀνάμεσα στὰ πόδια του λουφασμένος ὁ Καρακαχπές, μαυρομάλλης καὶ φουντουραδάτος, κοιτάζει κατὰματα σὰν νὰ τὸν ρωτᾷ τί συλλογιέται, σὰν νὰ τοῦ ὑπόσχεταί πῶς ὅλοι κι ἂν τὸν ἀρνηθοῦν, αὐτὸς θὰ μείνῃ πάντα πιστὸς ὡς τὸν τάφο του.

Ἔτσι τὸ συνηθίζει νὰ κάθεται στὴ μαύρη πέτρα, μὲ τὴ φωτιὰ δίπλα καὶ στὰ πόδια τὸ σκύλο του ὁ καπετὰν Λαχτάρης. Νὰ κάθεται, νὰ τσιμπουκίζει καὶ νὰ συλλογίζεται. Τί συλλογίζεται; Ὅχι βέβαια τὴ γυναῖκα καὶ τὸ μοναχοπαίδι του ποῦ τὰ ἔχει σφαλι-

σμένα στὸν Πύργο τοῦ Φονιά. Οὔτε τὰ τόσα αἵματα καὶ τὰ λόγια, ποῦ παρακαλῶντας τον θερμά, λένε οἱ σκλάβοι του, πρὶν σκύψουν τὸ κεφάλι στὸν ἀσπλαγχνό λάζο του. Μὰ τώρα οὔτε καὶ τὰ πολλὰ πλούτη: βαρέλια τὰ φλωριά, ἀρμάθες τὰ κολλονᾶτα, στέρνες ἀπτέρευτες τὰ δουβλόνια, τ' ἀσημοκάντηλα, τὰ λιθοκόσμητα πουκάμισα τῶν ἀγίων' ἄρματα τ' ἀξετίμωτα στοιβες ἀπάτητες τὰ γουναρικά, οἱ τσόχες, οἱ σελτέδες, τὰ τουλουπάνια, τὰ μεταξωτά, τὰ σαμούρια καὶ τὰ λαχούρια. Καὶ κείνα καλὰ κάθονται κλεισμένα στὶς ἄφωνες σπηλιές καὶ δὲν ἔχουν μάρτυρα παρὰ τὸ Θεὸ καὶ τὰ χέρια του.

Μιά βδομάδα τώρα κατὶ ἄλλο τὸν δαιμονίζει καὶ τὸν κρατεῖ ἀνήσυχο. Ὁ Τρακάδας ὁ βλάμης του. Τὸν εἶχε βλάμη στὸ Βαγγέλιο, κουμπάρο στὸ παιδί του, δεξὶ χέρι στὸ κούρσο, ἀρχηγὸ στὸ πλήρωμα, δῆμιό στὸς σκλάβους του. Πέντε χρόνια κλειστά. Ἀκόμη τὸν εἶχε σύντροφο στὰ προσωπικά του κακουργήματα. Ἐκεῖνος κάθε φορά τὸν ἀπάλλαττε μὲ μιὰ του μαχαιριά ἢ καὶ μιὰ πέτρα στὸ λαιμό, ἀπὸ κάθε ἀνυπόταχτο εἶτε δύστροπο σύντροφο. Πόσοι καὶ πόσοι δὲν πλάγιασαν ἔτσι ἀξύπνητα! Ποτα μερίδια χοντρά δὲν ἄραξαν ἔτσι στὶς ἀποθήκες τοῦ καπετάν Λαχτάρα, ἀντὶ νὰ φτάσουν στὰ σπίτια ἐκείνων καὶ νὰ στολίσουν τίς γυναῖκες τους! Τώρα ἦρθε καὶ ἡ δική του σειρά. Τὸν ξεπάστρεψε μὲ μιὰ ψύχα φαρμάκι. Μὰ τί νὰ γίνη;

Ποιός τοῦ εἶπε νὰ μάθῃ ὅλα του τὰ μυστικά; Ποιός τοῦ εἶπε νὰ ξέρῃ ὅλες τίς κρυφῶνες του: Ἐπρεπε νὰ τὸ ἔχῃ πάντα στὸ νοῦ. Ἡ φτελιά, ποῦ πάει καὶ ριζώνει στὴν ἄκρη τοῦ ποταμοῦ καλά, δροσίζει τίς ρίζες στὸ νερό, μεστώνει καὶ θεριεύει καὶ μὲ τὴ γειτονιά του περηφανεύεται. Μὰ γρήγορ'— ἀργὰ θὰ λυώσουν μιὰ ἡμέρα τὰ χιόνια στὰ βουνά, θὰ κατεβάσῃ τὸ ρέμα κλωθογύριστο καὶ θὰ συνεπάρῃ στὸ θυμὸ του καὶ τὴ φτελιά τὴ γειτόνισσα. Τί σοῦ φταίει ὁ πόταμος;

Ἔτσι φροντίζει νὰ δικαιολογηθῇ ὁ καπετὰν Λαχτάρας. Μὰ δὲν ἠσυχάζει καθόλου. Δὲν ἠσυχάζει, γιὰτι καὶ ὁ Τρακάδας δὲν ἠσυχάζει στὸν τάφο του. Οἱ φόνοι καὶ τὰ κρίματα ἔπλεξαν πλοκὸ καὶ δὲν ἀφίνουν τὴν ψυχὴ νὰ διαβῇ τὸ τρίχινο γεφυρί στὸν Κάτω κόσμο. Φορτωμένη μὲ χοντρὲς ἀλυσίδες, σκλάβα σέρνεται στους τόπους ποῦ κριμάτισε, θρηνολογεῖ καὶ δέρνεται βαρύγγνωμη καὶ ἀλύτρωτη πάντα. Μὲ τὸ βουργιαλί στὴν πλάτη καὶ στὸ χέρι τὸ ραβδί, γυρίζει ὁ κουρσάρος τὰ τρίστρατα φάντασμα σκυθρωπὸ καὶ ἀμίλητο. Πολλοὶ γνώριμοὶ του ἠθέλησαν νὰ μιλήσουν μαζί, τὸν ἔκραξαν νὰ τὸν κεράσουν στὸ κρασοπουλιό, πάσχισαν νὰ τὸν μπάσουν στὴν ἐκκλησιά. Μὰ ἐκεῖνος φεύγει μακριά, σβύνει ἀπὸ κοντὰ τους σύγνεφο βαρὺ, σκουσμα καὶ θλίψη ἀφίνοντας γύρω του. Καὶ κάθε νύχτα τέτοια ὥρα ἔρχεται στὸ βλάμη του μὲ τὸ γιαταγάκι γυμνὸ στὸ δασοτριχομένο χέρι, μὲ ραντίδες αἱμάτου

στό πρόσωπο καί τῆ σκούφια του ἀπλώνει ζητῶντας μερδικό, ὅπως ἔκανε καί ζωντανός. Καί ὁ ἄτρομος καπετάνιος νευρικός, ψηλαφᾷ τὰ γένεια του, τινάζει τόν καπνό τοῦ τσιμπουκιῦ σύγνεφο ἐμπρός, ἐλπίζοντας νά κρύψῃ τὸ ἐνοχλητικὸ φάντασμα.

— Ἐ, παιδιά! ὀρθοί στό κούρσο! θέλει νά φωνάξῃ, ὅπως πάντα στήν ὥρα τῆς προσβολῆς.

Μὰ ὁ λάρυγγας του ἀγκαθόφραχτος κουρελιάζει τῆ φωνή, τῆ βγάνει ἀνκρῆρη καί ἀσχημάτιστη. Καί σύγκαιρα ἠγάει, τὸ σκότος σχίζει πύρινη σφυριγματιὰ, τρανή καί χαλκόστομη σάν νά σαλαχάει κοπάδια ὁ Σαρίγκαλος. Ἀκούεται δούπος βαρὺς, σάρας κύλημα, ἕνας κρότος κουφός καί συγκρατητός σάν νά πῆραν ζωὴ τὰ πορολίθαρα. Καί μέσα στῆ σαλαλοή, φωνὴ σάν κουκουβάγιας ἀνάκρασμα, ἀκούεται νά λέῃ:

Τάω - τὼ

καί πίσω δὲν καιτῶ!

Τ' ἀχνάρια μου πάνε μπροστὰ

καί γὼ γυρίζω πίσω.

Ἐλα, βλάμη, σήκω,

σήκω νά μοιράσουμε! . . .

Ὁ καπετάν Λαχτάρης πνίγεται τόρα στὸν ἰδρωτα. Γνώριμη τοῦ εἶνε ἡ φωνή, γνώριμη ἡ σφυριγματιὰ καί ἡ σαλαλοή. Δὲν εἶνε ἄλλος ἀπὸ τὸν Τρακάδα τὸ

βλάμη του. Έρχεται απόψε με περισσότερη μάνιτα, με φριχτότερη συνοδεία. Δεν κρατεί στο χέρι γυμνό τὸ γιγατανί του· δεν ἔχει αἱματωμένο τὸ πρόσωπο. Τὸ φτωχικὸ βουργιάλι του φορεῖ καὶ κρατεῖ στὸ χέρι τὸ θρυμματισμένο ραβδί του. Μὰ ἔχει τόσο ἄγριο τὸ πρόσωπο· τὸ βλέμμα τόσο πικρὸ· τόσο καμπουριασμένο, μικρὸ κι ἐλάχιστο τὸ κορμί, ποῦ μπορεῖ νὰ τρομάξει καὶ δράκο. Παράλυτος κάθεται ὁ καπετάνιος στὸ βράχο του. Θέλει νὰ σύρῃ τὸ χέρι στ' ἄρματα καὶ τὸ χέρι στέκει ἀκίνητο σὰν ἀλυσοδεμένο στὴν πέτρα. Θέλει νὰ βγάλῃ φωνή· μὰ τοῦ εἶνε ἀδύνατο. Γυρίζει τὸ βλέμμα ζερβόδεξα νὰ ἰδῇ τοὺς συντρόφους καὶ ξεχωρίζει μακύρους ἰσκιους, ποῦ τρέχουν καὶ πηδοῦν ἀναμαλλιασμένοι, θεότρελοι ἀπὸ τὸ φόβο τους. Ἄλλοι γκρεμίζονται στὴ θάλασσα· ἄλλοι χωνονται στὶς σπηλιές· ἄλλοι παίρνουν τὰ πλάγια· ἄλλοι ἀνεβαίνουν κατάρραχα κι ἀκόμη τρέχουν νὰ φύγουν ἀόρατο ἐχθρό. Ρίχνει βλέμμα στὸ σκύλο του, θέλει νὰ τοῦ θυμῆσθῃ τὴν παλιά ὑπόσχεση. Μὰ καὶ κείνος ἀναμαλλιάρης, ὀλότρεμος γρούζει μόνον καὶ πάσχει νὰ χαθῆ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ ἀφέντη του. Ὡστόσο κοντὰ του, τόσο κοντὰ ποῦ νὰ αἰσθάνεται τὸν ἀνασασμὸ λίθα στὸ πρόσωπο, ποῦ νὰ πέφτῃ Καβομαλιαῖς ὁ ἰσκιος στὸ στῆθος του, στέκεται μικρομέγας ὁ Τρακάδας· με γέλιο τὸν κοιτᾶζει κατὰματα, τὸν περιχύνει με τὴν ἀγριόχρωμη φωνή του :

Τάω - τώ!
 καὶ πίσω δὲν κοιτῶ!
 Τ' ἀχνάρια μου πᾶνε μπροστά
 καὶ γὼ γυρίζω πίσω.
 "Ελα, βλάμη, σήκω,
 σήκω νὰ μοιράσουμε! . . .

— Νὰ μοιράσουμε τί; ρωτᾷ ὁ καπετάνιος. Θέλεις τὰ ροῦχα μου; Θέλεις τ' ἄρματα καὶ τὰ χρυσαφικά μου; Δικά σου εἶνε· δικός σου εἶμαι καὶ γὼ. Μπροστά σου μὴ ἔχεις ἄβουλο καὶ ἀκυβέρνητο. Μὴ ζητᾷς ὅμως τὰ πλουτῆ τὰ κρυμένα. Τὰ ξέρεις καὶ τὰ ξέρω. Μὴν τὰ ζητᾷς!

Τὸ εἶπε - δὲν τὸ εἶπε, τὸ ἄκουσε ὁ βρυκόλακας. Ἀνάθρυσε τὸ γέλιο τρανταχτὸ ἀπὸ τὰ φτωχὰ στήθη του. Καὶ εἶδε ὁ Λαχτάρης σκελετωμένο χέρι ν' ἀπλώνη ἀπάνω του, νὰ τὸν σηκώνη στὸν ὦμο. Εἶδε τ' ἀστέρια κινούμενα ἐπάνω του, σὰν γοργοκάραβα μὲ τὰ πανιὰ γεμαῖα. Ποῦ πᾶνε τ' ἀστροκάραβα μὲ τὰ πανιὰ γεμαῖα; Στὸ κούρσο πᾶνε. Στὸ κούρσο καὶ τὸ αἷμα τρέχει κι αὐτός.

— "Ε, παιδιὰ, ὀρθοί! θέλει νὰ φωνάζη, ὅπως πάντα στὴν ὥρα τῆς προσβολῆς.

Μὰ τίποτα δὲ βλέπει γύρω του· τίποτα ζωντανὸ μέσα στὸ μύστικο! "Όλα κοίτονται λουφασμένα: τὰ κανονάκια τὰ προύτζινα, οἱ αἰματοθαμένοι μπαλντάδες, τὰ τρομπόνια, τὰ τσεκούρια, οἱ γάντζοι.

Κοίτονται λουφασμένα σάν νά τά ἔχη σύγκρουο. Φαίνονται τρομαγμένα, δίδουλα καί κείνα σάν τούς κουρσάρους πρὶν καί σάν τόν Καρακαχπέ. Κανείς δὲν ἔρχεται νά τὸν βοηθήσῃ, κανείς δὲν τολμᾷ νά κράξῃ στὸ βλάμη του : φτάνει ! Καί κείνος, ἀφέντης ἐκεῖ μέσα, τρέχει ἀψὺς ἀπὸ πρῦμη σὲ πλώρη, δένει τον σφιχτὰ στὸν ἀργάτη μὲ τὰ σχοινιά, σηκώνει στή μέση τὸ κατάρτι, ἀπλώνει τὸ πανί, λύνει πρυμόσχοινα. Καί πάλι τὸν κοιτάζει κατάματα, ρίχνει πάλι τὴν ἄγρια λαλιά του :

Τάω - τώ !
καί πίσω δὲν κοιτῶ !
Τ' ἀχνάρια μου πᾶνε μπροστὰ
καί γὼ γυρίζω πίσω.
"Ἐλα, βλάμη, σήκω,
σήκω νά μοιράσουμε! . . .

Ἄσκι ἔγινε τότε τὸ σκελετωμένο σῶμα τοῦ Τρακάδα καί ἀμόλυσε δυνατὸ ἄνεμο. Φούσκωσε ἀμέσως τὸ ράθυμο πανί, ἀναταράχτηκε ἡ θάλασσα καί τὸ μύστικο πέταξε ἀπὸ τὸ Κλεφταύλακο στ' ἀνοιχτά. Ὁ καπετὰν Λαχτάρης βλέπει γύρω τίς στεριές νά πισωδρομοῦν σκοτεινὰ σύγνεφα στὸ φύσημα τοῦ βοριᾶ. Βλέπει τὸ κῦμα νά τὸν καθαλᾷ. Βλέπει ἀπάνω σπαθὶ ἀκονισμένο τ' ὀλοφούσκωτο πανί, πνίγεται καί μανίζει ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά. Τί θὰ γίνῃ; Ποῦ τὸν στέλνει σφιχτοδεμένον ἔτσι ὁ μισητὸς σύντροφος; Πάσχει νά λύσῃ τὰ σχοινιά, θέλει νά φωνάξῃ· μὰ εἶνε ἀνίκανος.

Φυσᾶ καὶ βράζει: μέσα του ἡ κόλαση. Φυσᾶ καὶ βράζει, μὰ δὲν μπορεῖ ν' ἀλαφρωθῆ. Βούλεται - πασχίζει καὶ τέλος βγάνει βρούχημα τὴν κατάρα :

— Σύρε στὸ σαββατιανὸ λύκο! Σύρε! . . .

Μὲ τὴν κατάρα ἔσπασαν τὰ δεσίματα. Πήδησε ὀρθὸς ὁ καπετάνιος καὶ τρέχει ἀναμαλλιάρης νὰ φύγη τὸ βρυκόλακα. Πηδᾷ φαράγγια, σέρνεται σὲ ρηματιές, πλαγιές ἀνεβαίνει, κατεβαίνει σάρες, πηδᾷ καὶ φεύγει σὰν ζάρκαδος. Πίσω του ὁ Καρακαχπὲς ἀναμαλλιάρης καὶ κείνος ρίχχεται στὰ βήματά του : — Φεύγα! τοῦ λέει: ξεσχιζεῖ του τὴ βράκα μὲ τὰ δόντια του. Ἐχθρὸς ἔγινε τότε ὁ ὑποταχτικὸς κι ὁ σύντροφος! Καθὼς τὸν βλέπει ἔτσι ὁ καπετὰν Λαχτάρας παίρνει τὸ ἀλύχτημα γιὰ φωνὴ τοῦ βλάμη του· γνωρίζει στὴ λάμψη τῶν ματιῶν τὴν ἀγριόθυμη φλόγα τοῦ Τρακάδα. Καὶ φεύγει ἀκόμη μὲ γόνατα παραλυμένα μὲ κομμένη φωνή. Πηδᾷ φαράγγια, σέρνεται σὲ ρηματιές, πλαγιές ἀνεβαίνει, κατεβαίνει σάρες. Διπλὸ πλοῦμ! ἀκούστηκε ἄξαφνα στὴ ρίζα ἑνὸς βράχου καὶ ἡ θάλασσα ἔκλεισε γιὰ πάντα τὰ μάτια τους.

Μὰ σύγκαιρα ἄλλα μάτια ἡ ἀνατολὴ ἀνοίξε ἀντίκρου καὶ ἡ πλάση ἀναγάλλισε. Τρέμουν ρουμπίνια στὰ νερά· παίζουν σμαράγδια στοὺς κάμπους. Τὸ σῶμα τοῦ Λαχτάρα ποντοπλάνητο, ἀδερφωμένο μὲ τὸν Καρακαχπὲ τὸ σκύλο του τρομάζει τότε τοὺς θαλασσινοὺς. Καὶ κάτω στὸν κάμπο τοῦ Λαχιοῦ ἀναπαύεται γυμνὸ καὶ φτωχικὸ τὸ σκέλεθρο τοῦ Τρακάδα.

Τ Ε Λ Ω Ν Ι Α

ΑΠΑΝΩ στα λυχνανάματα είδα φανό μπροστά μου
τὴ φωτιά τοῦ Στρόμπολι. Ὁ Νότος παληκάρι ἐσπρωξε
τὴν «Ἁγία Μαύρα» μου ἀπὸ τὴ Μαρίλια ὡς εἶδῶ
μὲ δέκα-δώδεκα κόμπους τὴν ὥρα. Πέρασα καλὰ τὸν
Καβοκάρσο—Μάνη σωστὴ στὸ χῶμα καὶ τοὺς ἀνθρω-
πους της· ἄφησα βουβὴ τὴν Καπρέα· τὴν Ἔλθα μὲ
τὰ ψηλὰ βουνά, τὴ Σπιανόζα δασωμένη, τὸ Μοντε-
χρήστο ξερὴ καὶ ἄχαρη πυραμιδα πίσω μου. Τώρα
ὅμως κλαφομοίρης γέροντας, ἄρχισε νὰ ζαρωγῇ τὰ
φρύδια του. Ὁ Σιρόκος ἐβγαζε στοιχειὰ τὰ κύματα.
Ὁ οὐρανὸς συγνεφοσκεπασμένος, θεοσκοτεινὸς χαμψί-
λωσε ὡς τὰ ξάρτια, ἐπνίξε ὅλα στὴν καταχνιά. Τὸ
κατάστρωμα γλύστρας σὰ νὰ ἦταν πλυμένο μὲ σαπου-
νάδα. Τὰ σίδερα, τὰ κατάρτια, ὁ ἀργάτης, τὸ δοιάκι
βουτηγμένα στὸν ἰδρωτὰ· μούσκεψαν τὰ πανιά· τὰ
σχοινιά φούσκωσαν παραχόρτασμένα σὰν φίδια.

— Μπρέ!

Δὲ μοῦ ἄρεσαν καθόλου τὰ σημάδια του. Εἶπα νὰ
κλείσουν καλὰ τ' ἀμπάρια καὶ νὰ καθίση ὁ Κριτσέ-
πης στὸ τιμόνι. Ἰσα πλώρη ὁ φανὸς τοῦ Στρόμπολι.

— Καλὸ πνίξιμο! ἀκούω πίσω μου στριγγιὰ φωνή.

Σπασμοὶ μ' ἔπιασαν. Τὴ γνῶριζα πολὺ καλὰ τὴν καταραμένη φωνή. Δὲν ἦταν ἄλλη παρὰ τοῦ Κάργα, τοῦ παιδικοῦ μου φίλου καὶ σύντροφου στὴ σκούνα. Μαζὶ του βύζαξα τὸ γάλα τῆς μάνας μου, μαζὶ ἀνατράφηκα στὴ σκούνα τοῦ πατέρα μου· μονόημερα ἰδρωσαν οἱ τρίχες στὰ χεῖλη μας. Ἡ μάνα του πέθανε πρὶν νὰ τὸν ἀποκόψη. Ὁ πατέρας του πνίγηκε στὸ Καθοντιλάριε τῆς Καλάβριας πρὶν νὰ τὸν χαρῆ πάληκάρι. Ἀπόμεινε ὄρφανὸς καὶ πεντάρφωτος. Ὁ δικός μου τὸν πῆρε στὸ σπίτι, μᾶς ἀδέρφωσε. Μαζὶ στὸ σχολεῖο, μαζὶ στὰ παιγνίδια. Πάντα οἱ δύο μας. "Ὅχι δύο· ψέματα· οἱ τρεῖς μας ἔπρεπε νὰ εἰπῶ. Γιατί καὶ τὸ Σμαρῶ ἦταν μαζὶ μας πάντα, τὸ Σμαρῶ ἀκριβὴ χαρὰ καὶ μοναχὸς καυγᾶς μας.

"Λέξαφνα ὅμως μᾶς ἄδραξε ὁ πατέρας καὶ μᾶς ἔριξε στὴν «Ἁγία Μαύρα». Μᾶς μάγεψε ἡ θάλασσα. "Ὅλες οἱ κουβέντες μας γιὰ τὰ πλεούμενα. "Ὀνειρό μας ἦταν νὰ μποῦμε σὲ μεγάλο καράβι. ἓνα μπάρκο, μιὰ νάβα, σὲ μεγαλιέτερο ἀκόμη! Νὰ βάνη μέσα χίλια κοιλὰ· πέντε, δέκα. ἑκατὸ χιλιάδες κοιλὰ. Καὶ νὰ ἔχη πολλὰ πανιά· δάσος κατάρτια, σχοινιά-σύρματα! Καὶ νὰ ταξιδεύουμε μακριά, πολὺ μακριά, σὲ ἀπέραντα πέλαγα, πίσω τοῦ ἡλίου. Καπετάνιος ἐγώ, καπετάνιος ἐκεῖνος νὰ σμίγουμε στὴ βόλτα καὶ νὰ χαιρετιώμαστε:

— Ἐ, ἀπὸ τὸ μπάρκο! . . . ποιὸς καπετάνιος;

— Ὁ Μῆτρος τοῦ Τραχήλα !

— Ἐ, ἀπὸ τῆ νάβα ! . . . ποιός ;

— Ὁ φίλος τοῦ Μήτρου· ὁ Λάμπρος Κάργας !

— Καὶ γιὰ ποῦ μὲ τὸ καλό ;

— Γιὰ τὴν Ἀμέρικα . . . Καὶ σεῖς ;

— Γιὰ τὴν Αὐστράλια.

— Τί φόρτωμα ;

— Μοσχοκάρυδα, βανάνες, καφέδες, ζαχαροκάλαμο . . . Καὶ σεῖς ;

— Διαμαντόπετρες, μπιρλάντια, μεταξωτά, κεχριμπάρι, φιλντισί !

Καὶ ὅταν τελείωνε τὸ ταξίδι γύριζε καθένας στὸ νησί φορτωμένος κολωνάτα.

— Καὶ σὰ γυρίσης πίσω ; ρώταε ἕνας τὸν ἄλλον.

— Θὰ πάρω τὸ Σμαρῶ γυναῖκά μου.

Τέλος, ὅταν πέθανε ὁ καπετὰν Τραχήλης, ἔγινε σύντροφος στὴ σκούνα ὁ Κάργας. Ἀλλὰ μόλις κλείσαμε τὰ συμβόλαια, μπῆκε μέσα διαφορετικός.

— Τὸ δοιάκι, λέει, δὲ μ' ἀρέσει.

— Γιατί ;

— Ἔτσι· ἔχει κεφάλι φιδιοῦ. Νὰ τὸ κάνουμε σκυλιοῦ.

— Μὰ τί σὲ πειράζει φιδι-σκυλί ; Τὴ δουλειά του τὴν κάνει.

— Δὲν τὴν κάνει.

Καὶ φράπ ! στὴ φωτιά τὸ δοιάκι. Ἐκαμε κεφάλι

σκυλιοῦ. Ἐπειτα ἄρχισε γιά ὅλα τοῦ καραβιοῦ. Πᾶνε οἱ μπαμπάδες, πᾶνε οἱ μουρσοί, πᾶνε τὰ πόμολα. Εἴχαμε φηγούρα ἓνα Μακεδόνα· δὲν τοῦ ἄρесе.

— Νὰ βάλουμε, λέει, δέλφινά.

Ἔβαλε δέλφινά. Τὸ πομπρέσο εἶχε σκαλισμένον ἓνα σταυρὸ στὴν ἄκρη.

— Ὅχι σταυρό, λέει· λουλοῦδι θὰ βάλω.

— Μὰ τί σὲ πειράζει σταυρός-λουλοῦδι; Ἴδιο εἶνε

— Ὅχι· καλύτερα λουλοῦδι.

Ἄλλα ἔξοδα πάλι. Ἔβαλε στὸ πομπρέσο λουλοῦδι. Τὸν ἀργάτη τὸν ἔβαψε πράσινο, τὴν κάμαρη κόκκινη· τὸ μαγεριὸ κατάμυρο· τὰ κατάρτια κίτρινα. Ἐπειτα ἤθελε νὰ βάψῃ καὶ τὸ σκαφίδι. Ἦταν γαλάζιο, φρεσκοβαμμένο.

— Ὅχι γαλάζιο, λέει· κατασπρο εἶνε ὁμορφώτερο.

— Μὰ τὸ ἄσπρο λερώνει εὐκόλα. Ἐπειτα δὲν ἔχει ἀνάγκη ἄλομα.

— Ἐχει· δὲν ἔχει θὰν τὸ βάψω. Δὲν μπορῶ νὰ τὸ βλέπω μὲ τέτοιο χρῶμα. Στὸ στομάχι μου κάθεται.

Τί νὰ τοῦ εἰπῶ; εἶχε μανία στὸ ἄλλαγμα. Τὸ κεφάλι του ἴδιος μπούσουλας· οὔτε κάρτο δὲν ἔμεινε στὴ θέση του. Ἀπὸ τ' ἄψυχα ρίχτηκε σὲ λίγο καὶ στοὺς ἀνθρώπους. Ἐδιωχνε τὸν ἓνα, ἔπαιρνε τὸν ἄλλο, ἔβριζε τὸν τρίτο. Ἐπειτα ρίχτηκε στὸν καραβόσκυλο τὸν Ζέπο μας, ποῦ τὸν εἶχε ὁ μακαρίτης ζωὴ μαζί του! Τὸν ἔδερνε, τὸν κλωτσοῦσε, τὸν ἄφινε νηστικό. Τέλος

μιὰ νύχτα τὸν ἐπνιξε μισοκάναλα κι ἔφερε ἀπὸ τὴ Μεσσήνα ἓνα κοπρόσκυλο ποῦ βαριόταν καὶ ν' ἀλυχτήση.

— Μωρὲ γιατί, βλάμη; τὸν ρωτῶ.

— Ἔτσι· δὲν τὰ θέλω τέτοια στὸ καράβι μου.

Στὸ καράβι του! Δὲν κρατήθηκα περισσότερο.

— Ἀκουσε, Λάμπρο· τοῦ λέω. Ἐγὼ δὲ σ' ἔβαλα ἀφέντη ἐδῶ μέσα· σ' ἔβαλα σύντροφο.

— Σύντροφο, μοῦ ἀπαντάει μὲ θυμὸ, γιὰ νὰ σοῦ ἀνοιξῶ τὰ μάτια.

Τώρα κατάλαβα! Δὲν εἶχε μονάχα μανία στὸ ἀλλαγμα παρὰ κάτι περισσότερο. Ἦθελε νὰ φαίνεται στὴ σκούνα μοναχὸς καραβοκύρης. Τὸν ἔτρωγε τὸ ἐγὼ του. Τόσο ξιπάστηκε μὲ τὸ καπετανλίκι ὁ χοντροναύτης, ποῦ πίστεψε πῶς ἦταν πορφυρογέννητος. Ὅλα τὰ ἤξερε καὶ ὄλα τὰ ὠριζε. Γῆ, θάλασσα, οὐρανός, πλεούμενα ὄλα δικά του. Κι ἂν δὲν ἦταν δικά του, δὲν ἔπρεπε νὰ εἶνε καὶ ἀλλοινοῦ! Μοναδικὸς στὸ εἶδος του, μοναδικὸς στὴν τέχνη του.

Ἄπελπισία μ' ἔπιασε. Πέταξε ἡ ὄρεξη γιὰ τὴ δουλειά, πέταξαν καὶ τὰ ὄνειρα. Ὁ ἀητὸς ἔχασε τὰ φτερά του κι ἔμεινε χεροδούλης καὶ ψωμοζήτητης στὴ γῆ. Ψωμοζήτητης μὰ πονόψυχος. Ἦξερα ποιὸς μοῦ ψαλίδισε τὰ φτερά καὶ ὁμως λυπόμουν νὰ τὸν διώξω. Μᾶς ἦρθαν δύσκολες χρονιές. Πάθαμε ζημιές στὰ ταξίδια. Ἄν ἤθελα νὰ χαλάσω τὴ συντροφιά, δὲ θὰ ἔπαρνε ὁ Κάργας οὔτε τὸ ἀπόθεμα. Ἄς πάει νὰ

χαθῆ! σκέφτηκα. Ὁ πατέρας μου τὸν ἔκαμε ἄνθρωπο·
δὲν πρέπει ἐγὼ νὰ τὸν καταστρέψω.

-- Τί λόγο εἶπες, βλάμη; τὸν ρωτάω τώρα.

— Τὸν εἶπα· μοῦ ἀπαντᾷ μὲ θυμό. Φοβᾶσαι μὴν
ἀληθέψη; Μὴ φοβᾶσαι! . . .

— Μπά· τί νὰ φοβηθῶ; ψιθύρισα κάνοντας τὸν
ἀδιάφορο. Μὰ γιατί νὰ εἰπῆς τὸν κακό σου λόγο;

— Τὸν εἶπα. Μὰ δὲ μοῦ λές. Ἀλήθεια παίρνεις τὸ
Σμαρῶ γυναῖκα;

Καὶ χωρὶς νὰ περιμένῃ ἀπάντησι, ἔβγαλε ἓνα τσα-
λακωμένο χαρτί, σίμωσε στὸ φανὸ τῆς πυξίδας καὶ
διάβασε τρεγάτα. « Τὸ Σμαρῶ, παιδί μου, δὲν εἶνε
γιὰ σένα. Ἡ Μαρῶ τοῦ Καπετὰν Τραχήλη τὴν
ἀρρεβώνιασε μὲ τὸ γιό της τὸν προστάτη σου. Ἐπειτα
μάθε καὶ τὴ δική μου συμβουλή. Μὴν ἀπλώνεις τὸ
χέρι σου ἐκεῖ ποῦ δὲ φτάνεις. Τί ἔχεις νὰ κάμης ἐσὺ
μὲ τὸ κορίτσι τοῦ καπετὰν Πανώργιου; Ἐκεῖνο εἶνε
καραβοκυροπούλα καὶ δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ πάρῃ кара-
βοκύρη ».

— Ἦ ἀκούς! μοῦ λείπει δὲν εἶνε ψέμα, ἔ;

— Ὅχι βέβαια· δὲν εἶνε ψέμα, τοῦ ἀπάντησα ἤσυ-
χος. Εἴρεις πῶς τὸ Σμαρῶ τ' ἀγαποῦσα ἀπὸ τότε
ποῦ εἴμαστε μικρὰ παιδιᾶ.

— Καὶ γὼ τ' ἀγαποῦσα· εἶπε κείνος. Καὶ γὼ ἀπὸ
τότε τ' ἀγαποῦσα καὶ τώρα τ' ἀγαπῶ καὶ θὰν τ' ἀγαπῶ
ὄσο ζῶ καὶ ζεύω! Νὰ μὴν ἀπλόνω ἐκεῖ, ποῦ δὲ φτάνω!

Και γιατί δὲ φτάνω ἐγὼ στὸ Σμαρῶ ; Σὲ τί εἶσαι σὺ καλύτερος ἀπὸ μένα ; Τ' ἔχεις περσότερο ; Καραβοκύρης ἐσύ, καραβοκύρης καὶ γώ. Ἴσα τὴν ἔχουμε τὴ σκούνα. Μισὴ καὶ μισή. Θὲς τόρα νὰ πάρω τὸ μπαλντᾶ καὶ νὰ τὴν χωρίσω στὴ μέση ;

Σηκώθηκε ἀγριοπρόσωπος, γύρισε τὰ μάτια του ζερβόδεξα, σὰν νὰ ζητοῦσε τὸ μπαλντᾶ νὰ χωρίση στὴ μέση τὴ σκούνα. Εἶδα πῶς ἦταν καλὸ νὰ πάρη τέλος ἡ κουβέντα μας. Ἦθελα ὁμως καὶ νὰ τὸν πειράξω λιγάκι.

— Τί τὰ θέλεις αὐτά; ψιθύρισα. Τὸ Σμαρῶ μὲ παίρνει γιατί μ' ἀγαπᾶ.

— Σ' ἀγαπᾶ! ἐκείνη σ' ἀγαπᾶ!... Ἐσένα!... χμ!...

Νὰ εἰπῶ τὴν ἀλήθεια τὸν λυπήθηκα. Δὲν πίστευα πῶς ἀγαποῦσε τόσο τὸ Σμαρῶ. Σὲ τέτοια διαστρεμμένη ψυχὴ δὲν πίστευα νὰ χωρῆ τόση ἀγάπη.

Γύριζα στὸ κάσαρο μὲ τὰ χέρια πίσω, συλλογισμένος. Ἄξαφνα νιώθω νὰ τραβᾶ κάποιος τὸ μουσαμᾶ μου. Στρέφω καὶ τὸν βλέπω νὰ μοῦ δείχνει κάτι μὲ τρεμάμενο χέρι ψηλὰ στὸ κατάρτι. Σήκωσα τὰ μάτια μου ἀνατρίχιασα. Τὰ χαμήλωσα κι ἀνατρόμαξα. Τελώνιο ἦταν ἐκεῖ, λαμπυρίδα ὠχροκίτρινη, συχαμερὴ μύξα. Μὰ ὁ σύντροφος μὲ τὸ χασκογέλαστο πρόσωπό του, μοῦ φάνηκε φοβερώτερο Τελώνιο, ψυχωμένος Σατανᾶς ἀπὸ κείνους ποῦ τελωνίζουν τίς ψυχές! Ἄφηκε, εἶπα, τὸ σκοτεινὸ του θρόνο καὶ ἦρθε στὴ γῆ νὰ τελωνίσῃ καὶ τὴ δική μου ψυχὴ.

— Καλὸ πνίξιμο! σφύριξε πάλι στ' ἄφτιά μου.

Καὶ πρὶν κουνηθῶ ἀπὸ τὴ θέση μου ἔφυγε μακριά, τριποδίζοντας στὸ κατάστρωμα καὶ οὐρλιάζοντας σὰν τρισκατάρατος.

— Τὰ φῶτα! . . . Σβύστε τὰ φῶτα! . . . φώναξα εὐθύς.

Μὰ οἱ ναῦτες εἶχαν ἰδῆ τὰ Τελώνια καὶ πρόβαλαν στὸ κατάστρωμα μὲ ὅλα τὰ χάλκινα σκεύη τοῦ μαγεριοῦ. Ταψιά, τεντζερέδες, λεβέτια, καπάκια ἔπαιζαν τόρα στὰ χέρια τους κι ἔβγαζαν σωστὸ δρολάπι ἀπὸ ἦχους καὶ φωνές. Νευρικό τὸ μέταλλο ἄστραφτε, οὐρλιάζε, τὰ στέρνα του ξέσχιζε ἄπονα, τρανολαλοῦσε μὲ πάταγο, ἔκραζε μὲ ρυθμὸ, ἔσπρωχνε κύματα ὀργῆς καὶ λύσσης νὰ κουρελιάσῃ τὸ στερέωμα. Κλαγγή, δοῦπος, στρίγγλισμα, κραυγή, θρήνος σμιχτὰ ὅλα, περιπλεχτὰ, ὠρμούσαν ἐδῶθε-κειθε, τάραζαν τὸ σκαφίδι, λάμπαζαν τὴν ἄβυσσο. Τὰ Τελώνια ὁμως ἔμεναν σκαλωμένα στὴ θέση τους, περιφρονῶντας τὴν ταραχὴ καὶ τὸ θόρυβο. Τόρα δὲν ἦταν δυό, δὲν ἦταν τρία· ἦταν ἑκατὸ — χίλια. Τ' ὠχροκίτρινο φῶς τους ἔφευγε περαδῶθε στὸ πλωριὸ κατάρτι, στὸ πρυμῖο, στοὺς φλόκους, στὰ πινά, στὶς στραλιέρες· ἄπλωνε κι ἔσβυνε κινούμενο σὰν φίδι ποῦ ἔφαγε τὴ λαμπηδόνα. Καὶ πέρα βαθειά, στὸ σκοτάδι μέσα, ἄστραψε γοργά, ἄσπρισε ἡ θάλασσα καὶ τὰ πανιά μας, κεραυνὸς χύθηκε χαλκώστερος καὶ τρανταχτός. Ἄτρομος ἀπαν-

τουσε ὁ δαίμονας στὸν ψῶφιο ἀλαλαγμό μας. Ἄπελπίστηκα.

— Τὸ γουροῦνι, παιδιά! τί τὸ φυλάτε τὸ γουροῦνι! φώναξα.

— Δὲ σκούζει, καπετάνιε! μοῦ λέει ὁ Μπίρκος.

Τρέχω κοντὰ τὸ κλωτσάω, τὸ σπρόχνω, τραβῶ τις τρίχες, τοῦ ξεριζώνω τ' ἀφτιά. Τίποτα! Τὸ θρεφτό μας συμμαζωμένο στήν πλώρη, κλινάφτικο, μὲ τὴ μουσούδα χωμένη σὲ μιὰ νεροκολοκύθα, ἔμενε ἀκίνητο ἀπάνω στὰ νερά του καὶ δὲν ἔβγαζε γρῦ ἀπὸ τὸ φόβο του. Καὶ τὸ ἀστροπέλεκο ἔλαμπε κι ἐβρόντα ὀλόγυρά μας, ἀριστερά, δεξιά, ἐμπρὸς καὶ πίσω μας γοργό, λὲς καὶ βιαζόταν νὰ κατακάψῃ τὰ σύμπαντα. Ἡ σκούνα κυματόδαρτη, ἀνεμοπαρμένη σπαρτάριζε σύγξυλη, λάγκευε τρελὴ κι ἔτρεχε μπροστὰ νὰ ξεφύγῃ τὸν κίνδυνο. Κατάπλωρα τὸ Στρόμπολι ἄόρατο μέσα στὸ σκοτάδι, τίναζε κάθε λεφτὸ φλόγες θεόψηλες ἀπὸ τὸ ἀνήσυχο στόμα του, ξερνοῦσε πέτρες κόκκινες καὶ λάβα, ποῦ ροβολοῦσε ποτάμι πύρινο κάτω κι ἔβαφε αἷμα τὰ σκοτεινὰ νερά. Καὶ τὸ σκυλὶ τοῦ σύντροφου, τὸ ράθυμο καὶ μουλωχτό, ἀναμαλλιασμένο τώρα ἀπὸ τοὺς κλώτσους τῶν ναυτῶν καὶ τὸν τρόμο του, ἔκατσε μὲ πείσμα στὸ τσιμποῦκι καὶ οὔρλιαζε δείχνοντας σπαθιά τὰ δόντια του στὸν κεραυνό, σὰν νὰ ἤθελε νὰ τὸν φοβερίσῃ. Μὰ τὸ ψωμάκι, σάστισα. Πρῶτη φορὰ ποῦ σάστισα στὴ ζωὴ μου.

— Βόηθα, τύχη τῆς Σμαρῶς· εἶπα μέσα μου.

Ἐνας βρόντος φοβερός ἔκοψε στή μέση τὸ στοχασμό μου. Βρῶμα καὶ θειάφι καὶ φῶς μὲ τύφλωσαν εὐθύς· ἐπνίξαν τὸν ἀνασασμό, ἔγδαραν τσιγκέλια τὰ στήθη μου. Τὸ ἀστραπόβολο ἔπεσε σούβλα πύρινη στὸ κατάστρωμα. Τετέλεσται! Ἡ καταραμένη εὐχή τοῦ Κάργα καὶ μὲ τὸ παραπάνω ἀκούστηκε. Καλὸ πνίξιμο! Πάει τόρα ἡ σκούνα, πᾶνε τὰ νιφιάτικα, πάει καὶ ὁ καψογαμπρὸς στὸν πάτο.

— Νὰ τὸ ἔξερεις, καυμένη μάνα, καὶ ν' ἀναβες ἓνα κερὶ στὸν Ἄη Νικόλα! σκέφτηκα.

Τρέχω νὰ βρῶ τὸ δρόμο τοῦ ἀστραπόβολου, γυρίζω στὸ κατάστρωμα, πασπατεύω ἐδῶ, ψαχουλεύω ἐκεῖ· τίποτα δὲ βλέπω. Οἱ ναῦτες ὀλόγυρά μου μὲ τὰ χάλκινα σκεύη νεκρὰ στὰ χέρια τους, πανιασμένοι γύριζαν ἀρκουδίζοντας, ἐπιαναν τὰ σανίδια, ψηλαφοῦσανε τὶς κουπαστές. Ὅμως ἡ «Ἁγία-Μαύρα» σὰν νὰ μὴν αἰσθανόταν πληγὴ ἀπάνω της, λάγκευε ἀκόμη στὰ κύματα, ἔφευγε ἀπάνω στὸ ἠφαιστειο. Στὰ κατάρτια της ψηλά, στοὺς φλόκους, στὰ πινά, στὶς στραλιέρες, τὰ Τελώνια ἐπαιζαν τὸ ὠχροκίτρινο φῶς τους. Καὶ ὀλόγυρα οἱ ἀστραπὲς καδένες ἔσχιζαν τὸ κατάμαυρο χάος, σὰν νὰ ἔστηναν φλογερὸ σύνορο στὸ δρόμο μας.

— Βαρᾶτε, μωρέ, καὶ μᾶς ἔπνιξαν! φωνάζω.

Ἄρχισε πάλι ὁ χαλκόστομος ἀλαλαγμὸς κάτω

ἀπὸ τὰ κατάρτια. Ὅμως στὸ κάτασπρο φῶς μιᾶς ἀστραπῆς κάνω ἔτσι καὶ βλέπω τὸν Κριτσέπη, μὲ κερὶ τοῦ Ἐπιταφίου στὸ χέρι νὰ κυνηγᾷ ἀπὸ τὰ στράλια τὰ Τελώνια. Τὸ σίμωνε ἀπάνω τους, ἔφευγαν ἐκεῖνα· τὸ ἔπαιρνε, πάλι φανερώνονταν. Τὸ κρυφτὸ ἔπαιζαν μαζὶ του! Γυρίζω· βλέπω καὶ τοὺς ἄλλους νὰ κάνουν τὸ ἴδιο. Μαῦρο φίδι μὲ δάγκωσε.

— Μωρέ, ποῦ ἄφηκες τὸ τιμόνι; τὸν ρωτῶ.

— Τὸ πῆρε ὁ καπετὰν Κάργας, μοῦ ἀπαντᾷ. Σύρε, λέει, νὰ ξεκουραστῆς λιγάκι.

— Στὸν Κάργα τ' ἄφηκες! φωνάζω.

Καὶ τρέχω στὸ κάσαρο. Δὲν ἔκαμα δυὸ πηδημάτα· κυλίστηκα κάτω ἀνάσκελα. Ὁ σύντροφος ἔκαμε τὸ θέλημά του. Μιὰ παρατιμονιά καὶ ἡ «Ἁγία Μαύρα» μας ἔσκασε ἀπάνω στὰ χάλαρα. Πηδῶ στὸ βράχο· τί νὰ ἰδῶ! Τὸ ἠφάιστειο σὰν πληγωμένος γίγαντας ἔχανε ἀπὸ τὰ πλευρὰ ποτάμι τὸ αἷμα του καὶ ἀπαντοῦσε μὲ βρόντους στὸ στεναγμὸ τῆς σκούνας μας. Καὶ ἄξαφνα φοβεροὶ ἀποκλαμοὶ ἀφροκόκκινοι καὶ στοιχειωμένοι πρόβαλαν μέσ' ἀπὸ τίς πέτρες, κλείστηκαν ὀλόγυρα στὸ ξύλο καὶ ἔσυραν κάτω τὴν «Ἁγία Μαύρα» μὲ ὅλα τὰ κακοῦργα Τελώνια.

Μαζὶ τοὺς ἦταν καὶ ὁ Λάμπρος Κάργας ὁ σύντροφος.

ΤΟ ΓΙΟΥΣΟΥΡΙ

ΟΤΑΝ τὸ πρωτάκουσα ἤμουν παιδί σὰ σπάρ-
γανα. Καί σὰν ἔφτασα εἰκοσάχρονο παληκάρι, ἔλεγαν
ἀκόμη γιὰ κεῖνο, μὲ τὸν ἴδιο θαυμασμὸ καὶ περισσό-
τερη φρίκη. Τὸ γιούσουρι, τὸ ἀντρειωμένο γιούσουρι,
ποῦ βρίσκεται στὸν κόρφο τοῦ Βόλου! Τὸ γιούσουρι
ποῦ ὥρες ψηλώνει καὶ θεριεύει ὡς τὸ πρόσωπο τῆς
θάλασσας· ὥρες χαμηλώνει καὶ γίνεται κάστρο ἀγύ-
ριστο μὲ τοὺς ρόζους καὶ τὰ κλαδιά, μὲ τὶς ρίζες
καὶ τ' ἀντιρίμματα! Κάτω στὸ νησί μας τὸ ἔχουν
μόλογο! Γενιὰ σὲ γενιὰ τὸ παραδίνουν οἱ ναῦτες καὶ
πάει ἀπὸ πατέρα σὲ παιδί, ἀπὸ παιδί σὲ ἀγγόνι
πάντα μεγάλο, θαυμαστὸ πάντα, σκληρὸ σὰ σίδηρο,
δυνατὸ σὰ λέοντα, ψυχωμένο κι ἀθάνατο σὰ στοιχειό.

Ἐκεῖνοι ποῦ τὸ πρωτοεἶδαν ἔσβυσαν ἀπὸ τὴ θύμηση
τῶν ἀνθρώπων τότε. Ἐκεῖνοι ποῦ ὄνειρευτήκαν νὰ τὸ
κόψουν, κοιμοῦνται ἀξύπνητα στὴ γῆ ἢ καὶ σὰ βάρη
τῆς θάλασσας. Ἐκεῖνοι ποῦ πῆγαν γυρεύοντάς το, δὲν
δευτέρωσαν τὸ σκοπὸ τους. Ἐχει, σοῦ λένε, κατιτὶ
πλάνο κι ἐπίβουλο καὶ ἀλλάζει χρώματα καὶ ἀλλάζει
σχήματα καὶ γλυστρᾶ σὰν χέλι· καὶ θεμελιώνεται σὰν

πύργος καὶ φωσφορίζει: σὰν ὠκεανόψαρο, ποῦ λύνεται τὸ σῶμα μὲ τὸ πρῶτο ἀντίκρουσμα.

Ἐγώ, ἀπὸ μικρὸς ποῦ τὸ ἄκουα μ' ἔπιανε κατιτί παράξενο. Φόβος καὶ μαζὶ πείσμα. Καλὰ, ἔλεγα, ὁ διπίθαμος Ἀράπης ποῦ ρουφᾷ τὰ πέλαγα καὶ φράζει τὰ ποτάμια μονάχα μὲ τὰ γένεια του. Καλὰ ἡ ἀθάνατη Γοργόνα, τοῦ Ἀλέξαντρου ἡ ἀδερφή, ποῦ γυρίζει τὴ θάλασσα καὶ στὸ πικρὸ ἄκουσμα, βουλιάζει τὰ πλεύμενα σύψυχα μὲ τὴν οὐρά της. Καλὰ κι ὁ Ἄριστος ποῦ σκοτώνει τὰ θηριὰ καὶ τὰ βουνὰ γκρεμίζει καὶ ξεριζώνει ρουπάκια μὲ τὸ κοντάρι του. Μὰ ἓνα δέντρο ἐκεῖ, τοῦ νεροῦ πλάσμα, θρέμα τοῦ ἄμμου καὶ νὰ κάνη τόσα θάματα! Μπά, ντροπὴ μας! Ἄκουα τοὺς ἄντρες λεβεντοθρεμένους καὶ νὰ μιλοῦν γι' αὐτὸ μὲ τόσο σεβασμὸ, σὰν νὰ μιλοῦσαν γιὰ τὸ Τρισυπόστατο. Τί διάβολο! Ἐκεῖνοι μιὰ φορὰ ἔβαλαν τὰ στήθη τους ἐμπρὸς στὸ κανόνι τοῦ Τούρκου! πήδησαν μὲ ἀναμμένο δαυλὶ στὶς μπαρουταποθήκες του! εἶδαν τὸ θάνατο χίλιες φορές καὶ δὲν τόλμησαν νὰ ξεριζώσουν ἓνα δεντρί! Δὲν μποροῦσα νὰ τὸ χωνέψω.

— Δὲ μοῦ λές, πατέρα· κάνω κάποτε τοῦ γέροντά μου· τί εἶνε αὐτὸ τὸ γιούσουρι;

— Εὐλο, παιδί μου, σὰν καὶ τ' ἄλλα· θαλασσόξυλο. Ἄν θέλῃς νὰ τὸ μάθῃς, σύρε νὰ ἰδῆς τὴν πίπα μου.

Πάω μέσα, ἀνοίγω τὸ ἀρμάρι, βρίσκω τὴν πίπα

του. Μιά πίπα χοντρή καὶ μεγάλη, μὲ ρόζους, μαύρη-κατάμαυρη σὰν ἔβενος.

— Μπά! τοῦτο εἶνε τὸ γιούσουρι; τὸ κόβουν λοιπόν;

— Τὸ κόβουν λέει; Ἄφου τόχεις στὰ χέρια σου! Ἐκοψα πῆχες, ὅταν ἤμουν σφουγγαράς.

— Γιατί δὲν πᾶς λοιπόν νὰ κόψης καὶ τὸ γιούσουρι τοῦ Βόλου;

Πέτρωσε εὐθύς τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη του· σοβαρεύτηκε τὸ πρόσωπό του. Γύρισε καὶ μὲ κοίταξε ἀφαιρέμενα, σὰν νὰ ἔλειπε ὁ νοῦς ἀπὸ τὸ κεφάλι του.

— Ἄ! εἶπε. Τὸ γιούσουρι τοῦ Βόλου δὲν εἶνε τὸ ἴδιο. Πῆγα μιὰ φορὰ καὶ γώ. Μὰ λίγο ἔλειψε ν' ἀφήσω δίχως ἄντρα τὴ μάνα σου.

— Ἄφου κόβεται! . . .

— Κόβεται, ὅταν εἶνε μικρό. Κάτω στὴ Μπαρμπαριά εἶνε δάση ὀλάκερα. Ἐκεῖ ποῦ ψαρεύουν τὸ σφουγγάρι ἀρπάζουν καὶ κάνα κλαρί. Ἐτσι κλεφτά, στὴν ὥρα ποῦ κοιμᾶται. Ἀμα ὅμως ζυπνήση, δὲν τὸ κόβει οὔτε ἡ ρομφαία τοῦ Ἀρχάγγελου.

— Τὸ γιούσουρι τοῦ Βόλου δὲν κοιμᾶται;

— Κοιμᾶται· μπορεῖ νὰ κάμη δίχως ὕπνο; Μὰ ἐκεῖνο στοίχειωσε πιά! ζῆ μὲ τοὺς αἰῶνες! Ποιὸς ξέρει ἀπὸ πότε; Νὰ ἰδῆς τῶν παλαβῶν τὰ κόκκαλα πῶς κρέμονται πολυέλαιοι ἀπάνω του! . . .

Καὶ τὸ βλέμμα του κάπως δειλὸ στυλώθηκε ἀπάνω

σὲ μιὰ στάμνα, ποῦ ἔστεκε σπασμένη στὴν αὐλή· τὸ μέτωπό του σούφρωσε καὶ κέρωσε, λὲς κι ἔβλεπε ὀχιὰ νὰ προβάλη ἀποκεῖ.

— Ἐσύ, πατέρα, πῶς πῆγες; Μὲ τὴ μηχανή; Ξανα-ρώτησα.

— Ὅχι, μὲ τὴν πέτρα, σὰν τοὺς Καλυμνιωτὲς. Ποῦ μηχανὲς στὸν καιρό μας!

— Ἐγὼ σὰ μεγαλώσω θὰ πάω νὰ τὸ κόψω· εἶπα μὲ πείσμα.

Ἐνόμιζα πῶς θὰ ἔλεγε ὄχι· πῶς θὰ φρόντιζε μὲ χίλια-δυὸ νὰ μ' ἐμποδίσῃ· πῶς θὰ μοῦ διηγῶταν ἱστορίες τρομερὲς γιὰ ν' ἀπελπιστῶ. Τίποτα! Μιὰ στιγμή μὲ κοίταξε συλλογισμένος ἀπὸ τὰ πόδια ὡς τὴν κορφή, σὰν νὰ μετροῦσε τὸ ἀνάστημά μου· χαμογέλασε.

— Καλὰ· σὰ μεγαλώσης νὰ πᾶς· εἶπε μὲ τὴν πρώτη του ἀπάθεια. Τώρα ποῦ εἶσαι μικρός, σύρε νὰ μάθης τὴ θάλασσα.

Πῆγα κι ἔμαθα τὴ θάλασσα. Ναυτόπουλο ἔγινα, ἔπειτα ναύτης. Εἶδα φουρτουῖνες, χιονιές, ἀγριοκαίρια. Πῆγα καὶ μὲ τὰ σφουγγαράδικα στὴ Μπαρμπαριά. Μὰ καὶ ναυτόπουλο καὶ ναύτης καὶ σφουγγαράς, δὲν ξέχασα τὸ στοιχειωμένο γιούσουρι καὶ τὸ λόγο ποῦ ἔδωκα στὸν πατέρα μου. Μαζὶ μὲ τὸ κορμὶ μεγάλωνε κι ὁ πόθος μέσα μου, σὰν νὰ τὸν εἶχα στὸ αἰμά μου. Ἐγὼ ἤθελα νὰ κόψω τὸ γιούσουρι, στὴν ἀνάγκη νὰ τὸ ξεριζώσω καὶ νὰ τὸ σύρω πίσω

ἀπὸ τὸ καίκι στὸ νησί μας. Θὰ τὸ ξάπλωνα στὴν ἀμμουδιὰ θρασίμι καὶ θὰ ἔβανα διαλαλητὴ νὰ διαλαλήσῃ σὲ ὅλη τὴ χώρα: — Ἐβγάτε, χωριανοί, νὰ ἰδῆτε τὸ μέγα θάμα! Τὸ στοιχειὸ τῆς θάλασσας νικήθηκε ἀπὸ τοῦ νησιοῦ μας τὸ στοιχειό, τὸν Γιάννο Γκάμαρο. Τρέμουν-τρίζουν τὰ βουνά! Ἐβγάτε, χωριανοί, νὰ ἰδῆτε καὶ νὰ εἰπῆτε! . . .». Θὰ ἔτρεχε ἀμέσως μελίσσι ὁ λαός· θὰ ἔβλεπαν οἱ θαλασσογέννητοι καὶ θὰ σταυροκοποῦνταν· θὰ ἔβλεπαν οἱ γυναῖκες καὶ θὰ τρόμαζαν· τὰ παληκάρια καὶ θὰ ζηλοφθοноῦσαν, οἱ λυγερὲς καὶ θὰ ἔλεγαν: — Νὰ λεβεντονιὸς γιὰ νὰ γίνῃ ἄντρας μας! Δεύτερος Ἄη Γιώργης θὰ δοξαζόμουν στὸ νησί. Κι ἓνας τρόμος μυστικός, μιὰ λαχτάρα βασάνιζε κάθε τόσο τὴν ψυχὴ μου, μὴν προλάβῃ ἄλλος καὶ ἀρπάξῃ τὴ δόξα μου. Γυρεύεις τί γίνεται; Ἄλλὰ πάλι ἠσύχαζα μὲ τὴν ἰδέα πῶς ἄλλος ἀξιώτερός μου δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ γεννηθῇ. Καὶ ἀκόμη πίστεψα πῶς τὸ δέντρο ἐκεῖνο, δὲν καθόταν τόσοι αἰῶνες ἐκεῖ στὸν ἀνήλιαστο θρόνο του, παρὰ γιὰ νὰ γίνῃ μιὰ μέρα δικό μου παίνεμα. Κι ἔτσι ἔκλεισα τὰ εἴκοσι χρόνια μου. Ψάρευα τὸ σφουγγάρι μὲ τὴ μηχανὴ τοῦ καπετὰν Στραπάτσου στὴν Ἐγριπο. Δῶσε ἀπάνω-δῶσε κάτω φτάσαμε καὶ στὸν κόρφο τοῦ Βόλου. Ἀρπαξά τὸν καιρό.

— Τί λές, καπετάνιε; Κάνουμε τὴν ἀπόπειρα;

— Ποιὰ;

— Πᾶμε νὰ κόψουμε τὸ γιούσουρι ;

Γέλασε ὁ καπετὰν Στραπάτσος· γέλασαν καὶ οἱ ἄλλοι· γέλασα τέλος καὶ γώ. Δὲν τολμοῦσα νὰ κάνω τὸ σοβαρό.

— Ρέ, τί λές ; μοῦ κάνει· εἶσαι στὰ σύγκαλά σου ἢ νὰ στείλω γιὰ τὸν παπᾶ ; 'Αμμή ! . . . πῆγαν τόσοι καὶ τόσοι καὶ δὲν ἔκαμαν τίποτα καὶ θὰ κάμουμε μεῖς ;

— Γιατί ὄχι ; Εἴμαστ' ἀδέξιοι ἐμεῖς ! Ἐπειτα — ἄκου νὰ σοῦ εἰπῶ — ἐκεῖνοι πῆγαν μὲ τὴν πέτρα. Μιὰ βουτιά κι ἀπάνου. Τί θές νὰ κάμουν μὲ μιὰ βουτιά ;

— Μωρέ, κοίτα νὰ βγάλουμε τὸ καρβέλι καὶ ἄφησε τὰ ὄνειρα ! Μοῦ λές· τέλος ὁ καπετάνιος.

Δὲν ἀπελπίστηκα. Θὰ τὸν καταφέρω στὸ ὕστερο· σκέφτηκα. Καὶ ἀλήθεια ἔδωκα — πῆρα τὸν κατάφερα μιὰ Κυριακὴ ποῦ δὲν ψαρεύαμε.

— Τί λές, πᾶμε ; τοῦ κάνω.

— Μωρέ, ποῦ νὰ πᾶμε ;

— Γιὰ τὸ γιούσουρι.

— Καὶ ποιὸς θὰ βουτήξῃ ;

— Ἐγὼ βουτᾶω· γι' αὐτὸ ρωτᾶς !

Πήγαμε τέλος. Κοιτάζω μὲ τὸ γυαλί στὸν πάτο· πουθενὰ γιούσουρι ! Φέρνω μιὰ βόλτα, δύο, τρεῖς· τίποτα ! Ἄρχισα ν' ἀπελπίζομαι. Μιὰν ἀπελπισία παράξενη. Τόσα χρόνια τὸ ἀνάστενα στὴ φαντασίᾳ μου, τὸ ἔβλεπα μπροστά μου, πάλαιθα μαζί του, τὸ

νικοῦσα καὶ τόρα νὰ βγαίνουν ὄλα ψέματα ! Δὲν μποροῦσα νὰ τὸ ὑποφέρω. Κάπου ἔπρεπε νὰ ὑπάρχη, κάπου νὰ τὸ συναντήσω, θὲς κάτω στοὺς βυθοὺς, θὲς πέρα στὸ ἀκρογιάλι, θὲς ἀπάνω στὰ σύγνεφα ! Νὰ τὸ συναντήσω, νὰ μετρηθῶ μαζί του κι ἄς μὲ καταλύση. Ἄς κρεμαστοῦν καὶ τὰ δικά μου κόκκαλα ἀπάνω του, ὅπως καὶ τῶν ἄλλων παλαβῶν. Ὅχι ὁμως νὰ μὴν τὸ γνωρίσω ποτὲ στὴ ζωὴ μου ! Τότε γιατί ἔζησα τόσον καιρὸ, γιατί ἔγινα εἰκοσάχρονος, γιατί ἔμαθα τὴ θάλασσα, γιατί ἀνασκάλισα τοὺς βυθοὺς ; Μονάνα γιὰ τὸ καρθῆλι !

— Τραβᾶτε γιὰ τὸ λιμάνι· τραβᾶτε νὰ πιούμε καὶ καμιά· εἶπε ὁ καπετάνιος βαριεστισμένος. Οἱ γερόντοι λένε κάποτε καὶ παραμύθια.

Κρύος ἰδρωτας μὲ πῆρε. Ἄρχισαν νὰ θολώνουν τὰ μάτια μου.

— Στὸ Θεό σου, καπετάνιε, τοῦ λέω· ἔχε ὑπομονή. Νὰ φέρουμε μιὰ βόλτα πάλι.

Οὔτε κείνος ὁμως, οὔτε οἱ λαμνοκῶποι μὲ ἄκουαν. Τὸ καίκι γύρισε κι ἔφευγε γιὰ τὸ λιμάνι βαριεστισμένο καὶ κείνο. Ἐγὼ κρεμασμένος στὴν κουπαστὴ δὲν ἔπαυα νὰ κοιτάζω ζερβόδεξα, μὲ καρδιοχτύπι μεγάλο, σὰν νὰ ζητοῦσα τῆς μάνας μου τὰ κόκκαλα. Μάτιακι ὁμως ! Τὸ νερὸ πρασινογάλαζο ἔφτανε ὡς κάτω σπὸν πάτο καὶ μοῦ ἔδειχνε ξερὰ τὰ φύκια, ὄχτους ἐδῶ ἀπὸ κρημνοὺς, ἐκεῖ ἀμμόστρωτες ἀπλωσῆς σουφρωμένιες,

Ζεστές, κρεβάτια γιὰ τὶς νεράιδες μαλακὰ κι ἀπάρθυνα.
 Τὸ γιούσουρι ὅμως ὄχι· κανένα σημάδι γιὰ τ' ὄνειρε-
 μένο μου δεντρί. Ἐλεγα ν' ἀφήσω τὸ γυαλί καὶ νὰ
 ξαπλωθῶ στὸ κατάστρωμα. Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή
 θολὸ σύγνεφο ἴσκιωσε μπροστὰ μου, πίσω ἔμεινε σὰν
 νὰ διάβηκε φάλαινα.

— Στόπ! φωνάζω· σταθῆτε!

Στάθηκε τὸ καίκι, γύρισε πίσω στὰ νερά του καὶ
 εἶδαμε ὅλοι σὰν χιλιόχρονη βελανιδιὰ νὰ κάθεται στὸν
 πάγκο. Δὲν ἦταν λοιπὸν ψέμα, δὲν ἦταν παραμύθι!
 Ντύνομαι γοργά, παίρνω τὸ λάζο στὴ ζώση μου, ἓνα
 τσεκοῦρι στὸ χέρι καὶ βουτῶ κάτω. Μὰ καθὼς σή-
 κωσα τὰ μάτια, σύγκρου μ' ἔπιασε. Καλὰ τὸ ἔλεγαν
 οἱ γέροντές μας. Τί ὁ διπίθαμος Ἀράπης! Τί Γοργόνα
 καὶ τί Ἄριστος! Τοῦτο εἶνε τὸ θάμασμα! Οἱ ρίζες
 του μελαψές, λεπιδοντυμένες βύζαιναν τὸ μάρμαρο,
 ἔμπαιναν στὶς σχισμές, ἀγκάλιαζαν τ' ἀγκωνάρια,
 γάτζωναν τὶς ποδιές του, ἓνα σῶμα θαρρεῖς καὶ μιὰ
 δύναμη. Ἀπάνω ὀρθοκᾶθεδρος ὁ κορμός, ἀρκουδοντυ-
 μένος, μὲ ρόζους ἐδῶ καὶ κεῖ κλειστοὺς στὸ πολυτρίχι
 μέσα, ὀργιές ψήλωνε. Καὶ ἀποκεῖ κλαδιὰ καὶ ἀντι-
 κλάδια μυριόροζα, καμαρωτὰ κι ὀλοῖσα ἔφευγαν περα-
 δῶθε, ψηλὰ καὶ χαμηλὰ, λὲς κι ἔπασχαν ν' ἀποκλεί-
 σουν ὄλον τὸν πλατύχωρο κόρφο μὲ τὸ δίχτυ τους.
 Ὀλόγυρα τὸ νερὸ διάφανο, σὰν γυάλα τὸ σκέπαζε
 καὶ τὸ ἔλουζε τροφή μαζί καὶ ταῖρι, ἀνάσα καὶ κλίνη

του. Καὶ κάτω ἀπὸ τὸ μαρμαρένιο βάθρο σκοτεινὴ ἔχασκε ἡ ἄβυσσο, κρύα καὶ ἄπατη.

Ἦθερα τὸ δέντρο στὸν ὕπνο του. Μὰ καὶ στὸν ξύπνιο νὰ τὸ ἤθερεσκα ἴδιο ἔκανε. Ἄν ἦταν ν' ἀρπάξω ἓ ἓνα κλαδί καὶ νὰ βγῶ ἀπάνω, καλά. Μὰ ἐγὼ ἤθελα νὰ τὸ κόψω σύρριζα. Γιὰ τοῦτο κατέβηκα ἐκεῖ. Ἐκαίμα τὸ σταυρό μου, ξάμωσα τὸ τσεκούρι καὶ γκόπ! τ τοῦ κατάφερα τὴν πρώτη. Εὐύπνησε Ὁφης. Καὶ ἀρχίζει ἀμέσως ἓνας σίφουνας, ἓνας χτύπος, ἓνα κακό, λές κ καὶ χύθηκαν ὅλα τὰ ρέματα ἀπάνω μου. Τὸ νερὸ χόχλασσε, δάρθηκε κλωθογύριστο, σκότος πήδησε ἀπὸ τὴν ἄβυσσος κι ἔχασα ὅλα τὰ πάντα. Ἐκατσα χαμηλά, ἀρπάχτηρηκα σ' ἓνα ρίζωμα νὰ μὴ μὲ σύρουν. Καὶ εἶδα ἄξαφνα τοὺς ρόζους τοὺς κλειστοὺς νὰ γλαυκοπαίζουν μάτια ἀράπικα καὶ νὰ χύνεται ἀστρίτης ἡ φλόγα ἀπάνω μου. Καὶ στὰ κλαδιὰ τὰ λευκοπράσινα εἶδα νὰ κρέμωννται τὰ σκέλεθρα, πομπὴ καὶ γάνα τῶν παλαθῶν ποῦ τότῳλ-μησαν νὰ τὰ βάλουν μαζί του. Στὸ βρούχημά τ τοῦ ἄκουσα χτύπο ξεχωριστό. Καὶ δὲν ἦταν ἄλλος παταρὰ τὰ κόκκαλα ποῦ δέρνονταν μεταξύ τους καὶ τὰ γυμνὰ ποδάρια λάχτιζαν μὲ πείσμα τ' ἄσαρκα μέτωπα, α σὰν νὰ τοὺς ἔλεγαν: — Γιατί μᾶς φέρατε δῶ!

Ἀποπάνω μου τσίμπαι ὁ καπετάνιος.

— Ἐλα, τόρα. Ἐλα καὶ δὲ θὰ κάμης τίποτα.κ.

Δὲ θὰ κάμω τίποτα! Καὶ γὼ τὸ κατάλαβα. Μὰ κ καὶ μὲ τί μουτρα ν' ἀνέβω ἀπάνω; Ποῦ τὸ στοιχειῶ τ τοῦ

νησιοῦ μας πλιά ; Ποῦ ὁ Ἄη Γιώργης ! Ἄ, ὄχι· ἂν δὲν κατέβαινα, καλὰ· μὰ τότε πάει ! Μόλις ἔπεσε ὁ σίφουνας, σηκώνω τὸ τσεκουῦρι καὶ τοῦ καταφέρνω δεύτερη μὲ ὅλη μου τὴ δύναμη. Πέτρα νὰ χτύπαγα, τὸ λιγότερο θὰ ράγιζε· ἐκεῖνο τίποτα. Οὔτε σκλήθρα δὲν ἄνοιξε. Ἄντὶ νὰ πάη μέσα τὸ τσεκουῦρι, ἔφευγε πίσω δυο πιθαμές, τρεῖς, τέσσαρες σὰν νὰ χτυποῦσα σὲ λάστιχο. Πρέπει νὰ τὸ ξερριζώσω· πικροσυλλογίστηκα. Τσιμπάω ἀπάνω·

— Ρίχτε μου τὸ λοστό.

Μοῦ κατεβάζουν τὸ σύνεργο. Ρίχνω πέρα τὸ τσεκουῦρι καὶ ἀδράχνω τὸ λοστό. Ἀρχίζω στὶς ρίζες. Τυραννήθηκα καὶ γὰρ δὲν ξέρω πόσο. Ὁρες ἐρχόνταν, ὄρες περνοῦσαν, καὶ γὰρ μὲ τὸ λοστό στὸ χέρι. Μόνον στεκόμουν κάποτε νὰ πάρω ἀνάσα ἢ καὶ νὰ ρίξω γύρω καμιά ματιά. Μποροῦσε τὸ σκυλόφαρο νὰ ριχτῆ ἀπάνω μου. Τέλος τσιμπάω πάλι·

— Ρίχτε μου τὴ γούμενα.

— Μωρ' ἔλα πάνω· τσιμπάει ὁ καπετάνιος ἀνυπόμονος. Γιὰ σένα τὴ θὲς τὴ γούμενα ; Ἔχουμε καὶ φιλότερο σχοινί. Ἐλα πάνω· θὰ σοῦ κόψω τὸν ἀέρα !

— Κόβεις τὸν ἀέρα, μὰ σχίζω τὸ λάστιχο· τοῦ ἀπαντῶ θυμωμένα. Ἡ ξέχασες πῶς ἔχω τὸ λάζο μαζί μου.

Τὰ χρειάστηκε ὁ καπετὰν Στραπάτσος· μοῦ ἔριξε τὴ γούμενα. Πιάνω ἀπὸ μακριὰ καὶ θηλυκῶν καλὰ

τὸν κορμό. Ἐπειτα πηγαίνω στὸ ἄλλο πλευρὸ καὶ ἀρχίζω πάλι μὲ τὸ λοστό τις ρίζες. Ἐκεῖνο δὸς του καὶ γλαυκόπαιζε τὰ μάτια σὰν νὰ ἤθελε νὰ μὲ μαγνητίση. Ἐσειόταν καὶ τάραζε σὰν ψάρι τὰ κλαδιά του, χταποδιοῦ ἀποκλαμοὶ λάγκευαν δῶθε - κείθε, κουλουριάζονταν, τίναζαν καταπάνω μου τ' ἀκροδάχτυλά τους νὰ μὲ συλλάβουν. Μὰ ποῦ νὰ μὲ συλλάβουν ! Κι ἂν δὲν ἤξερα καθόλου τὰ δολερὰ παιγνίδια του, κι ἂν δὲν εἶχα ἀκούσει τὰ καμώματά του, τὰ σκέλεθρα ποῦ ἔβλεπα σφηνομένα ψηλά, ἦταν ἀρκετὰ νὰ μοῦ δείξουν τὸν κίνδυνο. Σὲ κάθε του ἀνακλάδισμα στρεῖδι κολλοῦσα στὰ πλευρὰ τοῦ μάρμαρου. Πόδια, χέρια, μάτια, ὅλα δούλευαν σύγκαιρα. Καὶ ὁ λοστός ἀψύς, ξεκόλωνε ἓνα μὲ τὸ ἄλλο τ' ἀντιρίμματα, τὰ ἔβγαζε ἀπὸ τὰ θαλάμια τους, τὰ χῶριζε ἀπὸ τὴν πέτρα ξεφλουδισμένα πολλές φορές κι ἄλλες φορές μὲ σκληθρες ἀπὸ χάλαρα, μὲ φόρτωμα ἀπὸ κοχύλια.

Τέλος κατάλαβα πῶς ἄρχισε νὰ λασκάρη. Ἐχανε τὸ στήριγμά του.

— Ἀπάνω ! τσιμπάω.

Μὲ ἀνεβάζουν ἀπάνω. Γδύνομαι γοργά, παίρνω τὴν πρώτη ἀνάσα. Μπρέ ! Πῆρε καὶ σούρπωνε. Ἄντικρυ τὸ Πήλιο ψήλωνε βαθυγάλαζο σὰν ἀπὸ λουλάκι. Τὰ χωριά του ἄσπριζαν στὶς πλαγιές σκόρπια μάρμαρα. Στὸ Βῶλο ἀνάβαν τὰ φῶτα καὶ ὁ οὐρανὸς ὀλοπόρφυρος ἀπὸ τὸ ἡλιοβασίλεμα, ἔβγαζε ἓνα - ἓνα

τρεμόφεγγα τ' ἀστέρια του. Μοῦ φάνηκε πῶς ξανά-
 ζησα, ὅταν εἶδα μπρός μου γνώριμα πρόσωπα. Ξέχασα
 μιὰ στιγμή καὶ τὸ γιούσουρι καὶ τοὺς κόπους μου, καὶ
 τὴ δόξα μου ἀκόμη.

— Τί ἀπόκαμες; ρωτᾷ ὁ καπετὰν Στραπάτσος.

— Τώρα θὰ ἰδῆς· τοῦ λέω πηδῶντας ἀπάνω. Ἐλα,
 παιδιά! τὰ κουπιὰ σας. Τὸ δέντρο θὰ τὸ σύρουμε στὸ
 νησι ἀπόψε.

— Μωρέ, τί λές! Δὲν ἔπαθες τίποτα; Δὲ σ' ἄγγιξε
 τὸ στοιχειό!

Καὶ ρίχνονται ὅλοι ἀπάνω μου, μὲ ψηλαφοῦν, σφίγγ-
 γουν τὰ κρέατά μου, κινοῦν τὰ μπράτσα μου καὶ ἀκόμη
 δὲν πιστεύουν πῶς εἶμαι γερός.

— Μὰ τραβάτε, παιδιά, λέω· τὸ δέντρο κόπηκε.

Ρίχνονται στὰ κουπιὰ· τραβοῦν μὲ δύναμη. Ναί!
 Ἐντὶ νὰ σύρῃ μπροστά, πίσω πῆγαινε τὸ καίκι μας.

— Μωρέ, μᾶς γελάς· λέει ὁ καπετάνιος ἀγαναχτι-
 σμένος. Τί μολογᾷς πῶς ἔκοψες τὸ γιούσουρι;

— Μὰ τὸν Ἄη Νικόλα, τὸ κοψά· τοῦ κἀνω· τράβα!
 Τ' ἤθελες νὰ τ' ἀποκόψω γιὰ νὰ μὲ πλακώσῃ ἀπὸ
 κάτω. Δυὸ τραβῆματα θέλει καὶ θάρθη μὲ τίς
 ρίζες του.

Ἀρχίζουμε πάλι τὸ τράβημα. Κάπου μιὰ ὥρα
 ἔτσι παιδευτήκαμε. Ἄκουες τοὺς σκαρμούς κι ἐτριζο-
 βόλουν. Πείσμα ἔπιασε τοὺς ναῦτες καὶ ἀντρεϊεύονταν
 εὐὰν ξωτικά. Ὁ καπετὰν Στραπάτσος, ξετρελαμένος

ἀπὸ χαρὰ καὶ περηφάνεια, ψυχὴ ἔδινε σὲ ὄλους μὲ τίς φωνές του :

— 'ὦ - ὦ ! . . . 'ὦ - ὦ ! . . . Γειά σας, παληκάρια ! . . .
'Ἰσα, λιοντάρια μου ! . . . Ντροπή μας ! Μωρέ, Ἰσα
τίγριδες ! . . .

Καὶ τὰ παληκάρια, τὰ λιοντάρια, οἱ τίγριδες ἔχωναν βαθεῖα τὸ κουπί καὶ τὸ ἔπαιρναν πίσω μὲ τόση δύναμη, ποῦ ἔλεγες τώρα θὰ γίνῃ σύψαλα. Τέλος βαθὺ μούγγρισμα ἀντήχησε κι ἡ θάλασσα σήκωσε τρανὸ κῦμα καταπάνω μας. Τὸ καίκι πέταξε γοργόπτερο ἔμπρός. 'Αμέσως μέγα κῆτος φάνηκε νὰ πιάνῃ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τὸν κόρφο. Ἦταν τὸ γιούσουρι.

— Νὰ ἰδῶ ! καὶ γὼ νὰ ἰδῶ ! . . .

Τρέχουν ὄλοι στὴν πρύμη νὰ γνωρίσουν τὸ στοιχειό. Τὸ βλέπουν καὶ σταυροκοποῦνται φοβισμένοι.

— 'Εμπρός ! λέω στὸν καπετὰν Στραπάτσο. Νὰ τὸ βγάλουμε ὄξω τώρα ποῦ νύχτωσε, πρὶν τὸ νιώσουν καὶ μᾶς τὸ πάρουν οἱ Τοῦρκοι.

Μόλις βγήκαμε ἀπὸ τὸν κόρφο Γοργόνα ὀργισμένη μᾶς ἀπάντησε ἡ Νοτιά. 'Ο οὐρανὸς ἔσβυσε τ' ἀστέρια του, ἔκρυψε τὰ σύνορά του. Ἄδης τὸ σκότος ἀπλώθηκε ἀπάνω μας. Τὸ κῦμα ψήλωνε βουνό, ἀνέμιζε φωσφορούχους τοὺς ἀφρούς κι ἔχυνε φῶς κατάσπρο, θαμπὸ καὶ ἄχαρο περίγυρα. Τί ἄλογα καὶ τί ἄτια ! Τί φῶκες καὶ τί φάλαινες ! κλωθογύριζαν κοπαδιαστά, βρουχιῶνταν καὶ ἀλάλαζαν στὸ σύσκοτο ἐκεῖνο χάος.

Ν' ἀνησυχῶ ἄρχισα. Δὲν ἦταν θάλασσα ἐκεῖνη· ἦταν θυμὸς καὶ σείσμα, κατάρρα καὶ χολή, φαρμάκι τῆς ἄβυσσος.

“Ὅμως τίποτα. Τὸ γιούσουρι σφιχτοδεμένο ἀκολουθοῦσε τ' ἀπονέρια, ποῦ ἔστρωνε ἡ πρύμνη τῆς σκάφης μας. Τὸ ἄκουα νὰ δέρνεται κάποτε καὶ νὰ ρουχνίζη, σὰν ζωντανὸ ποῦ παίρνει ἀνήφορο. Ντροπὴ τὸ εἶχε πῶς νικήθη καὶ πᾶσχιζε μὲ κάθε τρόπο ἢ ἀπαλλαγῆ. Μὰ ποῖος τὸ ἄφινε; Μέσα στὸ ἄγριο πέλαγο μιὰ ξεχώριζα ταρναριστὴ φωνή, τὴ φωνὴ τοῦ διαλάλητή· ἓνα γνώριζα αἰσθημα, τὸ θάμασμα τῶν γερόντων μας. “Ἐναν πόθο, τὴν εὐχὴ τῶν κοριτσῶν :

— Νὰ λεβεντονιὸς γιὰ νὰ γίνῃ ἄντρας μας !

Μὲ τὸ χάρμα εἶδα κατάπλωρα συγνεφοσκεπασμένο τὸ νησί μας. Τρία μίλια θέλαμε ἀκόμη. Μὰ τρία γερά. Τὰ μπράτσα λύθηκαν ὅλη νύχτα ἐπάνω στὸ κουπί. Τὰ πρόσωπα σούρωσαν· τὰ μάτια θόλωσαν. Ζάρες ἔκαμε τὸ μέτωπο· ἄσπρισαν τὰ κατάμαυρα μαλλιά, σὰν νὰ κύλισαν στογὸς τὰ χρόνια ἐπάνω μας. Ὁ καπετάνιος ξαπλωμένος τ' ἀνάσκελα στὸν πάγκο ἔμοιαζε πτώμα. Οἱ λαμνοκῶποι ἀμίλητοι κινουῦσαν ράθυμα τὰ κουπιά, σὰν μηχανές ποῦ κάνουν ἀναίσθητα τὸ ἔργο τους. Μόνος ἐγὼ ἐξακολουθοῦσα νὰ λάμνω σωστά. Ἦρθε μάλιστα πολλές φορές ποῦ τοὺς πῆρα. Μὰ τί νὰ κάμω καὶ γώ; Περισσότερος ἦταν ὁ πόθος παρὰ ἡ δύναμη μου. Τὸ κῦμα ἐπίμενε νὰ ψηλῶνῃ ἀκόμα, νὰ

λιχνίζη τὸ καίκι, νὰ μᾶς βρέχη καὶ νὰ μᾶς κλυδωνίζη φοβερά.

Τέλος ρόδισε ἡ ἀνατολή, φάνηκε ὁ ἥλιος. Φάνηκαν βουρκωμένες οἱ στεριές, θολὸ τὸ πέλαγο, φιλόξενο τὸ νησί μας ἀντίκρυ.

— Ἄλα, παιδιά, καὶ φτάσαμε! φώναξα.

Καὶ πηδῶ στὴν πλώρη ν' ἀγναντέψω καλὰ τὸ λιμάνι, νὰ ἰδῶ τὴν ἀμμουδιά ποῦ θὰ τὸ ρίξω θρασίμι. Τὸ καίκι πέταξε μέσα, δυὸ χάλαρα πήδησε, ἄραξε ἀπάνω στὸν ἄμμο. Τρέχω στὴν πρύμη καὶ ἀδράζω τὴ γούμενα. Ὠιμέ! Σχοινὶ κομματιασμένο κρατῶ μόνον στὰ χέρια μου!

Τί ἔγινε τὸ ἄκαρπο δεντρί; Κάτω βρίσκεται στὸν κόρφο τοῦ Βόλου, ἀπάνω στὸ θεόχτιστο πάγκο του, μὲ τίς λεπιδωτὲς ρίζες, ἀρκουδοντυμένο τὸν κορμό, κλαδιά καὶ παρακλάδια του περαδῶθε, λές καὶ πάσχει νὰ κλείση ὅλα στὸ δίχτυ του. Ἀκόμη τὸ παραδίνουν γενιὰ σὲ γενιὰ οἱ ναῦτες καὶ πᾶει ἀπὸ πατέρα σὲ παιδί, ἀπὸ παιδί σ' ἀγκόνι πάντα μεγάλο, θαυμαστὸ πάντα, σκληρὸ σὰν σίδηρο, δυνατὸ σὰν λέοντας, ψυχωμένο καὶ ἀθάνατο σὰν στοιχειό.

Καὶ γὰρ Γιάννος ὁ Γκάμαρος, νέος Ἄη Γιώργης τοῦ νησιοῦ, ἐβδομηνητάρης κι ἐτοιμόρροπος τόρα, δὲ θαλασσοδέρνομαι παρὰ γιὰ τὸ καρβέλι!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Θεῖον ὄραμα	3
Κακότυχος	14
Ὁ Κάτω Κόσμος	32
Πειράγματα	43
Γέρακας	58
Κακοσημαδιά	67
Ἡ Γοργόνα	87
Ναύαγια	94
Οἱ Κουρσάροι	100
Τελώνια	109
Τὸ Γιούσουρι	120
